

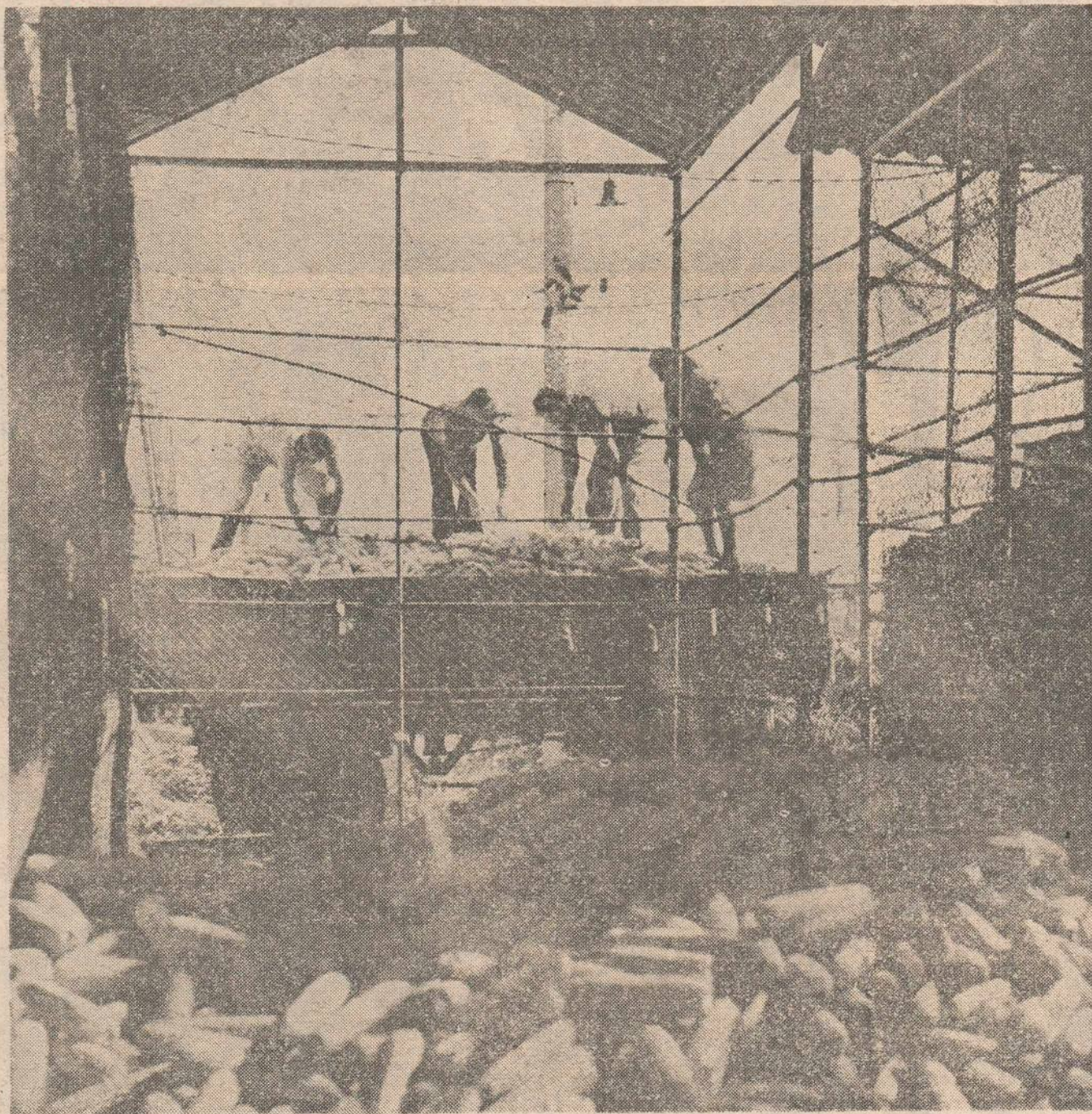
- dăruire
- răspundere
- organizare

flacăra

anul XXXIV
36 (1577)
VINERI
6 SEPTEMBRIE
1985

săptăminal editat de frontul democrației și unității socialiste

MAREA BĂTĂLIE A TOAMNEI: PORUMBUL

(Fotoreportaj în pagina 2)

CONGRESUL CONSILIILOR POPULARE

**Cel mai
democratic
și mai
reprezentativ
forum
al poporului**

Peste câteva zile aleșii obștilor țării se vor întâlni, pentru a trei oară, la Congresul consiliilor populare, eveniment al noii noastre democrații, instituit și instituționalizat — ca atâtea alte înalte și eficiente forme ale conducerii poporului prin popor — de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Un congres care — în viziunea cirmaciului destinului național — „reprezintă nu numai cel mai democratic și mai reprezentativ forum al poporului, dar și o formă nouă a puterii politice a oamenilor muncii în care reprezentanții desemnați de muncitori, de țărani, de intelectuali, de toți oamenii muncii fără deosebire de naționalitate, participă direct la dezbaterile și hotărârile destinului patriei noastre socialiste”.

Agenda de lucru a congresului este semnificativă pentru telurile fixate de președintele

(Continuare în pag. 3)

ILIE PURCARU ■

Priviți-l, poate fi chiar orașul în care trăiți și munciți! A crescut cum cresc toate așezările țării, nu doar sub ochii noștri, ci prin truda și dragostea ce le-o dăruim fiecare

**Valorificarea resurselor locale —
proba bunei gospodării**

(Paginile 4—5)

**O bogăție inepuizabilă:
inițiativa oamenilor.
Cum o folosiți?**

(Paginile 6—7)

**Fiecare palmă de pământ
să rodească!**

(Paginile 18—19)

Ceasul porumbului

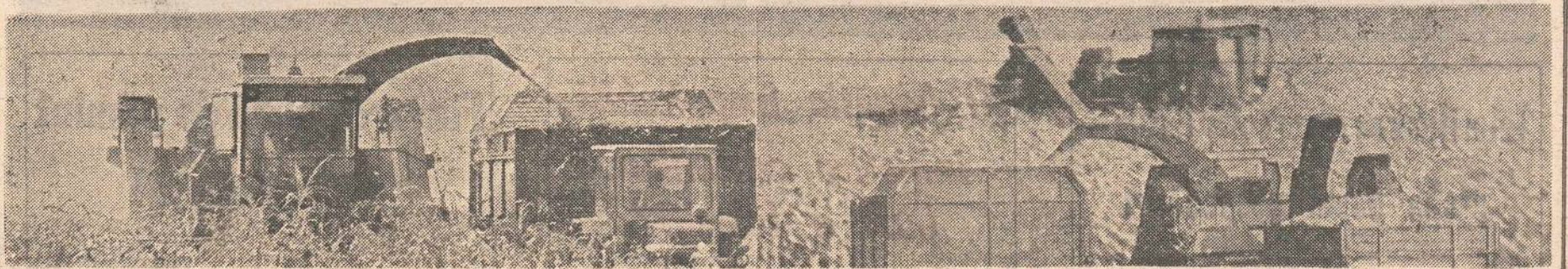
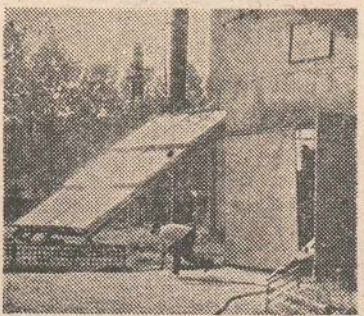
În marginea șoselei porumbul e trecut de crescut. Spre mijlocul lanului, ca niște corăbii, combinele alunecă ușor în aburul tremurător al înserării. E ceasul porumbului...

Ne aflăm pe roditorul pământ al județului Teleorman, dar știuleții nu sînt nici prea deși și nici prea mari. Insoțitorul nostru, directorul S.M.A.-ului Conțești, inginerul Sandu Stan, face un timp, mai mult decît firesc, apoi zice: „Am avut cel mai frumos porumb din județ și nimeni nu-și poate închipui cîtă amărăciune a adunat în noi vara asta nemilos de secetoasă. Într-o săptămînă, porumbul s-a sufocat și a rămas la starea de vegetație de-atunci, din iunie. Crescînd lipsit de apă nu putem spune că s-a copt. S-a uscat din secetă”. Din vorbele scurte și sacadate răz-bătea nu numai regret, ci și multă ciudă. Avea, pe de-o parte, în fața ochilor eforturile făcute cu semănatul și cu reparatul utilajelor, muncă anevoioasă și de migală, dar și, probabil stingerul știulete de porumb pe care-l depănușase în marginea lanului. Acestei nemulțumiri, care e aproape o durere, nu-i poți opune decît forță. Și i-au opus-o: forța muncii bine organizate în continuare, pentru stringerea porumbului bob cu bob, ca nimic, dar nimic să nu se piardă!

Ajunși la fața locului angajamentele prind contur: se lucrează din plin, ritmul de muncă e reconfortant: se schimbă remorcile, se ung angrenajele, se desfundă depănușătoarele. Primii care s-au grăbit la cules au fost cooperatorii din Brăgadiru. Pe 25 august erau în lan, adunînd știulete cu știulete, combinele fiind mai necesare la strînsul florii-soarelui care se scutură la prima adiere. Exemplul l-au urmat, a doua zi, cei din Bujoru și Conțești, astfel că marțea trecută S.M.A.-ul înregistra recoltarea porumbului pe 300 de hectare. Aflăm că oamenii și-ar fi dorit să-i țină culesul pînă în decembrie, dar să culeagă dublu. Pentru o astfel de treabă, de plin efort s-a pregătit și mecanizatorul Ion Duce, care și-a revizuit combina ca la carte, piesă cu piesă. Lanțurile le-a fiert în vaselină! Combina lui merge, de doi ani, ca unsă! Asemenea lui au procedat și Ion Pintilie și Florea Crăciun. Combinatele a cel puțin o duzină de mecanizatori sînt adevărate bijuterii pe care poți conta la orice oră din zi și din noapte. Revenim, cu această ocazie, cu o remarcă a directorului S.M.A.-ului: „După mine, mecanizatorii sînt o categorie de muncitori dintre cele mai cuminti, mai serioase; legați de pământ, de familie și de tractor”.

E trecut de șapte jurnătate, ziua s-a scurtat și se înserează. În două căruțe s-au urcat femei ca într-un furnicar. Ele incheie o zi de muncă. Bărbații de pe combine mai rămîn. În curtea S.M.A.-ului descoperim o baterie de panouri solare care folosește la încălzirea apei pentru dușurile tractoriștilor. Fără îndoială că după atîtea ceasuri de încordare și rivnă, un dus cu apă caldă poate însemna o autentică bucurie.

Fotoreportaj de
ELENA GHERA

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu

miercuri a avut loc

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

În ședința de miercuri a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a fost analizat Raportul privind îndeplinirea planului la principalele produse industriale, în perioada 1 ianuarie — 31 august 1985, comparativ cu aceeași perioadă a anului 1984. Comitetul Politic Executiv a aprobat măsurile stabilite de conducerea de partid și de stat pentru recuperarea în cel mai scurt timp, în prima parte a lunii septembrie, a nerealizărilor și rămănelor în urmă în perioada menționată și a cerut guvernului, conducătorilor ministerelor, centralilor industriale și întreprinderilor să acționeze cu cea mai mare fermitate pentru transpunerea în viață a acestor măsuri, astfel încât să se asigure îndeplinirea integrală, la toți indicatorii, a sarcinilor de plan stabilite pentru acest an.

În aceeași ședință, Comitetul Politic Executiv a examinat și aprobat proiectul Decretului privind noi măsuri pentru aplicarea mecanismului economico-financiar și pentru creșterea răspunderii personalului de conducere și a personalului tehnic, economic și de alte specialități în realizarea planului de producție pentru export, precum și planul de producție în industria extractivă. În conformitate cu prevederile acestui document, personalul de conducere din unitățile economice, centrale, ministere, din celelalte organe centrale și consilii populare, precum și personalul tehnic, economic și de alte specialități au atribuții în realizarea planului la export și a exportului din aceste unități. Sunt prevăzute stimulente pentru depășirile realizate, precum și penalizări în caz de neîndeplinire a planului. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se stabilească măsuri concrete cu privire la întărirea răspunderii întreprinderilor pentru asigurarea producției cu contracte, atât pe piața internă, cât și pentru export. Secretarul general al partidului a cerut, de asemenea, să se perfecționeze sistemul de stimulare pentru reducerea consumurilor de materii prime, materiale și energie, precum și pentru introducerea de tehnologii noi, de mare eficiență în producție, precizându-se că întreprinderile care nu se încadrează în consumurile stabilite și le depășesc, urmează să suporte aceste de-

pășiri prin diminuarea fondului de participare la beneficii.

Un alt document dezbătut și aprobat de Comitetul Politic Executiv a fost Programul privind dezvoltarea economico-socială în profil teritorial pe anii 1986-1990. Prin măsurile cuprinse în acest program, se asigură înlăturarea în continuare a sistematizării teritoriului și localităților urbane și rurale, continuarea procesului de repartizare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării. În legătură cu prevederile din acest document privind creșterea gradului de urbanizare a populației, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea ca aceasta să se realizeze nu pe scama concentrării și aglomerării populației în mari aglomerări urbane, ci prin ridicarea generală a nivelului de urbanizare a comunelor și centrelor agroindustriale, prin dotarea acestora cu tot ce este necesar pentru asigurarea unor condiții de muncă și de viață cât mai apropiate de cele de la oraș.

Bazat pe orientările și sarcinile ce decurg din hotărârile celui de-al XIII-lea Congres al partidului, din indicațiile secretarului general al partidului, Programul privind dezvoltarea industriei mici în anii 1986-1990 — următorul punct de pe ordinea de zi a ședinței de miercuri a Comitetului Politic Executiv — stabilește că, în scopul unei bune aprovizionări a populației, industria mică să-și dubleze până în 1990 volumul producției marfă industriale, asigurând astfel în fiecare județ cel puțin 8000 de lei pe cap de locuitor. Pentru înlăturarea acestor obiective, în perioada următoare cinci ani se va acționa cu cea mai mare fermitate pentru dezvoltarea resurselor energetice și a combustibililor locali — microhidrocentrale, biogaz, energie solară și a vântului —, economisirea și refolosirea energiei secundare, dezvoltarea bazei de materii prime locale, creșterea și diversificarea producției de obiecte de uz casnic, unelte pentru agricultură și grădinarie, a producției artisanale. O atenție sporită se va acorda sporirii rețelei unităților și atelierelor pentru prelucrarea și confecționarea articolelor de piele, blănuri și țesături, pentru creșterea și diversificarea producției de conserve și de alte produse care valorifică superior sursele de materii prime locale. În mod firesc, alături de pro-

blemele privind industria mică, a fost dezbătut și un Program special privind prestările de servicii pentru populație în cincinalul 1986-1990, program care asigură, prin prevederile sale, ridicarea pe o treaptă superioară a acestei activități. În scopul satisfacerii în condiții mai bune a cerințelor oamenilor muncii. Conform prevederilor acestui document, volumul prestărilor de servicii către populație urmează să crească, în 1990, de 2,3 ori față de nivelul prevăzut pe acest an, cu un ritm mediu anual superior celui stabilit anterior.

Dezbătând Raportul privind îmbunătățirea activității de transport maritim, Comitetul Politic Executiv a apreciat ca nesatisfăcătoare activitatea Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, a conducerii acestuia și a cerut să se ia de urgență măsuri care să asigure îmbunătățirea radicală a muncii și îndeplinirea în cele mai bune condiții a sarcinilor ce revin acestui sector. Măsurile ce urmează a fi luate trebuie să ducă la îmbunătățirea organizării și conducerii flotei noastre maritime, a normelor de operare a navelor în porturile românești, la reducerea duratei de staționare a vaselor la operațiunile de încărcare-descărcare, prin efectuarea acestor lucrări într-un timp care să se situeze la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial, asigurarea folosirii la maximum a capacității flotei naționale. Măsurile stabilite au în vedere creșterea condițiilor care să asigure până în 1990, potrivit prevederilor Directivelor Congresului al XIII-lea, transportul cu nave românești a circa 80 la sută din volumul mărfurilor de comerț exterior ce se vor derula în traficul maritim.

A fost examinat și aprobat, în continuare, Raportul privind evoluția prețurilor și a tarifelor în semestrul I 1985. Pentru asigurarea, în continuare, a stabilității prețurilor, s-a cerut intensificarea acțiunilor pentru aplicarea măsurilor stabilite și pentru găsirea de noi căi de reducere a costurilor în vederea realizării prevederilor de plan. Tot în cadrul acestei ședințe, Comitetul Politic Executiv a aprobat componența și mandatul delegației Republicii Socialiste România la cea de-a 40-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U.

P. NICOARĂ

Conferința mondială a comitetelor naționale pentru Anul Internațional al Tineretului

Viitorul tineretului, tineretul viitorului

„În lumea de azi, tineretul reprezintă o uriașă forță socială a progresului și păcii care trebuie să-și spună în mod hotărât cuvântul în toate problemele victii internaționale. El trebuie să acționeze cu cea mai mare fermitate pentru relații noi între state, bazate pe principii de deplină egalitate, de independență și suveranitate națională, de neamțec în treburile interne, de renunțare la forță și la amenințarea cu folosirea forței, de respect al dreptului sacru al fiecărui popor de a-și hotări singur destinele, calea dezvoltării sale economice și sociale, fără nici un amestec din afară”, afirmă tovarășul Nicolae Ceaușescu în mesajul adresat participanților la Conferința mondială a comitetelor naționale pentru Anul Internațional al Tineretului care se desfășoară în București între 3-6 septembrie. În mesajul adresat reprezentanților tinerei generații de pe glob, președintele Nicolae Ceaușescu a reafirmat voința nestrămutată de pace a poporului român, prezentă în toate acțiunile politice ale României, relevând importanța misiunii ce revine tinerei generații în crearea unei lumi a păcii. Conferința mondială a Comitetelor naționale pentru A.I.T. cu tema „Participare-Dezvoltare-Pace” reprezintă o importantă manifestare înscrisă în contextul marcării, la diferite nivele, a Anului Internațional al Tineretului și se bucură de amplă participare, de la comitetele naționale pentru A.I.T. până la instituții și agenții specializate din sistemul Organizației Națiunilor Unite. Ea prilejuiește efectuarea unui larg schimb de opinii, informații și experiență referitoare la rezultatele privind Anul Internațional al Tineretului.

Tineretul lumii nu poate fi străin și nu poate sta departe de marile probleme care frământă viața politică internațională. Dimpotrivă, există o multitudine de căi, de posibilități prin care tinăra generație a planetei să-și aducă o contribuție nemijlocită la progresul social, la deșarmare, la apărarea păcii. „Avind în vedere că tineretul constituie și va fi întotdeauna un subiect activ al istoriei, este pe deplin firesc ca tinăra generație să dorească să-și spună cuvântul și să se implice activ și responsabil în ansamblul eforturilor popoarelor de modelare a viitorului omenirii, ca și a propriului viitor. O asemenea cerință este cu atât mai stringentă cu cât, după cum este cu-

noscuit, tineretul de azi pășește în viață într-o epocă extrem de complexă, în care este pus sub semnul întrebării însuși dreptul său fundamental — dreptul la viață, la existență pașnică”, a spus în cuvântul său tovarășul Nicu Ceaușescu, prim secretar al C.C. al U.T.C., ministru cu problemele tineretului și Președinte al Comitetului O.N.U. pentru A.I.T. Or, în aceste zile, în Capitala României, reprezentanții tineretului de pretutindeni discută modalitățile concrete prin care rolul tinerei generații poate deveni concret, eficient, benefic, avind la îndemână exemplul concret al tinerei generații din România, formate în spiritul educației prin muncă și pentru muncă. Harta țării noastre poartă ca pe o pecete a dăruirii revoluționare mari obiective economice și social-culturale realizate în exclusivitate de tineri. Dar acestea nu sînt singurele dovezi ale elanului creator al tinerei generații. În România tineretul este un factor activ al dezvoltării și progresului, al luptei pentru pace, pentru un viitor luminos și, din acest punct de vedere, România oferă un strălucit exemplu de materializare a devisei Anului Internațional al Tineretului, „Participare, Dezvoltare, Pace”.

În intervențiile delegațiilor, în interviurile acordate presei, aceștia și-au exprimat interesul pentru bogatul conținut de idei conținut de Mesajul adresat de președintele României participanților la Conferință, subliniind în același timp respectul pentru politica de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru inițiativele și mesajele de pace ale poporului român, rostite cu toate prilejurile, implicat și de reprezentanții tinerei generații din țara noastră.

CORNEL NISTORESCU

CONGRESUL CONSILIILOR POPULARE

(Urmare din pag. 1)

României în fața importanțului for. De la dezbaterile problemelor legate de intensificarea aportului consiliilor populare — pe liniile de sens și de forță decise de Congresul al XIII-lea al partidului — la înlăturarea în profil teritorial a planului de dezvoltare economico-socială prevăzut pentru anul în curs și pentru cincinalul pe care-l străbatem, ca și a obiectivelor viitorului cincinal; de la analiza modulului în care organele locale ale puterii și administrației de stat își asumă și își realizează sarcinile privind aprovizionarea, fructificarea tot mai deplină a resurselor agriculturii; de la examinarea în profunzime și cu răspundere a chestiunilor referitoare la asigurarea autoconducerii, autogestiei și autofinanțării unităților administrativ-teritoriale — cu importanțele precizări pe care le-a adus la acest capitol Proiectul de lege supus recent dezbaterii naționale — și până la probleme, nu mai puțin stringente, încercuind domeniul investițiilor, al sistematizării orașelor și comunelor, al dezvoltării micii industrii, al transformării potențialului de materii prime locale în potențial dinamic, al învățămîntului, culturii, sănătății, transportului, comerțului etc., ordinea de zi a con-

gresului se constituie ca un amplu schimb de experiență, desfășurat într-un autentic și riguros climat de lucru. Un schimb de experiență cu rezultate care, răsfrînte în munca și existența tuturor așezărilor românești, va contribui la instaurarea și mai deplină a acelei noi calități, fixată de cîrmaciul partidului și al națiunii drept cotă de ideal și de faptă, în acest ceas istoric al devenirii noastre.

Un important document, între importante documente de pe masa de lucru a congresului, este cel care se referă la autoconducerea, autogestirea economică-financiară și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale. Sarcinile consiliilor populare sînt aici cu totul deosebite, reflex al substanțialei sporiri a rolului și a atribuțiilor lor în dirijarea activităților economico-sociale și reflex, în același timp, al unor exigențe izvorite din viață, din necesități, și din interese prezente, din legile și legitățile dezvoltării noastre. Așa cum specifică și amintitul Proiect de lege, consiliile populare sînt chemate „să asigure dezvoltarea întregii activități economice și sociale, creșterea eficienței acesteia, realizarea unei rentabilități sporite de către toate unitățile economice, creșterea continuă a veniturilor proprii, în vederea participării

la fondul de dezvoltare generală al întregii societăți, acoperirii tuturor cheltuielilor din veniturile proprii, autofinanțarea integrală a fiecărei unități administrativ-teritoriale”. Sarcini deloc ușoare, sarcini care, pe ici, pe colo, pot încovoia niște umeri, dar toți ținem un creion în mână și toți știm să facem socoteli. Le face toată țara, fiindcă cine muncește trebuie să știe pe ce și pe cât se bizuie, și cum trebuie să muncească astfel ca nici un strop de efort să nu se piardă, astfel ca nici o picătură de sudoare căzută pe acest pămînt să nu rodească. Trebuie, cu alte cuvinte, să ne bizuim, în tot ceea ce întreprindem, visăm, planuim, rivnim, pe munca noastră, ca unic și suveran izvor al răsplatelor, al bunăstării, oricît de greu ar fi de săpat pînă la apa vie a acestui izvor. Cînd vom alina, în anii ce vin, balanța trudei și cea a victoriilor vom vedea că, oricît de greu au apăsat pe umerii noștri povirile unor sarcini, darul izbînzilor va atrîna și mai greu.

Astfel de socoteli nu le facem de azi, de ieri. Un program complex al dezvoltării vii și armonioase, cuprinzînd într-un unic fascicol de raze, cu largă iradiere în timp și spațiu, nu numai întregul, ci și partea, nu numai țara în ansamblul ei, ci și vetrele vii de muncă și viață care-i compun și-i mențin structura, aduse la unisonul evoluției generale, se înlătură, se înlătură, se înlătură, de două decenii,

decis de Congresul al IX-lea al partidului și, după puțină vreme, de hotărârile Conferinței naționale din 1967, care a statuat noul sistem teritorial-administrativ, aplicat deopotrivă tradiției și comandamentelor zilei de azi și de mâine. Vase comunicante ale aceluiași robust organism social, orașele, satele și județele României socialiste trebuie să se hrănească, în concepția de azi a partidului, a secretarului său general, din substanța lor proprie ca și din permanența circulației a bunurilor. Din transferul de cuceri materiale și spirituale care îmbogățesc tezaurul comun al națiunii. Efortul statului, în anii Epocii Ceaușescu, a fost, în această privință, gigantic, noua și rațională distribuție a valorilor noului ducînd la creșterea, în fiecare județ, a unor capacități industriale cu peste 10 miliarde lei producție anuală, la sporirea producțiilor agricole pînă la cel puțin 2 miliarde lei, la întemeieri de cultură și de civilizație inedite în peisajul nostru istoric. Este timpul, acum, ca acest efort să-și primească din plin răspunsul, replica faptei, a gestului de creație teafăr și etice. Nici statul nostru, ca nici un stat al acestei lumi, nu e o veșnică „gură de rai”, cum ne-au deprins să credem cîndva niște legende romantice, nu e o visticierie de dimensiuni infinite, din care numai să iei, fără să dai. Într-o epocă în care parazitismul, sub orice formă, a fost, la noi, rezolut denunțat, ca în

firmite istorică cu nefaste urmări în destinul nației, nimeni nu poate trăi pe spinarea altuia fiecare unitate de producție și fiecare vatră de viață trebuind să pășească spre viitor pe picioare proprii, prin eforturi proprii.

Problemele cu care se confruntă astăzi obștile țării, și pe care apropiatul congres le va dezbate în întreaga lor complexitate și la întreaga lor amploare, nu sînt soluționabile decît prin acea conlucrare strînsă — devenită fundamentală lege a existenței și activității organelor puterii la oameni — cu masele largi de oameni ai muncii, a căror hărnicie și forță de dăruire, a căror conștiință patriotică și revoluționară, strălucit probate în acești ani, pot oferi — în condiția unei eficiențe mobilizări de către organizațiile de partid, de O.D.U.S. — temeiuri sigure pentru apropierea de rivnitele noastre ținte. Recentele conferințe județene ale deputaților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale au raportat în acest sens, experiențe de viu interes, realizări din care, ca și din lipsurile ce mai persistă, se poate din plin învăța.

La apropiatul Congres al consiliilor populare — eveniment de rezonanță în viața noastră social-politică — ne prezentăm cu noi succese în muncă și cu voința de a înfăptui exemplar comandamentele viitorului, scrise sub însăși dictarea țării, sub înalta poruncă a intereselor ei.

A scoate bani din piatră seacă vrea să zică să găsești soluții, să te descurci. În sensul bun al expresiei, adică să nu aștepti de la alții, ci să-ți pui mintea la contribuție, să faci din ce ai și să faci bine și, dacă se poate, repede. E exact ceea ce au încercat să surprindă și reporterii noștri în aceste pagini: frumoase realizări la capătul căutărilor, al strădaniilor, al inventivității.

VALORIFICAREA RESURSELOR LOCALE

Cei ce îngrijesc lumina

Privisem în zori Măgura Codlei, îi văzusem căciula de nori parcă zăpezii, așa că era firesc să plouă. Viorel Arhirdae se uită și el la cerul innourat, dar cu o mulțumire pe care nu caută să și-o ascundă. Asta mă irită puțin, dar el își ține basca în mână și se copilărește înainte, zimbând. E bună ploaia asta, zice, dac-o să vină, că o să se umple mai repede lacul și mașina mea n-o să se mai audă bătând în gol, de parcă-ar trece vântul printr-o colibă pustie. Chestia cu coliba pustie n-a zis-o el, dar cred că a gândit-o, pentru că, într-adevăr, generatorul suna a talangă bezmetică și a neputință, degeaba se tot uita Viorel la acul indicator, nu-l putea împinge peste 120. E păcat, zice iar, asta-i centrală de 800, dar nu-i încă apă destulă, lacul a fost gata să se sliască în câteva rânduri, de trei ani și cu asta patru ne tot lupțăm cu seceta, da' ploaia de azi, că tot trebuie să vină ea, ne mai dă curaj. E de 31 de ani prin uzine și stații electrice Viorel, și taică-său tot asta a făcut o viață-ntrăgă.

De fapt bărbatul acesta — înalt, cu fața în bătaia unei ploii numai de el simțită — s-a născut chiar într-o uzină electrică, și chiar pe locurile astea, în Țara Birsei. Aici, unde lucrează acum — la microhidrocentrala Tirlung I —, face tot ce știe de copil: privește lacul, căderea de apă, butoanele, ascultă motorul, îl ascultă în fiecare zi câte 12 ore, și dacă-l întrebi ce-s alea singurătate, monotonie sau plictiseală, ridică din umeri și zimbăște, cu basca în mână ținută într-o parte, la distanță de corp, pentru a simți mai bine atingerea apei atunci când va începe să plouă, pentru că de plouat va ploua, știe el asta.

★

Despre hidrocentrala de la Tirlung știam de la Consiliul popular al județului Brașov și am aflat apoi încă multe de la Temistocle Teodorescu, directorul Oficiului județean de gospodărire a apelor, care, într-o lungă punere în temă, mi-a prezentat-o ca pe una dintre cele mai importante lucrări de acest gen, cu o putere instalată superioară microhidrocentralelor de la Tohani sau Codlea, ca să nu mai vorbim de Partizanul și Republica (aflate chiar în municipiul Brașov) sau de mica turbină ce se învârtă la Plaiul Foi, asigurând numai consumul de curent electric al cabanei de acolo — utile cu toate, nu-i vorba, doar că mai puțin spectaculoase la privit, ca să zicem așa. E o treabă serioasă, mi s-a spus, la care contribuie — sub direcția îndrumare și coordonare a Consiliului popular județean — toți factorii ce pot determina creșterea, într-un timp cât mai scurt, a potențialului energetic al Brașovului. De aici — de la căutarea unui răspuns exact la această problemă a început dialogul cu Mihail Zisu, inginer-șef al I.R.E. Brașov, dialog întrerupt când și când, de vreun popas la un punct de lucru sau la un baraj, convingându-mă, de fiecare dată, pe viu, de realismul spuselor interlocutorului meu: „vrem să construim temeinic,

considerând că este mult mai economic să gindesti și să realizezi o investiție sigură, rentabilă — în cazul nostru o centrală cu o putere de aproape sau peste un megawatt —, decît să încropim, în grabă, doar de dragul de-a zice că am făcut și noi ceva, niște centrale de cițiva kW, la cheremul capriciilor oricărui anotimp”.

Județul Brașov — continuă Mihail Zisu — dispune de un potențial hidrologic foarte bogat, ceea ce explică și interesul arătat de Consiliul popular construirii de microhidrocentrale în aceste locuri. Au fost preluate și modernizate chiar vechile dotări, cărora li s-au adăugat și construcții noi, cum ar fi cele de la Sebeș, Codlea II, Bran I și Tirlung II. Ultima dintre acestea era, la data acelei discuții, gata să intre în probe, imediat ce apa din lacul de acumulare va deversa, punind în mișcare trei turbine cu o putere totală de 2,4 MW. Centrala de la Bran I, de 630 kW, era și ea aproape gata, generatoarele fiind în așteptarea probelor electrice „de casă”, iar bazinul compensator și prizele de la piraiele Poarta și Turcu în stadiul de finalizare.

Că hidrocentralele construite pînă acum funcționează în bune condiții, m-am convins văzându-le — la Tohanu sau pe Birsa — producând foarte aproape de parametri proiectați. Și tot în aceste locuri am înțeles (sau măcar am încercat) — de aproape — ce înseamnă meseria de barajist, cuvînt cu sonoritate nu tocmai plăcută, dar încărcat de aspra poezie a unor existențe umane cel puțin ciudate din punct de vedere orășenesc, dacă există (și există) așa ceva. Nu poți pricepe cum se cuvine asta decît văzînd cum trăiește Petre Igrășan, în zgomotul neîntrerupt al căderii de apă, într-o casă așezată (singuratică) în hamacul unei văi, unde descinderile nocturne ale lupilor și urșilor sint, iarna, ca și primăvara, la fel de frecvente ca, la radio, buletinele de știri. Nu poți pricepe cum vine asta, să fii barajist, decît dacă te trezești în cap de noapte, ca Nicușor Voinescu din Tohanu, de grijă ca nu cumva vreun trunchi de copac adus de apă dinspre munte să rupă grăzile. E o viață aspră ca poezia pe care ne închipuim că o conține. Dar ceea ce rămîne mai important decît orice calificativ e faptul că viața aceasta există și că este trăită cu adevărat de niște oameni pe măsura ei, oameni a căror indeletnicire este de a îngriji lumina.

Brașovenii privesc la modul cel mai serios cu putință această nouă zidire a luminii care este redescoperirea apei. Felul în care — la nivelul Consiliului popular județean și, implicit, la cel al O.G.A. și I.R.E. — sint gîndite a fi exploatate resursele energetice ale locului este cel dintîi semn că, nu peste multă vreme, Țara Birsei și ținuturile din jurul ei își vor asigura necesarul de energie electrică din valorificarea resurselor de care dispun nenumerabilele riuri și piraie pe care am fost învățați, pînă acum, să le privim doar ca pe niște pitorești colțuri de natură. N-ăș vrea să se înțeleagă din asta că farmecul natural al locurilor are ceva de suferit de pe urma construirii de microhidrocentrale. Așa cum sint concepute și clădite acum — atent și durabil, ba chiar și cu o undă de cochetărie —, ele vin să aducă un dram de omenesc peisajului

care — spunea un turist întîlnit pe valea Tirlungului — poate chiar exaspera prin plasticitatea sa prea deloc maculată. Iarși gînduri de orășcan, veți spune, și vă voi da dreptate pentru că am înțeles aici că țăranii brașoveni n-au nici cel mai mic gînd de a refuza avantajele civilizației urbane. Iar microhidrocentralele nu sint altceva decît necesarul fascicoid de lumină ce se cere îndreptat spre un tablou pentru a-i pune în valoare, în toate amănuntele, frumusețea. Și în preajma acestor mici centrale vom întîlni tot mai des oameni, un soi aparte de oameni — cei care îngrijesc lumina, pentru care atît de cîntata logodnă a românilor cu natura nu este nici slogan și nici metaforă, ci mod de existență, și încă prosperă.

D. M. ALEXANDRU ■

Celebrități de provincie

Să tot fi trecut vreo treizeci de ani de cînd pe sub umbra groasă a castanilor din centrul orașului un bătrînel îmbrăcat în haine de modă veche, cu papion și ochelari trăgea după el un cărucior cu roți de gumă și făcea în fiecare zi drumul pînă la poștă, de unde expedia pachetele spre toate zonele țărilor și spre multe metropole europene. Era absolut la facultății de farmacie de la Viena, își dăduse și doctoratul și se bucura de o faimă teribilă. I se spunea doctorul Farago și produsele sale pe baze de plante urmau cele mai ciudate trasee poștale cu putință. Oricum, erau singurele pachete care plecau din Orăștie spre alte țări ale lumii și notorietatea bătrînelui Farago părea inegalabilă. Oricum, la demolările care s-au făcut pentru noul cartier al orașului și pentru un bulevard care va fi străjuit de clădiri într-o arhitectură inspirată, au fost descoperite ultimele sticle cu ștampila farmacistului Farago și ale altui farmacist celebru al orașului, Graffys, fiind în aceasta semnul stingerii acelei lumi care și-a luat oamenii cu ea. Oricum, nimeni nu-și imagina că vremea va aduce în locul lui Farago și Graffys oameni care să rivalizeze în materie de notorietate și prestigiu, ceea ce totuși s-a petrecut neașteptat de repede, cînd mulți se așteptau mai puțin.

După ce castanii din centrul orașului au căzut sub lamele ferăstraielor și casele vechi, de burg medieval, au fost silite să iasă în soare, după ce o firmă mică, numită pe vremuri cu ironie „ciciuriciu” pentru că producea grătare de sobă, murături și vindea plăcinte în centrul orașului, a devenit o întreprindere mecanică de primă mînă, cu meseriași cum nu prea mai sint în domeniul mecanicii în tot județul Hunedoara, după ce întreprinderea de plante medicinale, fondată de bătrînul doctor Farago, s-a mai extins, după ce Vidra, un fel de atelier pentru prelucrat pieile de pe oile pierdute a devenit firmă și-a început să înghită pieile de pe sute de turme, Orăștie și-a schimbat statutul. A dezbrăcat hainele sale de așezare medievală, încă vizibile pe anumite străzi în zona centrală, mai ales în preajma vechii

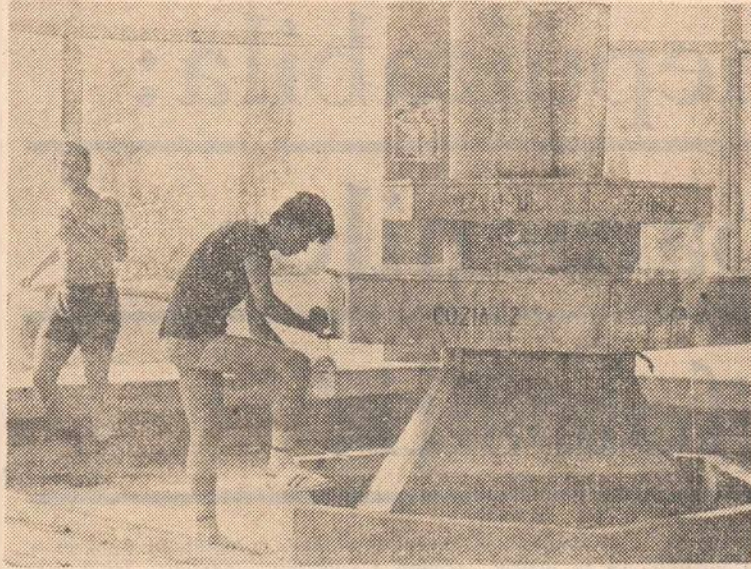
cetăți, și și-a croit altele noi. Iar în locul lui Farago și Graffys a așezat alți doi chimiști de prestigiu ale căror pachete nu mai încap într-un cărucior cu roți de gumă, ci în vagoane de marfă, în camioane de TIR și în containere bine închise și sigilate. Ei se numesc Traian Cadariu, cel care a dat întreprinderii de plante medicinale proporțiile și activitatea unei instituții complexe, de mare putere și cu enorme șanse de a intra ceva mai repede în mileniul următor. A doua personalitate e tot un chimist, Ion Cocean, un inginer care dintr-un simplu proiect de cercetare a ajuns la un brevet de invenție, rapid intrat în circulația internațională și aplicat tot la Orăștie, unde ideea a luat proporțiile unei fabrici de produs lănolină din apa cu care se spală pieile. Deci doi oameni, amîndoi tineri, care scot, unul din plante, celălalt din apa murdară rămasă de la spălătul pieilor produse de o valoare inestimabilă. Dar Orăștie nu este numai una sau cealaltă, sau numai cele două idei devenite fapte de industrie. Este și bătrîna întreprindere chimică, și întreprinderea „11 Iunie”, profilată pe exploatarea și prelucrarea lemnului, și mai ales inima acestor periferii industriale sau agricole, adică orașul însuși schimbat și el în acești ani. Primarul așezării este o femeie. Se numește Florica Dirvan. Fiind de aici, spun oamenii, ea trebuie să dovedească faptul că este atașată de oraș cum ar fi de propria sa casă. Dar pentru asta fiecare instituție trebuie să fie la înălțime, mai ales întreprinderea de gospodărire orășenescă. Orăștie, una din cele șapte oppidum regale ale Transilvaniei, a fost cunoscută ca un cochet și curat oraș de breslași și țirgoveți. Or, acum, cînd peste micul țirg a năvălit lume de prin toate părțile, cînd se dărîmă și se construiește pentru a-i putea primi pe toți, orașul nu mai este nici atît de liniștit, nici atît de curat ca odinioară. Oricum, o altă față se adaugă celei vechi, asimilînd-o, dîndu-i un nou sens.

Inginer mecanic de profesie, școlit la Timișoara și mai apoi specialist la Cugir și la întreprinderea mecanică, Silviu Oproescu a devenit directorul întreprinderii de gospodărire orășenescă în anul 1981, la 30 de ani. Trei ani mai tîrziu, în toate comunicatele despre rezultatele întrecerii socialiste pe primele luni sau pe ultimele luni ale anului, întreprinderea sa a apărut pe primele locuri. „Ca gospodar nu mai ai nici o polițenică, trebuie să ai inițiativă, să te bați pentru orice. În primele zile nu înțelegeam aproape nimic. Nu reușeam să fac nici o planificare. Ziceam una și realitatea mă obliga să fac cu totul altceva. Dar mă mira un lucru, că peste tot pe unde mergeam, meseriași de la Orăștie erau solicitați și la Deva, și la Petroșani, și la Călan. Trăisem cu sentimentul că la o întreprindere de gospodărire orășenescă lucrează cei mai slabi oameni. Dar nu era așa. Era nevoie doar de o planificare. Și de o selecție a celor care veneau să completeze locurile libere. Așa am ajuns ca strungarul de la noi să ciștige concursul județean, să fie number one pe județ. Atunci mi-ăș spus, nu mai semnez fișe de angajare decît pentru meseriași de elită. S-a terminat cu cei care nu încăpeau nicișeri și veneau la noi. Acum, cu meseriași de

pe sate și cu o echipă de sași dulgheri și zidari, întreprinderea din Orăștie a luat în brațe cu repeziune o sumedenie de lucrări pe toată aria județului Hunedoara. Dulgherii și zidarii provoacă uimire. Încă nu s-a găsit nimeni care să pretindă că ar putea să le facă față. Șeful lor, maistrul Ioan Oanca, le spune doar termenul. „Nu dai la noi un leu dacă nu e gata”. Și Kerst Ioan I, Kerst Ioan II, Kerst Ioan III, împreună cu Klein P. Ioan și Klein D. Ioan pun mîna pe tesle și într-o tăcere mormintală pun la cale un hei-rup care îi lasă cășcați pe cei mai mulți pricepuți și neprețuți. În anii de cînd Silviu Oproescu a preluat întreprinderea din Orăștie, aceasta a construit o aducțiune cu apă de la Sibiel, a construit o centrală de zonă care va fi extinsă cu încă două cazane și astfel va rezolva problema încălzirii pînă la mileniul următor. A restaurat o serie de clădiri de epocă și a construit o bază de producție la Lupeni, un bloc de locuințe la Băcia, un bloc și un sediu administrativ la Romos, a reparat blocuri la Urnicani și a construit o aducțiune de apă la Rîul Mare-Retezat. Un oraș care crește creează destule necazuri. „Anul trecut pe strada Barițiu am sădit 26 de tei. Acum nu mai este nici unul” spunea inginerul Silviu Oproescu. „Toată lumea vrea ca ordinea, curățenia, liniștea să fie impecabile, dar foarte puțini sint dispuși la un minim de efort. Civilizația și confortul nu sint neapărat un cadou din partea unei întreprinderi de gospodărire a orașului ci chiar rezultatul eforturilor fiecărui cetățean”. I.G.O. Orăștie are în administrație peste 3750 de apartamente. În fiecare an se mai construiesc circa 300. Dar orașul crește mereu cu cîteva mii de oameni. Ei vin cu sentimentul că nu-i datorează nimic, dimpotrivă, trebuie să la cît mai mult. În schimb vechii orășeni, acum pensionari, de îndată ce un om de la I.G.O. sună „adunarea regimentului”, ei vin și dau o mînă de ajutor la tot ce este nevoie. Alături de ei, meseriași din satele învecinate, recunoscuți ca timplari, zugravi, zidari și instalatori de nădejde, după ce își fac datoria lor de țăran, încearcă să dea orașului hainele sale solemne. E o echipă la această întreprindere. un grup de oameni care vin dimineață de dimineață de la 10—20 de kilometri pentru o leață care le trebuie la școlitul copiilor. Și ei se străduiesc să o merite și lumea îi cunoaște sub numele de Laurian Dăncescu din Tămășasa, Ioan Nedel din Valdeii, Ioan Picu din Valdeii, Petru Andreșoi din Căstău, Petru Ștefanie din Beriu, Laurean Pașoalea din Orăștioara de Jos și ei numesc această slujbă „plina noastră aspră de la oraș”. Dacă socotim că la conducerea acestor firme care demult nu mai este locală, pe lângă inginerul Silviu Oproescu se află numai tineri (Gean Predulescu, Ovidiu Trif, Mircea Vlaicu, Gabriela Furtună, Nicolae Jeler) atunci chiar are sens afirmația directorului care spunea „încercăm să le facem pe toate, poate că nu reușim să-i mulțumim pe toți, dar am încercat să gîndim mai exact viitorul orașului și să ne apropiem de el cu idei limpezi, cu lucruri importante”.

BOGDAN NISIPOLU ■

PROBA BUNEI GOSPODĂRII

Răchită de milioane

Cu ochii roată în spațiul orașului, te întrebi — și nu prea găsești răspuns — ce resurse locale ar putea valorifica Slobozia, acest oraș de soare și de cimpie?! Poate doar soarele (pentru care există încă prea timide proiecte privind utilizarea lui ca sursă de energie). Și totuși, cimpia rămâne o perpetuă „mină de aur” pentru cine știe s-o descopere și s-o exploreze cu răbdare și pricepere. Fertila noastră politică de stat privind autogospodărirea și autofinanțarea fiecărei localități a impulsionat și impulsionează tocmai această emulație de idei și inițiative ale locuitorilor în depistarea și valorificarea oricărei resurse locale ce poate deveni o materie primă pentru bunuri utile, pentru bunuri de consum, prea costisitoare în a fi introdusă în circuitul marii industrii, ce poate fi, în schimb, foarte ieftină și rentabilă pentru ceea ce numim „măica industrie” sau „industria locală”, aducătoare de importante fonduri și beneficii în zestrea și bugetul localității, dar și în bugetul locuitorilor înșiși. Poate valorifica, în primul rând, forța de muncă disponibilă și materiile prime secundare rezultate din diverse sectoare economice, locuri, spații și terenuri altădată neluate în seamă. Așa s-a născut la Slobozia „concurtența răchitei”, concurența împletiturilor din răchită care cuceresc tot mai mult piața internă și internațională. Vin la Slobozia pentru ingenioasele coșuri și coșulețe de toate formele, mărimile și destinațiile, firme comerciale de peste mări și țări, din Canada și R.F.G., din Statele Unite și Franța pentru a le achiziționa. Sunt adevărate opere de artă ce revitalizează un meșteșug tradițional și, mai cu seamă, numeroase terenuri improprii pentru agricultură și pământuri bălțite prin plantații de răchită, Ocolul silvic, cooperația meșteșugărească, cooperația de achiziții, producție și desfacere a mărfurilor, până și c.a.p.-ul își dispută întâietatea. Își dispută terenurile apte pentru a fi transformate în răchită, își dispută spațiile de producție, forța de muncă (în special cu munca la domiciliu) și chiar beneficiarii. Se întrec în creația de modele, încit creatorul în obiecte de răchită începe să-și ocupe un loc distinct între creatorii și designerii industriali. Mănusa le-a aruncat-o Consiliul popular municipal, cum ne informează primarul Constantin Paghici. Primii care au ridicat-o au fost lucrătorii Ocolului silvic, în fapt, cei mai îndreptățiți, deținând pe malul Ialomitei și în spațiile de protecție a Bălții Ialomitei suprafețe propice pentru culturi de răchită. Secția proprie de prestări servicii cu profil de împletituri din nuiele prosperează de la an la an. Au debutat modest, cu coșuri pentru agricultură. Ideea a prins însă repede rădăcini ca și plantele de răchită în solurile nisipoase de pe malul râului. Are acum peste 200 de muncitori care înregistrează anual milioane de lei venituri. Producția lor a depășit stricta arie utilitară, a obiectelor pentru agricultură, intrând în zonele obiectelor de artă, ale micului mobilier, ale

coșulețelor-bibelou cu folosințe casnice tot mai diversificate (articole de menaj, coșuri pentru rufe și pentru lucru manual, coșuri-leagăne pentru sugari, pentru animalele de apartament etc. etc.) Ideea s-a extins spre întreg sectorul cooperatist așa încit noi terenuri improprii agriculturii sunt transformate în răchitări, aducând astfel și un alt beneficiu zonei: contribuie la înfrumusețarea cadrului natural cit și la igienizarea mediului ecologic. Iată o mare afacere a industriei mici.

CICI IORDACHE-ADAM ■

De la locul 37 la locul 1

— Tovarășe Ilie Dan Morega, sinteți președintele Uniunii Județene a Cooperativelor de producție, achiziții, desfacere a mărfurilor și credit din județul Gorj. Saltul, să spunem așa, al unității dumneavoastră, într-un timp relativ scurt, este de-a dreptul spectaculos. Dacă ar fi să amintim, în anul 1980, în clasașamentul întocmit pe țară, vă aflați pe locul 37. La numai un an, în 1982, pe locul doi. Anii care au urmat, trei consecutivi, v-ați aflat pe primul loc. Pentru aceasta U.J. Coop-ul Gorj a fost distins de trei ori cu „Ordinul Muncii” clasa I. Bănuiți care ar fi întrebarea pe care ar pune-o un reporter: cum se explică și cum explicați toate aceste rezultate?

— Aș începe cu o paranteză explicând, în câteva cuvinte, ce își propune și ce este de fapt unitatea noastră. În primul rând desfășurăm o complexă activitate de producție și de servicii pentru populație. Când spun producție este vorba despre mica industrie. Numărul total al unităților de acest fel este 632 în care se execută peste 80 de profile. Dacă ar fi să enumerăm câteva dintre ele, aș începe cu secțiile noastre de artizanat care duc faima artei populare gorjene pe multe meridiane ale planetei, aș continua cu cele din domeniul alimentar pentru diversitatea serviciilor pe care le oferă. Folosind o metaforă, pătrundem, prin ceea ce facem, în universul întinț al fiecărei familii, în viața fiecărui individ. Acesta-i motivul pentru care munca pe care o prestează cei circa 4.000 de oameni ai noștri este delicată și diversă. Al doilea aspect al activității noastre îl reprezintă preluarea de produse agroalimentare de la gospodăriile populației și livrarea acestora către fondul centralizat al statului. Se înțelege, de la sine, că acest lucru se realizează numai în directă legătură cu toate consiliile populare ale județului. Multe dintre produse sunt destinate exportului. Preluăm în cantități foarte mari plante medicinale, fructe de pădure pe care le și prelucrăm sub forma diferitelor sucuri, mult căutate și apreciate în lume. Mai achiziționăm și valorificăm carne, ouă, miere, iepuri de casă, legume... etc. Paralel cu această muncă livrăm, prin unitățile noastre, celor interesați răsaduri, pomi fructiferi, pui de-o zi, îngrășăminte chimice. Al

treilea capitol al activității noastre îl reprezintă desfacerea de mărfuri pentru populație. Sintem prezenți, prin cele 752 de unități comerciale în toate localitățile județului. O atenție deosebită o acordăm importanțelor centre miniere, petrolifere, energetice, forestiere, puncte cheie ale județului, în care funcționează mai mult de zece la sută din unități cu un întreg fond de marfă necesar localităților respective. Cam asta-i, pe scurt, o radiografie a activității noastre...

— Din întâmplare am trecut prin Drăgulești. O comună mare și frumoasă, foarte aproape de Tîrgu Jiu, pe șoseaua Filașului. Am oprit, preț de câteva minute, într-un loc care parcă te obligă să oprești...

— Este vorba de un complex turistic. La Drăgulești, până nu demult, era o mlaștină. Doar o casă foarte frumoasă, cu o arhitectură specifică Gorjului, spargea, ca să zic așa, decorul. Dar și casa era într-o paragină de neînchipuit. Uitărea și neglijența pusese stăpînire pe acest colț. După multe insistențe acest loc ne-a fost repartizat. Și fiindcă tot vorbim despre valorificarea resurselor și de inițiativa oamenilor, în cel mai scurt timp, cu ajutorul organizațiilor F.D.U.S., locul de la Drăgulești s-a transformat într-un punct de agrement de toată frumusețea. Am vrut să demonstrăm că turism se poate face chiar și în cimpie doar cu o singură condiție: să existe inițiativă. Și, fără să mai lungesc vorba, în câteva luni, aici, la Drăgulești,

lingă vechea mlaștină s-a construit un complex turistic format dintr-un restaurant și o terasă de peste 400 de locuri, un ștrand cu plajă, cu trambulină, terenuri de sport, locuri de joacă pentru copii, iar 60 spații de cazare, în căsuțe cu o arhitectură aparte, fac ca foarte mulți gorjeni, în aceste zile de caniculă, să-și petreacă chiar și concediul lângă casă. Dar Drăguleștiul nu este un caz singular. Și la Tîrgu Cărbunesti, și la Arcani mai avem asemenea locuri unde facem turism.

— Spuneți de căsuțele de la Drăgulești că au o arhitectură aparte. Le-am văzut. Le-am văzut și pe cele de la Arcani. Așa stau lucrurile. Sunt făcute din lemn, cu o fereastră mare și se deosebesc de cele din alte locuri...

— Sunt făcute din lemn recuperat. La atelierele noastre din Arcani. Proiectul ne aparține. Spațiul este mult mai bine folosit, fiind posibil a se caza trei și chiar patru persoane.

— Și fiindcă tot ați amintit despre valorificarea diferitelor resurse, vorbiți-ne și despre grădina dv.

— Da. La fondul centralizat al statului mai predăm și produsele pe care le obținem de pe o suprafață de 256 de hectare. Nu este mult, dar gospodărit cum trebuie, de pe el, se pot obține importante cantități de legume și zarzavat. Mai trebuie să spun că acest teren se află aproape în întregime chiar în oraș. Altfel spus cu ajutorul oamenilor s-a creat chiar

o fermă în mijlocul orașului. Mai mult decît atât. De pe acest teren obținem și o mare cantitate de furaje necesare efectivului nostru zootehnic. Este vorba de peste 1.500 de porcine, 2.000 de ovine, 116 vaci cu lapte, 4.500 iepuri matcă și peste 5.000 de păsări ouătoare.

— Și ciupercele de pădure...
— Tot primii am fost. În ce sens? Să le valorificăm industrial, adică în cantități mari. Sunt foarte căutate, investițiile aproape că nici nu există, și exportăm mari cantități în Elveția...

— Și pe unde mai ajung produsele dumneavoastră?
— În foarte multe țări. Pot să vă spun doar atât: dacă în urmă cu cinci ani planul nostru valutar era doar de circa un milion, în momentul de față el a ajuns la peste 15 milioane lei valută. Cred că această cifră vorbește de la sine...

— Mai aveți și alte cifre care vorbesc, cum ați mai spus, de la sine?

— Nu-mi prea plac cifrele să le tot spun. Uneori miros a laudă. Doresc doar să amintesc că am ajuns ca aproape 200.000 de locuitori ai județului să devină membri cooperatori cu părți sociale depuse sub girul nostru. Asta demonstrează, încă o dată, încrederea pe care au căpătat-o oamenii în unitățile noastre. Alceva? Ritmul de creștere a beneficiului, în anul care a trecut, este de 213 la sută. Cred că orice comentariu este de prisos...

SORIN POSTOLACHE ■

Fotografii de SORIN POSTOLACHE și VICTOR RĂDULESCU ■

O bogăție nepuizabilă: inițiativa oamenilor.

Cum o folosiți?

Anchetă
la
primărie

O grădină în inima Bărăganului

Nu știu dacă mai este, dar când a fost ales, acum cinci ani, primarul Tândăreilor, Alexandru Culina, era cel mai tânăr primar din țară. Îl asaltaseră presa, radioul și televiziunea. I se luau interviuri, era întrebat despre ambiții și proiecte, gânduri și sentimente... Deși tăcut și calm din fire, bărbatul de 32 de ani era cam iritat de toate acestea, i se părea absolut firesc ca un oraș tânăr, atât de tânăr, cel mai tânăr din țară rămas chiar până azi, să aibă în frunte oameni tineri. Să-l croiască după visele și cutezanțele lor, să aibă forța de a învinge timpul și greutățile pentru a înălța fosta așezare de pământ de pe firul Ialomiței, un sat de Bărăgan, în rânduilele civilizației urbane. Ce-i drept, privită din perspectiva timpului, a timpului trecut dar și a celui viitor, lucrarea are dimensiuni istorice. Dar, dacă stăm cu toții doar să privim, cum spune primarul, să contemplăm, să filozofăm, cine mai construiește orașul?! El cere muncă, forță și dăruire, uitare de sine și renunțări, și mai ales să nu te uiți la ceas, cu gîndul la plecarea, să-l lași mereu pe ora de alarmă. În 1965, Tândăreii aveau 5 000 de locuitori, cit numără astăzi oamenii muncii ocupați în industria orașului, populația depășind 15 000. O mișcare demografică fantastică. În satul de unde porneau anual, verile și toamnele, șiruri de vagoane, încât ai fi putut să înconșori țara cu ele, gemind de cerceale, poposes vagoane din toate zările Bărăganului și ale județelor vecine. Aduc cereale și plante tehnice pentru industriile lui. Și-a ridicat fruntea din pământ, o ultramodernă platformă industrială de chimie alimentară. Se fabrică la Tândăreii zahăr — 600 tone în 24 de ore — drojdie de bere de purificație — pentru piinea a 7 județe —, uleiuri din soia și în — se prelucurează 240 tone soia și 180 tone sămînță de in pe zi —, făinuri proteice pentru industria cărnilor și în curind texturi proteice, veritabili înlocuitori de carne —, amidon, glucoză și dextrină, precum și un concentrat de porumb fosforat pentru industria medicamentelor... Ultramoderna întreprindere de produse ceramice pentru construcții, mai nou profilată și pentru prefabricate din beton realizează un simbol. Al tradiției, al singurei industrii, dacă se poate spune astfel, ce a existat în Tândăreii de altădată, dar mai cu seamă al zidirii de azi, al trăinicieii și al duratei. Dacă un decret l-a înălțat la statutul de oraș, — în 1968, anul-reper al actului politic al noii împărțiri administrativ-teritoriale, pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor localităților — spre viața și civilizația urbană nu-l pot înălța decât cei care îl locuiesc. Rotind dinspre alte comune ale Bărăganului, acești noi și tineri locuitori ai celui mai nou și tânăr oraș românesc au luat dintr-o dată în stăpînire viața pe verticală. Blocurile din beton și sticlă, civilizația asfaltului, a apei la robinet, a magazinelor elegante, un întreg inventar de dotări și de obișnuințe ce definesc orașeanul, un mod de a trăi, un mod de a conviețui. Mentorii lor civici, deputații, sint, firește, tineri ca și ei. Dacă media de vîrstă a locuitorilor nu depășește 25 de ani în zona nouă a orașului, în zona blocurilor, media de vîrstă a deputaților nu depășește 35 de ani. Mințile le ard de idei, entuziasmul lor naște și menține entuziasmul cetățenilor — care i-au ales, entuziasm cu chipul concret al participării, cu chipul concret al achiziției edilitar-urbane din ultimii cinci ani realizate de minile lor.

Emilia Nistorenco este un

asemenea mentor nu numai pentru circumscripția „nr. 12 din zona blocuri”, ci aproape pentru locuitorii întregului oraș. Este aici din 1969, a fost mai întâi cadru didactic apoi la serviciul de stare civilă al primăriei, așa încît de la noi-născuții la părinții acestora o cunosc. Mișcarea demografică, precum și cea a mentalităților, a schimbărilor din sufletul și înfățișarea fiecăruia o înregistrează dar o și folosește cu inteligență și diplomatie această față deșteaptă și ambițioasă, a cărei unică ambiție este de a vedea localitatea pe care și-a ales-o drept spațiu de viață „ca pe un oraș modern, viu, tânăr, colorat, plin de mișcare, cu oameni civilizați care și-au asimilat întru totul și pentru todeauna urbanismul”. Urbea ridicată pe structura unui sat a moștenit străzi de pământ iar marea ambiție a tândăreanului de azi este pavajul, este canalizarea, este alimentarea cu apă, este parcajul pentru autoturisme, locul de joacă pentru copii, strandul (în locul vadului de giră pe Ialomița), este grădina de flori din balcon, toate entitățile civilizației orășenești. „În timpul liber, după program, nu rămîne nimeni în casă, pînă nu ne punem orașul la punct”, spune deputata, iar aceasta nu este o afirmație în gol. Cifrele de la primărie și realitatea de pe străzi o confirmă. Numai anul acesta s-au asfaltat străzi pe o lungime de 7,5 km, s-au amenajat peste 192 000 metri pătrați spații verzi, s-au plantat 22 000 arbuști, 4 280 pomi fructiferi, s-a amenajat o seră pentru garoafe — pentru că tândăreii au cerut și au propus în adunările «Tribunei democratice» să aibă florării, ca să și poată face daruri, iar ei, ca toți românii, iubesc, dintre florile de seră, mai ales garoafele —, un parc de 7,5 hectare, în locul unui fost maidan de sub digul de protecție a malului de riu. Emilia Nistorenco a fost sufletul multora din aceste propuneri, a fost sufletul chemării cetățenilor pe șantier pentru a le realiza. Referindu-ne strict la circumscripția sa, „din zona blocurilor”, este autoarea morală a parcajului pentru autoturisme, a spațiului verde dintre blocuri, a unui teren de joacă pentru copii. Nu știm cum și-or fi imaginat indienii orașul Tândăreii după desenele fetei Corina Anghel, desene în-cununate cu premiul al II-lea și Placheta de argint, alese dintre milioanele de desene ale copiilor lumii, nu știm dacă l-or fi putut descoperi pe vreoa hărăț, dar cu siguranță au înțeles cit soare și cită lumină există în viața locuitorilor săi. „Nu de idei ducem lipsă, și nici de ambiția de a le realiza, ne trebuie mai curînd forța de a aștepta ca unora care cer mai mulți bani, să le vină rîndul. Emilia Nistorenco visează astfel — și ele sint trecute în planul de perspectivă — casa de cultură cu săli de concert, cu bibliotecă pentru toate vîrstele, un strand cu bazin olimpic și cite altele... Un profesor a avut ideea să creeze un cerc de judo pentru copiii tândăreilor, copii care s-au dovedit foarte talentați pentru un sport nemaiuzit pînă acum la Tândăreii, și au ajuns în competiții pe țară. Un deputat, „cea mai lină deputată a noastră, aleasă abia în această legislatură, colega mea Felicia Grosaru”, a avut ideea amenajării în circumscripția sa, nr. 11-blocuri, pe lîngă un teren de joacă destinat prescolarelor, terenuri de sport, pentru așa-numitele „sporturi nobile”, destinate copiilor școlari, de la 7-8 ani la 18. Pentru tenis de cîmp și de masă, pentru baschet, pentru volei, pentru

handbal. Tot astfel cum a avut inițiativa parcajului dintre blocuri și șoseaua națională pe un teren lăsat de constructor, după organizarea de șantier „ca pe un maidan părăsit. Un părculeț de 300 metri pătrați, gravitînd în jurul unui punct central de interes, o fîntînă artiziană, proiectată tot de ea și realizată prin munca obștească a cetățenilor din circumscripție. Un oraș are nevoie de fîntîni, ele sint un simbol al urbanității, al dorului de monumente, al curățeniei, al frumuseții”. Orașul Tândăreii, cu toată seceta aspră dih Bărăgan, este plin de flori,

dar nu la întimplare ci savant plantate, ca în marile grădini ale lumii. Talia și culorile sint alese cu grijă, după talia și geografia localității. E un pastel de vară. Felicia Grosaru nu este arhitect peisagist, este tehnician constructor de profesie, dar își cultivă această pasiune din dragoste pentru oraș și, cum spune, din obligația de deputat. Deputatul care nu are inițiative și nu lasă ceva după el, nu și-a îndeplinit rolul și nu-l va respecta nimeni”. S-o credem.

CICI IORDACHE ADAM ■

Competiția valorilor la Dorna

Încă de pe la 1630 dorneniți s-au gîndit că cei pe care-i aleg să-i reprezinte și să vadă de binele obștii trebuie să dea socoteală, cumva. Așa că, au întocmit ei, atunci, un catastif mare, pe care l-au numit „Analele primarilor”. Cel dintîi înscris acolo, cu tot ce a făcut el bun pentru semenii lui, a fost Petre Vătanu de Dorna. Au trecut de atunci sute de ani, s-au perindat zeci de primari și s-a scris mereu în catastif ce și cum a făcut fiecare pentru ca vatra lor să fie, măcar pe măsura frumuseții și bogăției pe care l-a hărăzit-o natura. Se vede treaba că, dacă nu toți, în orice caz mulți dintre ei au fost oameni de mare ispravă, de vreme ce primăria din Vatra Dornei este considerată monument arhitectonic, clădită fiind în anii 1896-1897, pe cînd era primar Vasile Deac, construcții cu creneluri de cetățuie medievală, adăpostind izvoare tămăduitoare, dăinuiesc tot de pe atunci, Cazinoul este și astăzi mindria dornenilor, pîrtia de schi are dimensiuni olimpice, iar trenul oprește la Vatra Dornei într-o gară „castel”.

Petru Țăranu, actualul primar al orașului, cunoaște „Analele” din scoarță-n scoarță; nu doar pentru că ar fi de datoria sa de a ști cam ce-au făcut predecesorii, ci mai ales pentru că este un împătimit de istorie și-ți vorbește cu venerație despre „un pămînt sînt cu oameni aprigi — Țara Dornelor”.

E greu să rezisti tentației de a întreba un primar, aflat în fața „Analelor primarilor”: „Ce-ați vrea să se scrie despre dumneavoastră?” Eu una n-am rezistat în primăvară, cînd l-am întîlnit pe Petru Țăranu, „Am rugat pe cei ce vor scrie să fie „dur” de obiectivi”. Atît. Apoi, mi-a vorbit despre oameni, despre cei 19 000 de locuitori ai Dornei. Consideră că dacă s-a făcut ceva de cînd se află înscris pe lista celor ce rămîn în „Analele” lor, nu atît el, ci conștientii săi au făcut.

— Sint oameni de mare acțiune, muncesc cu dăruire și au făcut o tradiție din realizări exemplare. S-au dovedit capabili să păstreze tradiția și să se integreze armonios în noile cerințe. Asta nu mi se pare a fi pușin! De fapt, în toate domeniile de activitate am putea vorbi de „marca Dorna” de la tradiție la actualitate: în minerit, în balneologie, în construcția de mașini de înaltă tehnicitate pentru industria lem-nului, în creșterea animalelor, ca și în folclorul nostru care și-a păstrat autenticitatea. Pentru că, dacă industria și agricultura ne dau piine, viața cultural-artistică ne asigură hrana spirituală. Cît despre oraș, are o arhitectură care arată că aici e Dorna. Ne străduim s-o păstrăm, pentru noi și pentru cei care vin să se tămăduiască cu apele noastre. Vatra Dornei a crescut sub zodia turismului. Vatra Dornei trebuie să rămînă în primul rînd o stațiune bal-

neoclimaterică, adică să rămînă nepoluată.

Ajunșind la acest punct al discuției, aveam să aflăm atunci, în primăvară, că Petru Țăranu nu se poate bucura de ceea ce s-a realizat în ultimul timp, din cauza a... ceea ce nu s-a realizat. Îl necăjea vechea bază de tratament în care se aplică — vară și iarnă nămolul de turbă. Odată cu construirea celor două noi baze, clădirea cea veche a căzut în paragină. Efectele terapeuțice ale acestui nămol de turbă se dovediseră de-a lungul anilor „nemaipomenite”. El, însă, trebuie preparat, iar bazele cele noi n-au fost prevăzute cu „bucătăriile” necesare, pentru că pe vremea întocmirii proiectelor, baza veche mai funcționa. Oful acesta nu era numai al primarului. La fel de cătrăniți mi-au părut a fi și Viorel Nichifor, directorul stațiunii, el însuși vindecat — în urmă cu ani — de nămolul acesta, precum și medicul șef Ioan Mindrîlă. Degeaba mi-am exprimat admirația pentru bazele cele noi, moderne și bine utilizate, ei o țineau pe-a lor: „Avem nevoie de baza veche de tratament. Ne trebuie nămolul de turbă. Nu că vrea Nichifor sau Mindrîlă, ci pentru că n-are nimeni nămolul acesta și cu el vindecăm oameni. Discuțiile cu Ministerul Turismului durează de vreo trei ani și bolnavii ne scriu ca să reîncepem tratamentul”.

Văzînd clădirea cea veche, nu puteai decît să le dai oamenilor dreptate. Construcția, deși solidă, se arăta depășită de vremuri. Avea de ce să fie mîhnit, în primăvară, Petru Țăranu. La noua discuție pe care am purtat-o acum, după cîteva luni, în glasul primarului se ghicea bucuria și un soi de nerăbdare de a spune totul, deodată, pe nerăsuflăte.

— Azi, 29 august, raportăm realizarea planului cincinal la principalii indicatori și dorim să dedicăm această reușită a

noastră apropiatului Congres al consiliilor populare. Zilele trecute a avut loc o adunare a reprezentanților cetățenilor, ocazie cu care am calculat valoarea lucrărilor efectuate anul acesta prin muncă patriotică: e vorba de 15 milioane de lei. Nu există stradă pe care să nu se fi făcut cite ceva pentru înfrumusețarea ei. La reparația clădirilor atinse de scurgerea vremii, elementul de arhitectură veche a fost mereu pus în valoare, pentru ca Vatra Dornei să-și păstreze specificul și. Au fost refăcute „Pavilionul Muzicii” și parcul stațiunii, alele parcului central, zona de agrement Pădurea Runc. Se lucrează acum la repunerea în valoare a două izvoare de apă minerală. Adunarea cetățenească din 21 august, premergătoare Conferinței județene, a fost o ade-vărată furtună de idei și propuneri, ceea ce pune încă o dată în lumină valoarea „Tribunei democratice”. Dar vestea „cea mare” este că nu veți mai recunoaște jalnică bază de tratament de care ne plîngeam în primăvară. Exteriorul a fost refăcut în întregime și urmează să se înceapă lucrările de modernizare în interior, așa că vom avea, din nou, nămol de turbă. Inițiativa și puterea de muncă ale oamenilor sint de neimaginat!

— Ați putea evidenția pe cineva anume?

— Dacă am merge „la om”, am supăra. Sint mii cetățenii care au muncit și muncesc pentru Dorna lor. Pot da, eventual, exemple de întreprinderi care, prin oamenii lor, au avut o participare de anvergură. U.C.R.U.P., Exploatarea minieră, Întreprinderea balneară, Unitatea forestieră de exploatare și transport, Fabrica de brînzetură. Cît despre lucrătorii Întreprinderii Comerciale de Stat, ei dovedesc un spirit gospodăresc cu totul deosebit și cred că toți oamenii muncii, din întreaga țară, care ne-au vizitat vara aceasta au observat și nu mă vor contrazice.

Era bucurie și mindrie în glasul primarului de la Vatra Dornei — mindrie pentru puterea și vrednicia dornenilor.

— Competiția valorilor este foarte mare la noi și numai lupînd pentru mai bine ne putem înscrie pe coordonatele cerute de ziua de astăzi. Fiecare chipă este o filă de istorie. Cine este indiferent de felul în care se scrie această filă greșeste nu numai față de sine, ci și față de națiune și de istorie.

Acestea sint gîndurile lui Petru Țăranu. Cînd un om investit de ai săi cu puterea deciziei judecă astfel, sigur, despre el și cei care l-au fost alături nu se va scrie în „Analele primarilor” din obștea sa, decît de bine!

LIANA MOLNAR ■

A doua zidire, dacă nu chiar prima

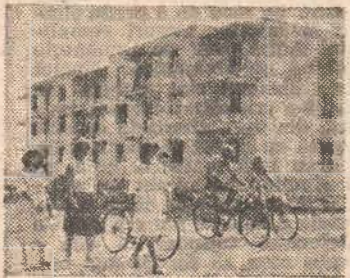
Cînd s-a întors acasă, la Bolintin, în '55, Marin Calofir era — deși foarte tânăr — un om trecut bine prin viață. Făcuse cam de toate — muncise la stăpîn, fiind cel mai mare dintre cei șapte copii ai unei văduve de război, vînduse ziare, lucrase pe șantiere de construcție din toate colțurile țării, în comerț, dar cite nu făcuse... A fost ales secretar al comitetului comunal U.T.C., apoi a devenit secretar al comitetului comunal de partid și, din toamna lui 1960, deci de-acum un sfert de secol, e primarul comunei. Treburile s-au urnit greu, și asta nu pentru că el și cei din preajmă n-ar fi vrut să facă multe, ci

pentru că nu prea aveau cu cine. Sat mindrindu-se cu cei mai buni constructori din țară, care deprînd meseria din tată-n fiu, Bolintinul din Deal era o așezare urîtă și sărmană, cu oamenii zburațaciți care încotro, mergînd pe unde puteau găsi ceva mai acătării de lucru, în condițiile în care ritmul construcțiilor nu era, nici pe departe, cel de azi. Comuna părea a fi pe de-a, lipsită de forță de muncă bărbătească. Dar iată că, odată cu 1965, odată deci cu cel dintîi an al mariei primăverii a patriei, cu avîntul luat de industrializare și de clădirea de locuințe, soarta bolintinenilor și a comunei lor s-a schimbat radical. Era nevoie de zi-

dari buni, și unde să găsești alții mai pricepuți decât la Bolintin? Solicitați pretutindeni, ei n-au uitat să vină și pe-acasă, apoi, încetul cu încetul, să se re-statornicească aici, să-și dureze case noi și frumoase, cum le stă bine unor artiști într-ale mistriei, așa că acum, în 1985, se poate spune că, practic, nu mai există casă veche în Bolintin, adică 1735 de familii au tot atâtea locuințe care, cum zice cel de-aici, se uită după soare. Odată cu trecerea timpului, au început să se a-rate și semnele de recunoaștere a meritelor oamenilor. Comuna a ocupat, cu regularitate, unul dintre primele locuri la nivelul județului în privința autogospodăririi și înfrumusețării, ajungând până la a obține locul III pe țară. Or, asta — pentru un sat de cîmpie — nu e puțin lucru, dacă ne gândim numai la starea drumurilor și la zestrea economică de la care s-a plecat. Atunci cînd veneau ploile

cele mari ale toamnei sau dezghețurile de martie-aprilie, nici cu carul n-ai fi putut intra pe ulițe. A face, ca acum, toate străzile (pentru că asta sînt — străzi) practicabile, a costat ceva muncă și nici un ban din fondurile statului; așa cum n-au costat nici căminul cultural și nici cele două școli de zece ani, rivalizînd, ca aspect și dotare, cu acelea din centrul Capitalei.

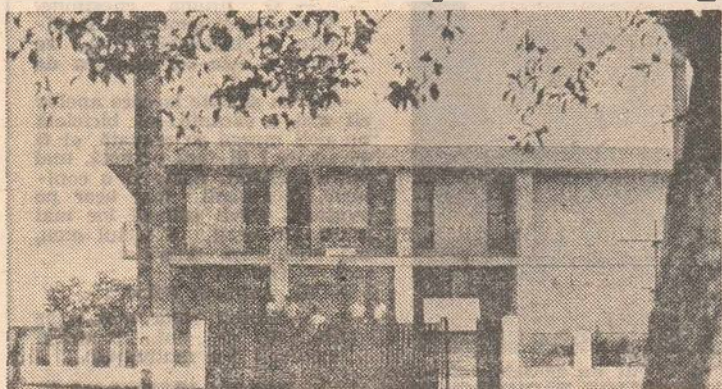
Ce însemna, din punct de vedere economic, Bolintinul din Deal în '81? Mai nimic — un plan economic de vreo trei milioane, plan ce a crescut de atunci de zece ori, fiind în mod constant depășit. Mai însemna un zero uriaș la capitolul industrie mică și prestări de servicii, pe cînd acum înseamnă vreo 12 milioane și mai înseamnă și export, costumele de copil lucrate aici mergînd în U.R.S.S. sau Kuweit, iar împletiturile din răchită în alfe țări, de care bolintinenii nici nu prea au zis încă acum 20 de ani. Astăzi nu numai că au auzit de ele, dar foarte mulți au și fost pe-acolo (citeva sute) lucrînd pe șantiere de construcții și întorcîndu-se mindri că n-au avut adversari, pe măsura talentului și hărniciei lor, nici pe-acolo.

Bolintin Deal nu aspiră — încă — la statutul de oraș, dar viața lui se desfășoară după tot tipicul unui centru urban. Nimic din gama dotărilor de prestări de servicii nu lipsește, de la croitoria de serie mică și pînă la cofatură. Sînt și citeva blocuri și, de curînd, a fost isprăvit și cel al specialiștilor, dar pînă la a te declara mulțumit de modul în care a fost sistematizată comuna mai e

ceva drum de parcurs. Ceea ce i-a pus cel mai tare pe gînduri, la un moment dat, pe cel de la consiliul popular, a fost că sătenii începuseră să devină mai mult consumatori decât producători. Cistigînd bine prin alte părți, bolintinenii nu se mai omorau cu firea atunci cînd era vorba de grădinile lor sau de munca la cîmp. Era destulă risipă de teren cînd, se știe, pămîntul nu poate fi bătut cu ciocanul ca să se întindă. La remedierea acestei stări de lucruri, marele merit revine consiliului popular, deputaților săi, care i-au făcut să înțeleagă pe consăteni că vorba aceea, cu satul bogat care nu există în afara oamenilor bogați, nu e valabilă decât atunci cînd acea bogăție e vizibilă și la nivelul localității și nu doar la al fiecărei case în parte, al fiecărei camere. Poți tu să ai și video și nu mai știu ce aparate de-astea noi, dacă n-ai o roșie în curte și dacă nu crești un porc. Nu poți cumpăra la infinit, pentru că nu se poate produce atît cît să se liniștească nevoile celor care au uitat să mai dea — cu sapa și cu grebla. Și-așa, înconjurat de oameni tineri — vicepreședintele consiliului, Dan Iorgov, secretarul biroului executiv, Sorin Nută, secretarul adjunct Floarea Vasile, de ceilalți deputați — Marin Calofir a dus la bun sfîrșit și treaba asta. Sigur că au mai rămas lucruri destule de făcut, e nevoie de o potcovărie mai mare și de confecționat caiele, trebuie diversificate pe mai departe prestările de servicii, trebuie avută în atenție salubritatea comunei, dar toate acestea par — și sînt — acum mult mai ușor de făcut, în condițiile în care Bolintinul este o așezare care a întinerit continuu, avînd acum vreo 1000 de elevi, mulți alți tineri școlii, stabiliți aici, și care nu se împacă deloc cu unele minusuri de civilizație. Deputații s-au pus la treabă, dar au și fost puși la treabă de cei care i-au ales și care li s-au alăturat de cite ori a fost nevoie. Resurse există, pămîntul e bun, de constructori e nevoie și va mai fi, un cheag există, așa că n-ai cum să nu fii optimist, chiar dacă nu peste multă vreme, ca Marin Calofir, te vei pensiona și vei privi lumea și viața nu de la înălțimea statutului de primar, ci de la aceea al simplului gospodar, care, după toate cîte a făcut în viață, după felul cum cunoaște comuna și fiii ei, poate spune că marea avuție și speranța Bolintinului sînt oamenii aceștia harnici, care — contribuind foarte serios la urbanizarea întregii țări — n-au uitat de propriile case și n-au uitat, mai ales, că sînt și vor rămîne țărani, în înțelesul cel nobil, de slujitori devotați și competenți ai pămîntului care se știe arăta mereu generos cu aceia ce-i deprind și-i respectă rosturile. La Bolintin, așadar — comuna tină și bogată —, viitorul are temeli puternice și, mai cu seamă, oameni care știu să zidească, și nu numai case, ci și propriile vieți, în belșug, muncă și cinste.

DAN MUCENIC

Fotografii de ELENA GHERA

Cum s-au soluționat problemele „de nesoluționat”!

Vîntul uscat și bezmetic învălîie orașul din toate părțile. Dar orașul, aruncat de hazard ori impus de necesitate aici, în inima de foc mocnit a Bărăganului, continuă să rămînă neclătinat pe vatra lui veche, să rămînă cald ca un cuib de dropie. Într-o oră, cel mult, îi bați toate laturile, pe jos, și după ce te așezi pe o bancă, să-ți mai tragi sufletul, îți dai seama că e curat ca o cămașă de duminică. Marginile trotuarelor sînt vîruite, străzile sînt fără praful în pofida vîntului care uneori suflă și urlă ca o haîtă de lupi care te înconjoară din toate părțile. Zece sau douăsprezece linii de cale ferată îl taie în două ca să-i confere personalitate: nod de cale ferată! Despicat astfel, ca un pepene cu miezul aprins, ai impresia că prin inima orașului curge un riu sau un fluviu și că, firește ca peste tot unde curge o apă, și aici trebuie să existe două maluri. Apoi, dacă știi pe unde să le cauți, ele, cele două maluri chiar există! Le poți observa de pe pasarelă, un fel de Grand care leagă ca un arc metalic cele două zări ale orașului. Incolo, multe flori, trandafiri mai ales, foarte roșii și foarte mulți pe o singură tulpină, arbuști, pomi fructiferi, ficare palmă de pămînt cultivată cu legume, de obicei cu cartofi, case îngrijite, garduri vopsite proaspăt, acolo unde mai sînt garduri, copii cumînți și polițoși, părinți harnici și serioși. Oamenii acestui mic oraș care, iată, avem veste că se situează între primele trei locuri în trecerea socialistă între orașele sub zece mii de locuitori, oamenii spuneam, nu sînt complexați de prejudecăți. Își vîd de treburile lor și ale orașului, ale cîmpului și ale întregii lor economii, fără invidie. Ba sînt chiar orgolioși, întrevîd eu, fiindcă atunci cînd se întorc de la Brăila, dezbură cu faimă și îndestul urme de multe condeie, au nedezmîntă senzație, pe care o și mărturisesc chiar, că întorcîndu-se în Făurei se întorc chiar într-un oraș! Fiindcă, într-adevăr, Făureii a început de cîteva ani să devină un oraș important.

Radu Vasile Georgescu e primar la Făurei de cinci ani. Abia terminase Academia „Ștefan Gheorghiu” și întors la județ, un tovarăș secretar i-a zis după cîteva zile: „Radule, să-ți cumperi o mapă diplomat, că ai să ajungi primar de Făurei!” Georgescu, luînd îndemnul asta la mapă în serios, poate fără să-i înțeleagă tîlcul mai adine de la prima audiență, într-o jumătate de oră și-a cumpărat mapă. Apoi a venit în fața secretarului de la județ și a raportat îndeplinită prima lui misiune: „am cumpărat diploma!” Secretarul l-a privit cu un zîmbet deschis și nu i-a dezvăluit tîlcul — nici atunci. L-a lăsat să înțeleagă singur cîteva nevoie va avea de diplomat!

Noul primar a părăsit apartamentul de la Brăila, a venit la Făurei, soția, ca orice soție înțeleaptă l-a urmat, și în mapa diplomat au adus doar cartea de imobil. De atunci, mapa n-a mai folosit-o. Stă prăfuită pe un dulap ascunzînd și acum o aluzie la cea mai concretă muncă pe care avea s-o desfășoare viitorul primar al Făureiului.

„Am venit, zice acum Radu Vasile Georgescu, și nu-mi pare rău. Tot ce am făcut în acești cinci ani de zile am făcut pen-

tru oameni!”

Într-adevăr, pentru oamenii a venit primarul aici: să-i ajute, să-i înțeleagă, să-i mobilizeze la acțiunile cele mai îndrăznețe, care pînă atunci li se păreau, mai bine-zis le categoriseau unii „de nesoluționat!” O astfel de problemă devenise apa potabilă a orașului. Făureii se alimenta din Buzău, riul aflîndu-se la patru sau trei kilometri. Un alt riuleț, Buzoelul, înconjoară și acum orașul, dar e cu albia secată. Apa era insuficientă, Buzăul avînd în mai tot timpul anul un debit deficitar. Oamenii cărau apa cu căldarea pînă la etajul al patrulea, la bloc. „Odată, zice primarul, a venit la mine un cetățean și mi-a declarat așa, într-un mod mai solemn, că i s-au lungit mîinile. I-am privit mîinile omului, l-am cîntărit cu privirea și pe el și mi s-a părut totul în regulă. Omul era normal! Și atunci l-am întrebat: de ce spui că ți s-au lungit mîinile? La care întrebare, recunosc, cam naivă, omul mi-a răspuns: «Tovarășe primar, de cite ori vin acasă de la serviciu, găsesc patru căldări goale la ușă: mi le așază acolo soția mea, să nu cumva să uit să le aduc pe toate patru pline cu apă. Și apa asta o car de la parter la etajul patru, la care locuiesc eu!» L-am înțeles și am hotărît să ne apucăm de treabă. La prima adunare cetățenească am discutat felul în care am putea rezolva alimentarea cu apă potabilă, suficientă, a orașului. Am găsit și soluția: am forat, în apropierea comunei Jirlău, situată la vreo șapte-opt kilometri, trei puțuri. De acolo am adus apa pe conducte și am mărit debitul apei potabile de la 40 de metri cubi la o sută de metri cubi pe secundă. Întreaga lucrare am făcut-o cu oamenii, prin acțiuni de muncă patriotică și cu contribuția bănească a lor.”

Sigur, de acum cinci ani orașul s-a mărit și apa iar începe să redevină o problemă. Dar primarul, împreună cu toți cei care îl înconjoară, se gîndesc încă de pe acum la rezolvarea definitivă a alimentării cu apă, la forarea altor puțuri la mare adîncime. Mai ales că, în viitorii ani, Făureii va cunoaște o dezvoltare importantă, multe unități economice, cu profil agro-alimentar, se vor concretiza aici.

În acești ani, primarul Radu Vasile Georgescu, împreună cu cei din jurul lui, cu toți cetățenii, au mai rezolvat o așa-zisă problemă: baia comunală. Făureii nu avea încă o baie comunală. Se încercase o soluție, dar se abandonase pe drum. Au sărit din nou oamenii, au pus umărul și baia a început să prîndă contur. Devenise o frumoasă obsesie și pentru primar, așa încît și de aici a rămas o amintire cu tîlc: „într-o zi, ne relata el, contabilul-șef a venit la mine cu niște hîrtii. Pe unele dintre ele, niște facturi mi se pare, scria «BAIA». Facturile astea conțineau niște sume cam măricele, raportate la nevoile orașului nostru, ale lucrării la care eram cu toții angajați. Și atunci am găsit că trebuie să-l atenționez pe contabilul-șef, spunîndu-i: tovarășe, de ce e nevoie de atîția bani cînd noi construim baia asta cu cetățenii? Și apoi nu o mai terminăm odată? La care contabilul-șef, schițînd și el un zîmbet, tot indulgent, mi-a demonstrat că nu e vorba de baia comunală, ci de Banca pentru agricultură și

industrie alimentară (B.A.I.A.)”.

Așa au prins să se rezolve pe rînd mai toate problemele „nesoluționabile” ale orașului. A urmat cinematograful, care a fost mutat la Casa de cultură, la care cetățenii vin acum cu soțiile îmbrăcați frumos, au urmat atelierul școlă, care au fost amenajate în apropierea liceului industrial, pe unde primarul trece aproape zilnic, să vadă cum sînt instruiți elevii, „pentru că, zice, și noi am fost elevi”, iar în paralel cu toate aceste realizări edilitar-gospodărești primarul s-a interesat de aproape de educația oamenilor.

— Cum? l-am întrebat.

— Am format un cor muncitoresc, a fost apreciat, a cîștigat locul doi pe județ la Festivalul național „Cîntarea României”, am mai înființat și citeva brigăzi artistice, o formație de dansuri, un grup vocal, și avînd un director de casă de cultură priceput, vrednic și talentat, le-am permanentizat programele: aproape săptămînal dau spectacole în fața oamenilor, contribuie adică la educarea lor.

— Cum se reflectă această educație de care vorbiți în comportarea cetățenilor?

— Se reflectă în primul rînd în muncă, dovadă că toți indicatorii de plan, din toți anii de pînă acum ai cincinalului, l-am depășit, mai ales la prestări de servicii către populație. Orașul nostru are o rețea importantă de ateliere meșteșugărești, în care prelucrăm mai ales materialele și resursele locale: piel de animale, răchita, cărămizile de diferite tipuri, recuperăm piesele de la aparatele de radio și televizoare, toate piesele bune de la mașinile și agregatele agricole, folosim energia vîntului. Și pentru că de vînt nu ducem lipsă aici, în centrul Bărăganului, vrem să mărim numărul stațiilor eoliene pentru producerea energiei electrice în gospodăriile populației. Ne gîndim, de asemenea, să debutăm cu citeva stații de producere a biogazului. Apoi, am depășit planul valoric la lucrările de gospodărire și înfrumusețare a orașului, rezultat pe care îl dedicăm recentului Congres al consiliilor populare. Am asfaltat și pietruit mai multe străzi, am plantat peste 5000 de pomi ornamentali, am amenajat un parc de agrement, stadionul, două baze sportive, locuri de joacă pentru copii și am redat agriculturii peste trei hectare de terenuri.

În Făurei, aveam să aflăm, nu există un om care să nu muncească, în afara celor nași pentru muncă, firește. În cinci ani, primarul a semnat o singură amendă și asta nu din indulgență, ci pentru că nu a fost nevoie. „Ne-am simțit neputincioși, ne mărturisea Radu Vasile Georgescu, primul gospodar al orașului, dacă am face educație cu amenzi. E umilitor nu numai pentru cetățean, dar și pentru noi, amenda reflectînd și un revers, acela al unei insuficiențe în munca de educare a oamenilor”. Primăria din Făurei este, astfel, și un factor de educare a cetățenilor prin muncă, prin organizarea acțiunilor, prin realizarea lor la realizarea celor mai dificile obiective. Cu astfel de oameni, viitorul orașului nu poate fi decât optimist: în viitorul cincinal se vor construi în Făurei o fabrică de conserve din legume și carne, un complex de panificație, o fabrică de ulei, alta de imbuteliat vinuri, o alta de nutrețuri concentrate și alte obiective. Din primăvară vor fi irigate peste zece mii de hectare. Orașul, însă după cum se poate observa din profilul noilor unități, va rămîne și se va dezvolta ca un oraș agroindustrial.

Chiar dacă blocurile au început să se înșire pe străzi ca niște exclamații ale cîmpiei...!

GRIGORE MĂRAȘANU

„Respect munca altora și mă gândesc, în fiecare clipă, că poate fi mai bună decât a mea“

Interlocutorul nostru: ION BOLDEA

Născut la 7 ianuarie 1945, în Lugoj; conferențiar doctor inginer; prodecan al Facultății de electrotehnică a Institutului politehnic Timișoara; cărți (4), dintre care „Linear Motion Electric Machines”, John Wiley Ed., New York, 1976, colaborare cu profesorul american Sayde Nasar, a fost tradusă în rusă (1981) și chineză (1982); brevete de invenție (9); Premiul „Aurel Vlaicu” al Academiei R.S.R. (1976) pentru „contribuții la teoria și aplicarea mașinilor electrice liniare”; senior member al I.E.E.E., Statele Unite, membru în Colegiul de redacție al revistei internaționale „Electric Machines and Power Systems” etc.

— Sinteți un om atât de tânăr, pentru știință cel puțin, și aveți atâtea cărți, atâtea invenții, atâtea onoruri! Cum a fost posibil, cum e?

— Știți cum se zice, dacă până la 40 de ani nu ți-ai scris romanul, riști să nu-l mai scrii. Sint însă destule exemple împotriva, așa că n-are rost să discutăm, poate altă dată. Mă consider un om obișnuit, a cărui contribuție științifică e modestă, dar care a avut norocul unui climat extraordinar. Cît despre cărți, n-am scos decât 4.

— De acord, dar ce cărți! Prima dintre ele premiată de Academie pe cînd aveți 31 de ani, iar ultima, tipărită acum câteva săptămîni la New York, făcînd și ea senzație. Credeți că ați fost, cum să mă exprîm?, un copil minune?

— Glumiți? — Nu glumesc deloc. Să vă reamintesc că, întocmindu-vă prefața la una dintre cărți, academicianul Remus Răduleț nota că aduceți „o contribuție de excepțională originalitate și neobișnuit de mare”?

— O amabilitate, dacă nu cumva chiar o exagerare. Succesul meu, cît e ține de muncă și de control. Pînă să devin prodecan, în 1983, m-am ocupat numai de meserie, trăgînd cu dinții. Poate că asta și e aspectul crucial al educației: 20 de ani, primii 20, de regulă decisivi, să muncești cu sîrguință chiar dacă cei din jur lenevesc. Și să clădești totul pe caracter, altfel edificiul, cît de poleit, se năruie. Profesorul meu a fost Socrate, modelul lui e ideal. Dar nu vă luați după mine, zău așa, nu sint un orator, probabil că am și spus 10 ineptii!

— Vă asigur că n-ați spus nici una. Modestia e o haină care vă prinde bine.

— Există aici, în Politehnică, un savant a cărui părere mă interesează în cel mai înalt grad, academicianul Ion Anton. E un om profund serios, pe care, nu mă ascund, am încercat și încerc să-l urmez. Opera ca opera, dar omul contează enorm, el poate influența concret și imediat. Vă place una din devizele favorite ale profesorului Anton, să discuți, în știință, unii cu alții, nu unii despre alții?

— Îmi place. Tovarășe Boldea, care au fost ceilalți magiștri ai dumneavoastră?

— Mă trag, fără îndoială, din

moștenite, cum se mai întîmplă. Ar fi trebuit să le îndrept și asta mi-ar fi luat timp și energie. Ajuns la facultate, m-a urmărit aceeași șansă. În anul III, am cîștigat un concurs național de fizică și profesorul Toma Dordea, actualul șef de catedră, a crezut că e ceva. Mă îndoiesc că era, dar dinsul m-a chemat și m-a orientat către mașinile electrice liniare, atunci și acum un domeniu nou, cu multe secrete. Aveam 20 de ani și am intrat pe un drum. Profesorul nu s-a amestecat nici o clipă, dar m-a sprijinit prin girul său de încredere. A contat imens.

— Ați colaborat, colaborați?

— N-avem împreună decât un articol, la care mai degrabă l-am ajutat. La sfîrșit, fără să știu, m-a trecut coautor. Generalitatea spune multe, mai ales cînd vine de la un om cu nume, cazul în speță, la unul care abia încearcă să și-l creeze. Îndrăznesc să afirm că, cel mai adesea, la înclinații egale, cea care poate juca un rol decisiv e atmosfera, care favorizează sau împiedică. Și din acest punct de vedere, repet, am fost un norocos. Am prins din plin toți acești ani de după 1965; care sint cei mai fertili și mai eliberați de prejudecăți din întreaga istorie a patriei, Epoca Nicolae Ceaușescu. În plus, rețineți, nu sint o excepție. De aceeași vîrstă cu mine, fostă colegă, Doina Drăgulescu e prorector al Politehnicii. E limpede: izbînda unei generații.

— Citiți mult? Studiați mult?

— Nu cred în volum, ci în intensitate continuă. Acasă, unde am 3 fete, Monica de 10 ani, Otilia de 6 și Ioana de 3, am un cadru propice și, în plus, o motivație. Alții zic că o familie numeroasă îi stînjenește, pe mine mă stimulează. Așa am crescut și eu, în cultul muncii, așa vor crește și ele, deprinse înții să dea și apoi, după merite, să primească.

— E vorba despre părinții dumneavoastră?

— M-aș feri să discutăm despre asta.

— De ce? Poate că le-ați face o bucurie.

— Mama s-a prăpădit, dar tata trăiește și, la 73 de ani, are una dintre cele mai frumoase grădini din Lugoj. Nu că nu s-ar ajunge, a ieșit la pensie ca muncitor, dar nu poate sta. Sintem 4 frați, 3 ingineri și un medic, tata n-a avut cine știe ce mijloace, dar ne-a educat fără să ne fi dat măcar o palmă. El e, sint fericit s-o spun, cel mai bun dintre noi. Grădina lui, cu 6000 de araci, e o pildă. Din zori și pînă noaptea trebluiește. L-am întrebant nu demult de ce-o face, bani are, mai sintem și noi, copiii. M-a privit mirat și mi-a zis „tu te-ai prost de la mașinăriile alea, cum de ce?!, ca să trăiesc!”. Mi-am dat seama atunci, rușinat, că tata, om cu 7 clase primare, nici nu-si pusese vreodată o astfel de întrebare. Pentru el munca fusese todeauna o chestiune subînțeleasă. Parte componentă a vieții.

— Cum e cu mașinile electrice liniare, tovarășe Boldea?

— Jumătate din energia folosită de omenire trece prin tot felul de mașini electrice. Ele convertesc tot și consumă cam 70 la sută. Aceste mașini, din industrie, dezvoltă de regulă o mișcare rotativă. Cele la care lucrez eu au o mișcare liniară și, de aici, avantajele uriașe pentru transportul urban și interurban de mare viteză.

— Așa-zisele vehicule neconvenționale, da?

— Exact. „Romulimul”, despre care s-a tot scris, și „Magnibusul”, care nu mai are roți, ca celălalt, ci funcționează pe pernă magnetică. Ambele au fost și sint subvenționate, în cadrul unui amplu program românesc, de „Electroputere”. Craiova și reprezintă, chiar dacă formula începe să se tocescă, vehiculele viitorului. „Magnibusul”, care are la bază brevetul meu intitulat „Vehicul electric terestru”, 75 860 din 1980, poate prinde și 500 de kilometri pe oră!

— Oho, vom ajunge deci de la București la Timișoara în ceva mai mult de un ceas!

— Peste cîțiva ani, cu siguranță. Deocamdată nimeni în lume nu vinde astfel de vehicule. Ele sint, ca și la noi, experimentale. Dar într-o bună zi vor circula și totul va fi mult mai ieftin și mai plăcut. Energie mai puțină, costuri reduse pentru întreținerea căii de rulare, poluare sonoră mai mică, precum și, cealaltă față a monedei, viteză și confort sporite.

— Se justifică atîtea eforturi, materiale mai ales, în numele zilei de mîine, dacă nu cumva de poimîine?

— Integral. Blaga scria undeva că omul adevărat se cuvine să trăiască nu doar în orizontul realității, ci și în acela al misterului. Să fie, cu alte cuvinte, deasupra zilei. Dar nu numai despre asta e vorba. Cînd va veni momentul, și va veni curînd, el nu trebuie să ne prîndă nepregătiți. Faptul că noi, în România de azi, am conceput și realizat, fie și experimental, un vehicul pe pernă magnetică e încă o dovadă, dintre atîtea altele, că sintem în pas cu cele mai noi cerințe ale tehnicii și tehnologiei mondiale. Că avem, și mai concret discutînd, idei originale să facem un asemenea vehicul și posibilități să-l facem. Ca și americanii, ca și japonezii, că prea mulți nu sint! Dealtfel, pot invoca și unele utilizări imediate: sistemul de control automat și de alimentare tiristorizat de la „Romulim”, bunăoară, se experimentează pentru viitoarea generație de metrou, cu motoare asincrone.

— Aș dori să vă întreb altceva, tovarășe Boldea: există în viața universitară timișoreană vreun complex față de Capitală?

— Nici unul. O fi fost cîndva, azi nu mai e. Și-apoi să nu vă fie cu supărare, am văzut oa-

meni cu complexe provinciale și în București! Personal, am mare respect pentru colegii deștepti, de oriunde ar fi ei.

— Vă presează timpul?

— Eu zic că e bine să te preseze. Să ai plan și obiectiv imediat. Atunci cauți și alegi, n-ai vreme să pritocești. Uneori, primele soluții sint și cele mai bune. Dar nu totdeauna. Cînd nu-ți iese, poți să iei tema și de zece ori de la capăt. Trebuie s-o iei. Pe mine mă ajută foarte mult grădina.

— Cine vă ajută?

— Ați auzit bine: grădina. Am roșiile mele, castraveții mei, merele mele, de mult n-am mai cumpărat legume sau fructe din piață. Intru în grădina, lucrez, tac și mă gîndesc. Apoi, după două ore de muncă, odihnit mental, citesc cu înfrigurare.

— Ce citiți? Văd aici o multime de reviste străine.

— Cit am fost în America, am mîncat cum am putut și am făcut abonamente, unele pe 7 ani. Sint la îndemîna tuturor, și a studenților, am considerat asta drept o obligație elementară. Condițiile sint astfel egale și oricine poate avea o idee. Să nu mă înțelegeți greșit. Nu-s un binefăcător, sint un lucid: cine nu e la curent cu ce-i mai nou, cine pierde pasul, acela rezistă greu sau deloc. Intuiția ajută, dar nu salvează.

— Cadru didactic fiind, ați rămas fidel principiilor profesorului Băleanu?

— Nu. Ce mi s-a potrivit mie s-ar putea să nu se potrivească și altora. Caut acum, o iluzie a mea, un mod de a preda simplu și intuitiv lucruri complicate. Adică, mai pe românește vorbind, electrotehnică. Numai acele domenii sint mature în care s-a cristalizat o teorie unitară, din care diferitele aspecte rezultă ca și cazuri particulare. E greu însă, e foarte greu, să fii simplu, dar rămîn un optimist și sint convins că se poate. Rezolv numai ce pot rezolva. Ca intelectual, consider că asta e treaba mea, să fii cît mai bun în domeniul în care activez. Societatea a făcut pentru mine, grație ei sint ce sint, e datorita mea să-mi plătesc măcar o parte din datorii.

— Vă socotiți un creator?

— Poate că, într-un fel, și sint, dar nu mă socotesc decât un om obișnuit. Cu calități și cu defecte. Creatorii, fie ei din artă, fie ei din tehnică, se aseamănă. Tehnica nu-ți oferă sensul vieții, dar ea îți mijlocește o înțelegere mai cuprinzătoare și, ceea ce nu-i de neglijat, un cadru superior ca să crezi. Sensurile cele mai adînci vin însă, cred eu, tot din artă.

— De fapt, și matematica e tot poezie, nu?

— Cum, nu înțeleg!

— Începutul și sfîrșitul ei, adică minus și plus infinit, nu există, ele se imaginează, deci sint poezie! Greșesc?

— Doar speculați. Lui Noica îi ajungeau capodoperele. Mie, dincolo de riscul unei apropieri forțate, îmi ajung numai în timpul liber. În rest, am „capodopera” mea: vehiculele electrice liniare. Ați pus ghilimele?

— Aveți timp liber?

— Niciodată. În concediu, pînă zilele trecute, mi-am aranjat baia. Am cărat cu circa și nu mi-a căzut rangul. Dar asta vă rog să n-o scrieți!

— Care credeți că e cea mai prețioasă dintre calitățile dumneavoastră?

— Nu, vă rog, iarăși vorbim despre mine!?

— Vrînd, nevrînd, asta tot facem de vreo două ore!

— Respect munca altora și mă gîndesc, în orice clipă, că poate fi mai bună decât a mea. Mă străduiesc să nu fie, pentru că sint un ambițios, dar de multe ori e. Și învăț de la toți.

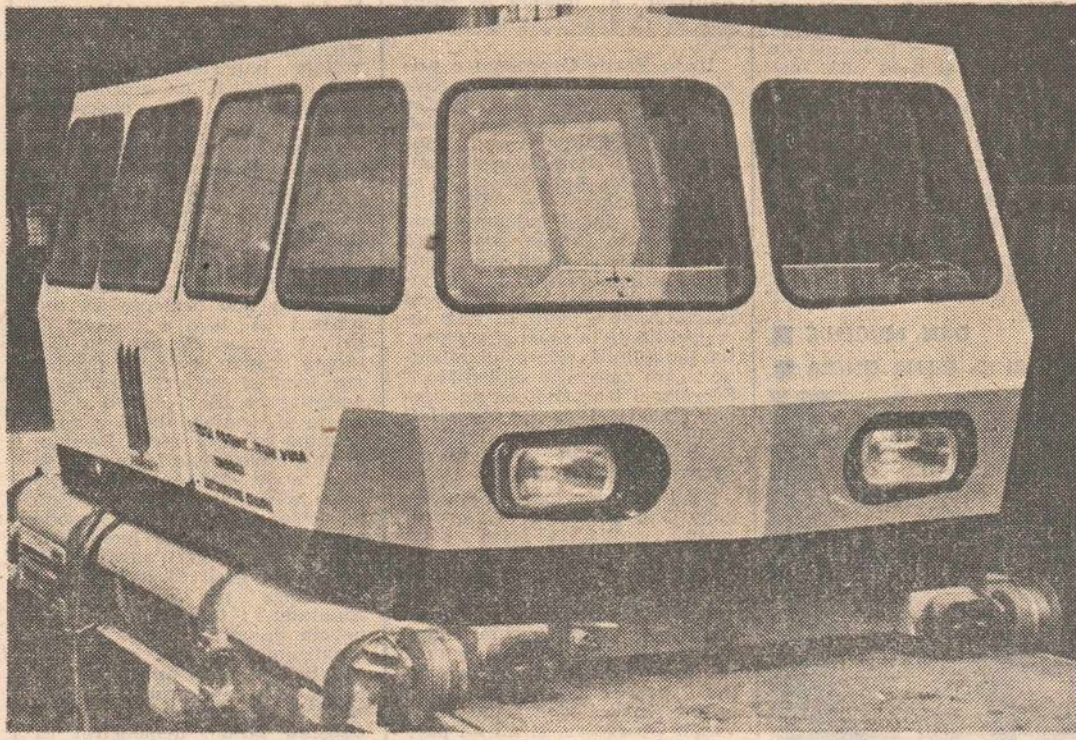
— O ultimă chestiune. V-am văzut venind la facultate pe bicicletă! Cum se împacă asta cu calitatea de prodecan?

— E un ștreltic la care apelez cît mai e vacanță: pe bicicletă nu poți merge cu cravată, ai fi caraghios! Și fără cravată, mai puțin încliflat, poate fi o copilărie, îi apropii mai ușor pe studenți. Devii colegul lor mai mare. Ce vrei, e viciul meu, mă sint încă tînăr!

— Glumiți?

— Nu glumesc deloc.

— Sinteți chiar mai tînăr de 40 de ani, tovarășe Boldea! Vă mulțumesc.

Prezentat inițial la Craiova (1981) și ulterior la Birmingham, „Magnibusul” a stîrnit un deosebit interes
Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

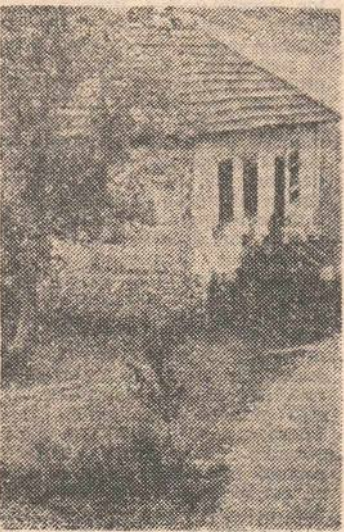
OIDIU IOANIȚOIA

Doar toamna glas să dea

Septembrie începe să rupă din ceasul arborilor orele de clorofilă, arătându-ne în golul dintre ramuri cuiburile, goale și ele, alături de cuvântul ier. Mai întâi, ploii. Probabil, unde sint arborii cei mai nervoși: tot timpul se agită, tremură și-și bat frunzele, reușind atât de bine să imite foșnetul ploii absente. În curând vor fi cărunți, adică galbeni, dină în virful creștetului. După ei, cireșii. Ei preiau galbenul de la piopi și, amintindu-și de lumina fructelor din mai, îl preschimbă într-un bocet absolut roșu. De fapt, într-o împacare senină. Triumf al grădinii care devine cosinos.

Pindesc din fereastră această rupere a orelor și-mi las privirile să urce ușor peste piciorul de plai al Crasnei, acolo unde

fași strecurați printre verzele de mucava prăfuită al pinilor i-nutili își incendiază coroanele ca niște regi cărora nu le mai pasă de nimic. Prisaca, Măgura, Curmătura, Chiciura, Zgurile. Toponimii definind un spațiu cit palma se transformă în metafore autumnale pe care le ignor pentru că închid în ele mari și pierdute fragmente de suflet și iluzie.

Mai sus, la gal, cum se spune pe aici, spațiul mioritic, divizat și el în alie toponomii: Piciorul, Florile Albe, Picleșca, Mîndra (cu ochiul atavic din glaciul al Cilcescului), Tărtăruș și tot așa, pînă cobori dincolo, în Transilvania.

Aici, la gol, vroiam să ajung: orizontul sunetelor de bronz, înțreținut toată vara de clopotele turmelor, se micșorează treptat, cu fiecare zi de septembrie și poate de aceea, în fiecare septembrie, oriunde m-aș afla, urc și cobor cu gîndul locurile acestea, retrăind mereu altfel crimpele de baladă. Căci pentru mine aici e piciorul de plai și gura de rai și ciobănelul tras prin inel. De altfel, ciobănelul din geografia aceasta și-au spus și-și mai spun încă ungeruni și există chiar și câteva drumuri și sate cu același nume.

Acum ungerunii coboară (pas lent, de transumanță) și sunetele de bronz se sting definitiv, ca un izvor care seacă.

Incep să cred că tot într-un septembrie au coborît și cei trei ciobani din baladă pentru a ne lăsa una din cele mai mari moșteniri ale sufletului nostru, acest triumf hiperbolic al vieții asupra sfîrșitului provocat artificial și vremelnic.

Nu știu încotro vor transuma în acest septembrie turmele de aici, din Paring. Pentru că în fiecare an au ajuns unde n-au dorit și s-au întors cum n-au

(Continuare în pag. 11)

DARIE NOVACEANU ■

— Pentru început, vă rugăm să vă referiți la câteva date personale.

— M-am născut la 16 septembrie 1945 la Lugoj, județul Timiș. După terminarea liceului am urmat Facultatea de istorie-filozofie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, pe care am absolvit-o în anul 1968, fiind repartizat profesor defectolog la Școala generală ajutoare din Arad, loc de muncă unde imi desfășor activitatea și în prezent. Adică de aproape șaptesprezece ani mă întîlnesc zi de zi cu o colectivitate de copii cu grave probleme psihice, sociale, de comportament etc., după care particip la viața culturală a cetății în care muncesc și trăiesc — Orașul de pe Mureș. Mai am și familie..., iar restul timpului (care rest?) imi scriu cărțile. De multe ori, adunînd orele unei zile, ajung una peste alta la treizeci de ore! Personal nici nu cred că o zi are numai douăzeci și patru de ore! Oricum, cit timp voi rămîne la Școala ajutoare, acesta este modul în care mă amăgesc cu calcularea orelor de muncă și creație.

— Ce ne puteți spune despre primele dvs. preocupări literare?

— Prima mea încercare literară datează din perioada școlii generale, cînd am scris, printre altele, și o piesă de teatru pentru copii, ce s-a prezentat apoi la studioul de radiofocare din orașul Lugoj, fapt ce a satisfăcut cel mai mult orgoliile celor apropiați. După această experiență nu am mai scris o perioadă de timp, pînă prin 1966, pe cînd eram student. Am debutat în 1969 în revista Familia din Oradea cu două proze scurte, după ce am „asaltat” timp de aproape trei ani revistele literare cu numeroase încercări, fără să primesc de cele mai multe ori nici un răspuns sau, în cel mai bun caz, cu promisiuni niciodată onorate. Pe urmă, încetul cu încetul am început să public și așa fi nedrept dacă n-aș recunoaște că am publicat destul de mult. Doar că, cel puțin în primii ani, zecile de scrisori, telefoane și

drumuri făcute între Arad și diferitele redacții din țară imi luau mai mult timp decît scrisul propriu-zis. Aveam pe vremea aceea o „medie de aur”: dacă din zece materiale oferite spre publicare imi apăreau două, speranțele mele erau pe deplin satisfăcute.

— Cînd ați debutat editorial? — În 1972, cînd am publicat romanul Martorul la Editura „Facla” din Timișoara, roman care a obținut premiul pentru proză al Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist,

GHEORGHE SCHWARTZ

„Am fost întotdeauna convins că stilul te alege pe tine și nu tu pe el”

inaugurînd împreună cu poetul Ilie Măduța (care a obținut în acei ani premiul Asociației scriitorilor din Timișoara) o lungă listă de distincții literare ce va marca o nouă generație de scriitori arădeni, generație care între timp a devenit competitivă pe plan național. În acest sens se înscriu numeroasele premii de debut obținute la diferitele edituri din țară (Carolina Ilica, Florin Bănescu, Horia Ungureanu la Editura „Eminescu”, Vasile Dan, Francisc Vinganu, Ioan Morar, Lucilia Dinescu Ban la Editura „Facla”, Mihai Traianu și Gligos Sava la Editura „Dacia”, Romulus Bucur la Editura „Albatros”), precum și o lungă listă de laureați ai dife-

ritelor reviste literare și concursuri organizate în țară. Au fost apoi premiile Asociației scriitorilor din Timișoara (Florin Bănescu și Vasile Dan, pe lângă cele deja menționate), cele ale Uniunii Scriitorilor (Ilie Măduța — 1983 — și Ondrej Ștefanko — 1984). Toate împreună dovedesc cu prisosință că perioada așa-zisă a promisiunilor arădene a intrat într-un timp al certitudinilor. Dacă mai adăugăm și faptul că în județul Arad există scriitori de expresie română, maghiară, germană și

ritualitatea orașului din care mă revendic, Lugojul, în care m-am născut. Acestor apariții le-a urmat volumul de proză scurtă **Maximele-minimele** (Editura „Dacia” — 1984).

— Care ar fi universul tematic al cărților dvs.?

— Am fost întotdeauna obsedat de faptul că fiecare autor trebuie să aibă o privire personală asupra lumii. Am și eu așa ceva? Important este ca și cititorul să o descopere. Neîntînd discurs de la catedră, literatura nu impune idei, ci se autoimpune — dacă o face — prin ideile pe care le conține. De aceea mi s-ar părea nepoliticos să încep să înșir aici, în mod teoretic, ce cred eu despre viață, moarte, fericire, comportament etc. Îndrăznesc totuși să afirm că am un număr de idei directoare care imi străbat toate romanele și prozele scurte. Una dintre ele — veche de cînd lumea — este aceea că prezentul este o rezultată a unor fenomene petrecute în vreme. De aceea există în cărțile mele foarte multe „căderi” în timp, „căderi” care au însă reflectări în contemporaneitate. Las întotdeauna deschise niște ferestre pentru perioade mai vechi din istoria omenirii și culturii, perioade care confirmă, în mod simbolic — și nu numai — cele ce se petrec astăzi.

— Prin cărțile pe care le-ați publicat pînă în prezent etalați o vocație de luptător pentru idealurile timpului nostru, pentru idealurile prezentului nostru socialist. Cui „ați declarat război” și ce valori umane doriți să impuneți cititorilor cărților dvs.?

— După părerea mea, nu există dușman mai mare ca prostia și ignoranța. Spun prostia și ignoranța pentru că acestea au fost cele care au declanșat cele mai mari catastrofe atît la nivelul individului, cît și al umanității. Consider că idealul cel mai înalt este acela ca omul, acest om pe care-l cunoaștem și

(Continuare în pag. 15)

EMIL ȘIMĂNDAN ■

Opera literară tînde întotdeauna, prin natura ei, să fie simbolică, semnificativ indirect valorile, cultivă subtextul și plasează adevărul dincolo de orizontul imediat perceptibil, făcîndu-l să plutească în aura unui mister a cărui sîndare fascinează și neliniștește. „Totdeauna — scrie G. Călinescu — poetul a avut înclinare către formula obscură, sibilinică, din care să iasă sentimentul că este inițiat într-o lume care transcende realitatea”. O „transcende” dar n-o ocolește, din contră, marile opere „misteriozizează” cu claritate folosînd de cele mai multe ori suprafețele accesibile, adevărurile evidente pentru toată lumea. Claritatea, calitate atît de des invocată, mai cu seamă în numele unei estetici clasice ori clasicizante este în literatură o noțiune ambiguă. Ce poem mai clar decît acest vers inaccesibil: „nu credeam să învăț a muri vreodată?” Numai un cititor inocent ori naiv crede că poate înota în apele „clare” ale unei oglinzi: Narcis este înspăimîntat tocmai de claritatea insondabilă a propriului chip reflectat în unda senină a apei. Oglîndînd cu claritate halucinantă, literatura adevărată sfîrșește prin a neliniști profund spiritul nostru aidoma acelei fîntîni din savana Alachua despre care scrie Chateaubriand: „Inima cea mai senină în aparență, seamănă cu fîntîna naturală din savana Alachua: suprafața pare calmă și pură, dar cînd privești în fundul bazinului zărești un crocodil, pe care puțul îl hrănește cu apele lui” (Atala). Am putea presupune că adevăratul cititor este un Narcis care, aplecat deasupra ochiului calm, lîmpede și clar al apei interioare a poemului, zărește acolo ceea ce ne spune Chateaubriand: un adevăr al ființei lui adînci care tulbură aparența senină și clară de la suprafață. Depinde de puterea ochiului care privește să străpungă ori nu claritatea suprafeței spre a descoperi adevărul profund al apei. Într-o frumoasă povestire, care poate fi citită și ca o parabolă a lecturii („Țesătorul și moartea”, România literară nr. 35/1985), Gh. Schwartz imaginează un covor fermecat a cărui suprafață poate fi privită în două feluri, după cum piepteni firele: în stînga, o scenă de gen, o vinătoare cu zeci de personaje, hătuitori, cai, ogari, animale fugărite, și ucise ori, spre dreapta, un labirint complicat, cu minotaurul în centru. Cititorul poate sau nu să vadă dincolo de scena de gen simbolul ascuns în

această țesătură a covorului miraculos: rătăcirea în labirint, minotaurul. Firește, în orice operă adevărată, rătăcirea este răsplătită de ideea, de adevărul cu care te întorci de acolo. Poți veni și cu niștile zdrelite dar goale, și nu din pricina ascuțimii obstacolelor puse în calea adevărului ci fiindcă, pur și simplu, împărțatul e gol! Nu puține sînt aceste incursiuni promițătoare dar, vai, dezamăgitoare prin puținătatea ori inexistența adevărului de la capătul drumului pe care orice operă ne cheamă să pășim. Desigur, este necesar să se înțeleagă faptul că mult rîvnita claritate — condiție

Despre claritate

indispensabilă a unei minime accesibilități — este, în ultimă analiză, consecința unei relații: între text și cititor. Obscuritatea, nici vorbă, este efectul unei cducități. Sint, cum spune Tudor Vianu, poezi banali și obscuri și renunțăm să le cercetăm miezul care ni se ascunde, pentru că nu există... Pe de altă parte, arta de a citi depinde de percepția lirică a cititorului. Poezia lui Arghezi a părut unora o poezie obscură iar mesajul ei s-a putut revela cu relativă claritate unui cititor evoluat, altul decît acela hrănit cu normele rigide ale esteticii și poeziei clasice. Ba chiar și vestita claritate a poeziei clasice — cum demonstrează Edgar Papu în admirabila sa carte recentă „Apolo sau ontologia clasicismului” — nu este atît de accesibilă pe cît pare. „O privire superficială și comodă nu vede în arta clasică decît claritate” — notează E. Papu, atrăgînd pe drept cuvînt atenția asupra acelor valori „inesesizabile” care îl fac să conchidă că este vorba de o „claritate concen-

trată”. O asemenea claritate atacă „senzațiunile somnolente” (T. Arghezi), „obscuritatea” ei fiind „efectul de perspectivă a cititorului, neadaptat la climatul liric și la peisajul sufletesc al poetului” (S. Cioculescu). Depinderile unui anumit confort spiritual sînt însă greu de invins, cu atît mai mult în cazul unor creații cu adevărat dificile (Ion Barbu). „Facilitatea lecturii — scria Paul Valéry — a devenit o regulă în literatură de cînd cu domnia grabei generale și a gazetelor care provoacă și excită această dispoziție. Toată lumea tînde astăzi să citească numai ceea ce toată lumea ar fi putut scrie”. Din păcate, există destul scriitori care se conformează și se supun de dragul succesului și al popularității ieftine unei astfel de dispoziții ce îndrumă literatura spre balta notedă a unei clarități în milul căreia nu este îngropat nici un adevăr durabil. „Micile adevăruri — observa Aldous Huxley — populează jumătate din romanele, povestirile și filmele contemporane. Marele public extrage o extraordinară satisfacție din simpla recunoaștere a obiectelor și circumstanțelor familiare. În timp ce operele de pură fantezie, al căror subiect e plasat în alte lumi decît cea în care marele public trăiește, se mișcă, își duc existența cotidiană, îl neliniștește. Filmele trebuie să-i prezinte mașini Ford autentice, polițiști autentici, trenuri reale. Romanele trebuie să conțină minuțioase descrieri ale acelor încăperi, acelor străzi, acelor restaurante și magazine și birouri cu care-i familiarizat bărbatul sau femeia de mijloc”. Primejdia clarității oarbe și mate a acestui „mic realism” nu constă atît în el însuși cît în mrejele întinse marilor adevăruri care, căzute în plasa lui, sînt afirmate cu o „emfază respingătoare, în tonuri care le fac să apară — căci aceasta este puterea cvasi-magică a incompetenței artistice — nu mari adevăruri ci mari minciuni înfricoșătoare”. Incompetența artistică nu numai compromite adevărurile de care se apropie, dar li și poate îndepărta de ele pe artiștii autentici. Cititorii uită de existența lor dar și a adevărurilor ocolite de aceia. În fine, trebuie adăugat că, revers al clarității banale și superficiale, „obscuritatea” poezilor și artiștilor mistificatori, adică falși, este nu mai puțin o sursă profitabilă de scandal și mică glorie literară.

C. STĂNESCU ■

Cronica literară

O personalitate complexă

Deși, la prima vedere volumul de studii dedicate evului mediu românesc, a căror semnificație am încercat să o prezint într-unul din numerele trecute ale revistei **Flacăra**, nu pare a avea o legătură cu pasionanta culegere intitulată **N. Iorga și marea răscoală din 1907**, publicată sub îngrijirea lui N. Liu la Editura „Junimea”. Totuși aceste cărți dovedesc ceea ce am căutat să demonstrăm în anii din urmă: unitatea fundamentală a operei acestei incomparabile, unice personalități a culturii noastre. Ediția N. Iorga, la care aspirăm și pe care simțim îndreptățiți să o așteptăm după nu puținele ediții de o certă valoare apărute până acum, va releva faptul că opera lui N. Iorga nu reprezintă un mozaic de idei, o suită de contradicții și de negări, ci un tot organic, unitar. Fără îndoială, în această uriașă construcție, unică în cultura noastră nu numai prin dimensiunile ei, ci în primul rând prin calitatea actului de cunoaștere, de investigație, de meditație, de asociere și de disociere și prin valori artistice neîntrecute, se află contradicții, retracții, retrageri ale unor aprecieri pozitive sau negative la adresa oamenilor, operelor sau chiar a unor fenomene istorice. Dar nici una din acestea nu atentează la substanța gândirii sale, a concepției sale, a credințelor sale la care nici nu a renunțat, pe care nici nu le-a abjurat sau renegat. De aceea, putem spune că între istoricul N. Iorga și **militantul social** N. Iorga nu există deosebiri și oricât de depărtate ni s-ar părea în timp investigațiile sale în prima ipostază și oricât de imediat actuale, așa zice chiar instantaneu actuale, în cea de-a doua ipostază pentru el, problema esențială a societății românești a fost aceea a țărânimii.

Se cunoaște, fiind evidențiată mai ales cu prilejuri comemorative, atitudinea lui N. Iorga înaintea, în timpul, și după răscoalele țărănești. Dacă antologiile dedicate lui 1907 au inclus, de bine de rău, și anumite texte ale lui N. Iorga, dacă repătrunderea articolelor din **Sămănătorul** a risipit ineptă aserțiune a „diversionismului” său și a statornicității fără posibilitate de tăgădă imaginea unui N. Iorga vizionar, a celui ce încă din 1904 prevestea răscoalele țărănești drept **unica** alternativă în cazul neînfăptuirii unor reforme, mai puțin ne era cunoscută, fiind doar afirmată și susținută cu unele citate, atitudinea sa de după așa-zisa „pacificare”. Antologia lui N. Liu vine pentru prima dată să ne ofere o imagine a acestei lupte. Aș putea spune că dacă perioada **Sămănătorului** (între 1903-1906) a constituit pentru N. Iorga o **luptă literară**, cum însuși a denumit această epocă, ceea ce a urmat lui 1907, a reprezentat o **luptă socială**. Bineînțeles și o **luptă literară**, și o **luptă socială**, ambele fiind în concepția lui N. Iorga și în practica gândirii sale fenomene care se întrepătrund, se înrăușesc și se intercondiționează. Antologia lui N. Liu aduce pentru toate perioadele probe concludente ce infirmă și opiniile mai vechi ale unor istorici români care, pe baza unei lecturi grăbite sau a unor fișe date de alții, au ajuns la concluzia că N. Iorga nu cunoștea până în 1907 viața țărânului român. Ceea ce este profund fals și infirmat de opera și acțiunea lui. Acuzația de „instigator” care li s-a adus lui G. Cosbuc și lui Vasile M. Kogălniceanu, dacă n-a putut să fie probată juridic și încadrată ca atare în incidența unor legi penale, reprezintă totuși un adevăr, dacă o înțelegem ca expresia unei atitudini de o nobilă și curajoasă denunțare a răului social în care se zbătea clasa cea mai numeroasă a țării. Dacă n-ar fi decit acea nestemată a scrisului românesc și anume **Procesul unei răscoale de țărani**, publicat în paginile **Sămănătorului**, și am avea cea mai elocventă dovadă a faptului că N. Iorga, departe de a fi un diversionist, a fost un înaintemergător, cel care a diagnosticat cu o acuitate ieșită din comun răul de care suferea atunci organismul social românesc.

Nicolae Liu și-a împărțit selecția în trei mari capitole: **Din paginile de luptă ale lui N. Iorga, Interpelări parlamentare, Din corespondența primită de N. Iorga și de reacția revistei Neamul Românesc**. Toate dau imaginea unei lupte pe care, cu o demnitate și un curaj exemplare, cu o neînfrângere ce n-a cunoscut nici un considerent de natură să-l oprească, să-l facă să ezite, să-l deturneze, N. Iorga a dus-o imediat după răscoala din 1907, lupta împotriva represiviunii, a abuzurilor comise de autorități și pentru ajutorarea familiilor celor uciși și pentru cei răniți. Se alcătuieste, așa cum a alcătuit N. Liu, un adevărat dosar de o elocvență care întrece orice imaginație, deoarece nu numai discursurile lui N. Iorga, de un patetism și de o elocvență exemplare, nu numai articolele lui vădesc aceeași situație fermă de partea țărânimii, dar și faptul tot atât de important că publicația sa devine un factor catalizator prin intermediul căruia se releva tot ceea ce s-a întâmplat în zilele răscoalelor. Așa cum în 1906 el devenise un simbol al luptei pentru drepturile limbii naționale în statul modern, acum, în lunile imediat următoare, el coalescează posibilitatea relevării a tot ceea ce s-a întâmplat în timpul și după răscoale. Tot acest impresionant „dosar” pe care în mod selectiv N. Liu ni-l înfățișează în cartea tipărită de Editura „Junimea” ne dă dreptul să-l socotim pe N. Iorga unul din principalii reprezentanți ai radicalismului social în primele două decenii ale secolului nostru, în ceea ce privește răscoalele țărănești, dimensiunea acțiunii lui avind un rol de prim plan. Așa se și explică de ce în această perioadă spre el vin tinerii aflați unii pe băncile școlii, alții la începutul activității lor profesionale, precum Virgil Madgearu, Ion Mihalache, al cărui articol **Învățător = „instigator”**, publicat în **Neamul Românesc** din 13 mai 1907, reprezintă un document de o elocvență vibrație sufletească și de o exemplară solidaritate cu cauza țărânimii, Ion Răducanu și alții care vor statua nu mult mai târziu o doctrină țărănească. Chiar lista de subscripție amintită are o semnificație care nu așa vrea să ne scape: analiza numelor celor ce au trimis chiar „banul săracului” e cit se poate de grăitoare. Aș spune că în acel moment N. Iorga a reușit să coaleză pe această cale oameni de cele mai diferite categorii sociale, profesioniști, virși, de la Nicolae Grigorescu, aflat în ultimele luni ale vieții sale, până la oameni de condiție modestă, un exemplu în acest sens fiind lista de subscripție de la Turnu Severin. Dar ceea ce ni se pare cu deosebire importantă este solidaritatea pe care o manifestă pe diferite căi cu acțiunea lui N. Iorga **tineretului**, de la elevii până la studenții români aflați la studii în străinătate. Toate aceste fapte ne dau dreptul să afirmăm că, în perioada la care ne referim, N. Iorga a avut o înrăușire măreață asupra formării conștiinței democratice din România. Imaginea unui cărturar izolat, care a mers împotriva curentului, trebuie corectată pentru ceea ce s-a întâmplat până la declanșarea primului război mondial. Lupta sa pentru idealul unității naționale a fost indisolubil legată de lupta pentru îmbunătățirea stării materiale a țărânimii, de ridicare pe o nouă treaptă a conștiinței drepturilor sale în stat.

Ceea ce ne demonstrează această nouă antologie din opera sa, antologie ce conferă dimensiunea adevărată a personalității lui N. Iorga și îl situează într-o lume de o patetică expresivitate morală.

VALERIU RĂPEANU ■

Un recital de prestigiu. Ileana Iliescu este socotită, pe drept cuvânt, unul din marile talente ale baletei românești. Cunoscută și apreciată nu numai ca dansatoare dar și ca profesoară de balet, Ileana Iliescu susține azi, ora 18, pe scena Operei Române, un amplu recital.

În program se înscriu, alături de balete prezentate integral (**Bolero** de Ravel) sau de ample fragmente (actul II din **Lacul lebedelor**), și numere coregrafice variate: pas de deux, adagii din baletele clasice, valsuri, române dansate etc.

La acest eveniment artistic, distinselor colege îi dau concursul: Elena Dacian, Aglaia Gheorghe, Ioan Tugearu, Ștefan Bănică, Carmen Anghelus, Anne Marie Vretos, Cristina Teodorescu, Florin Brândușă, George Bodnarciuc, Cristian Crăciun, Laurențiu Guinea precum și întreg ansamblul de balet al Operei bucureștene.

PLASTICA

Prețul victoriei

Un toboșar, eum erau cel ce atâtădată strigau în gura mare, pe ulița satului, cine știe ce știre importantă, dar care, acum, parcă a uitat textul, un trompetist cu obraji umflați de efort, citeva cărți cu coperti galbene și roșii și o vioară peste care se odihnește un arcuș, un om pregătindu-se să cinte la flaut, păsări și pești, o altă vioară, cu același arcuș în odihnă, așezată de astă dată peste o carte deschisă, o familie în jurul unei mese, pregătindu-se de cină, după o obositoare zi de muncă, o tinărie femeie cu un prunc în brațe, compoziție în care lumina cade pe fruntea și obrazul tinerei femei, imobilizându-i chipul cu o puternică simțire interioară, citeva excelente portrete, lucru mai rar întâlnit în clipa de față prin expoziții, trei ample compoziții în care mai mulți bărbați poartă pe brațe cu nemărginită durere trupul dezgolit al unui tânăr bărbat rănit, sau poate chiar mort, și citeva peisaje, păduri bintuite de viscole și furtuni, sau incremente într-un ger ce emană parcă din pinze. Am inventariat, ca să zicem așa, citeva din lucrările expoziției pe care Virgil Făciu a deschis-o la Galeria Eforie, o expoziție care dă măsura întregă nu numai a talentului său, ci mai ales a exploziilor sale interioare. Oricât de blând ar fi crimpeul de lume asupra căruia se apleacă, pictorul descoperă, totuși, printr-un dat în-născut, sălbaticie energii ce dau

personalitate până și clipelor de calmă reverie. Parcă sculptând în culoarea asternută-n straturi dense, contorsionate, Virgil Făciu proiectează, pe suprafețe întinse, halucinant, halucinant imaginii în relief, viguroase și, pe-alocuri, brutale adjuccări ale realului. Lumea sa este cea a unui strigăt imens, a unei dureri ce răzbate fără opreliști, o pădure ai cărei arbori înfrunță furtunile și gerurile, un virtutez năucitor. Prețul de-a fi dincolo de-aceste puternice conflicte, prețul victoriei, cum îl numește chiar pictorul printr-o lucrare, se plătește prin aruncarea în luptă a tuturor energiilor, a tuturor puterilor. Uneori, ca în amplitud triptic în care cei cîțiva bărbați poartă pe brațe trupul învinsului, prețul este total, este însăși viața. Ceea ce însă nu exclude, niciodată, măreția și demnitatea cu care celelalte personaje trăiesc momentele de după luptă, momente în care plutește în aer, ca o caldă lumină, o epuizare totală, pentru că pădurile, ca și oamenii, chiar și după năpraznice furtuni, rămân, totuși, în picioare. Cu alte cuvinte, o expoziție în care, de pe pozițiile unui expresionism însușit cu talent și profesionalitate condiția umană este supusă unor profunde investigații, fără ca pictorul să literatizeze sau să filozofeze, adică fără a-și trăda limbajul sau mijloacele strict plastice.

Gramoloanc și călimări

Fonoretro se intitulază expoziția găzduită în aceste zile de Muzeul Județean de istorie din Piatra Neamț. În fapt este

vorba de o impresionantă colecție de fonograme, gramofoane, patefoane, discuri și partituri vechi aparținând unui tânăr operator chimist de la Săvinești, **Ion Cărnău**. Am admirat piesele expuse, dar mai ales am auziat, grație acelor ciudate aparate, vocile lui **Enrico Caruso**, **Elsa Blanc**, **Tita Ruffo**, **Nicolae Leonard**, **George Folescu**, **Constantin Tănase**, **Grigoraș Dinicu**, **Selma Kurz**, **Fritz Kreisler**, **George Enescu**, **Sarah Bernhardt**, precum și numeroase discuri, mai exact spus plăci de patefon, cuprinzând recitalurile unor celebre tarafuri lăutărești din România anilor '20-'30. Totodată expoziția, alcătuită din peste 2000 de obiecte, se constituie într-o ilustrare vie a tehnicilor de imprimare și redare a sunetelor, inclusiv într-o istorie a fenomenului cultural ce-a început acum un secol și care a ajuns astăzi la performanțe pe care abia dacă îndrăzneau să le viseze inventatorii străbunicilor fonograme și patefoane. Este de mirare și de laudă, în același timp, cum un tânăr a reușit, de-a lungul a 20 de ani de când a devenit colecționar, să adune, printr-o pasiune ieșită din comun, atâtea și-atâtea tulburătoare piese care, iată, stîrnesc nu numai curiozitatea, dar au și meritul de-a furniza zeci și sute de prețioase informații tehnice și culturale. Fiește, Muzeul județean de istorie din Piatra Neamț merită toate felicitările pentru organizarea acestei expoziții, dar ele vor fi complete abia în clipa când colecționarul **Ion Cărnău**, între altele și un talentat poet, i se vor solicita, pentru a fi puse la dispoziția marelui public, și celelalte colecții. Ne gândim la colecția sa de vederi ilustrând atît istoria orașului Piatra Neamț, cit și cele ce vorbesc despre stațiunile balneare ale Moldovei de-acum un secol. Dincolo de frumusețea lor, aceste vederi, prin comunicările expeditoare, au un parfum aparte, plin de candoare și naivitate. Dar mai ales ne gândim la colecția de monede, una mai prețioasă decît alta, între acestea aflîndu-se și o monedă de la care a pornit pasiunea de colecționar a copilului de-acum 20 de ani, **Ion Cărnău**. Este vorba de-o monedă pe care tatăl colecționarului a scos-o cu plugul din grădina casei, emisă pe timpul Ecaterinei a II-a pentru a circula în Țara Românească și Moldova. „Nu știu cit de mult a circulat această monedă datată 1772 și-avînd stemele țărilor românești, iar deasupra lor stema imperiului țarist, dar ea este o replică la o altă monedă pe care **Maria Thereza** a emis-o pentru Transilvania. Țin foarte mult la această monedă, pentru că de la ea am început să devin colecționar, dar cea mai de seamă piesă a mea este un gros bățut pe timpul lui **Petru Musat**, în secolul XIV, una din primele monede bătute în Moldova. Apoi, de ce nu, mindria mea este încă o piesă, un denar roman emis de scriitorul **Marcus Porcius Cato**, zis **Cato cel Bătrîn**, bunicul poetului **Catul**. Vedeți, eu sînt un simplu operator chimist, dar prin piesele pe care le adun, intru, în mai toată istoria lumii, inclusiv în cea privind țara noastră. Dincolo de frumusețea lor, piesele au o anume însemnătate, mă introduc într-o lume pe care, grație lor, încep să o cunosc, să o deslușesc”. O altă colecție aparținînd tot lui **Ion Cărnău** și care ar putea face obiectul unei noi ex-

CAP LIMPEDE

Viitoare premiere bucureștene. La Teatrul Național se repetă în aceste zile trei piese: **Jocul ielelor** de Camil Petrescu (regia: Sanda Manu); interpret: Ovidiu Iuliu Moldovan, Mircea Albușescu, George Motoi, Tamara Crețulescu, Constantin Dinulescu). **Arheologia dragostei** de Ion Brad (cu participarea Valeriei Gagealov, Ileanei Stana Ionescu și a Cezarei Dafinescu, precum și a lui N. Gr. Bălănescu, Matei Alexandru, Tudor Stănescu, Stelian Nistor) și **Falca** aparținînd dramaturgului sovietic **Iulius Edlis** (printre interpret: **Coca Andronescu**, **Rodica Popescu-Bitănescu**, **Olga Delia Mateescu**, **Viviana Alivizache**). Fieșele vor fi puse în scenă de

Anca Ovanez-Doroșenco. La Teatrul Dinu Cernescu repetă împreună cu actorii **Geo Costiniu**, **Sebastian Papani**, **Radu Panamarenco**, **Jorj Voicu** **Bărbierul din Sevilla** de Beaumarchais, iar **Tudor Mărăscu** montează **Visul unei nopți de vară** de Shakespeare cu actorii **Răzvan Vasilescu**, **Rodica Mandache**, **Gelu Nițu**, **Jeanine Stavarache**. Piesa lui **Tudor Mușatescu**, **Trenurile mele**, va vedea lumina rampei într-o distribuție care va cuprinde, printre alții, pe **Mihai Mereuță**, **Rodica Tapalagă**, **Valeria Ogășanu**, **Dan Damian**, **Mihaela Găglu**, aflați sub conducerea de scenă a lui **Petre Popescu**. La același teatru, o nouă versiune scenică a lui

Hamlet de Shakespeare. Ea i se datorează lui **Alexandru Tocilescu** și colaboratorilor săi **Ion Caramitru**, **Ileana Predescu**, **Ion Besoiu**, **Florin Pittiș**, **Maria Buriană**. Argumente pentru neuitare. Grație unui aparat de fotografiat, **Adrian Enciu**, un tânăr tehnician din Hunedoara, reușește performanța, demnă chiar și de un fotoreporter profesionist, de-a surprinde nu doar imaginea unui sat ce s-a pusit din motive pe care le vom explica mai la vale, ci de-a se mărturisii pe sine de-a lungul unor ulițe peste care soarele, răsărînd, nu mai trezea la viață lumea obișnuită a satului, ci doar natura aproape sălbatică a acestuia. Ni-l imagi-

năm, deci, pe **Adrian Enciu** intrat într-o casă cu geamurile sparte și zărînd un scaun peste care zăpădă, uriașă cit o pernă, s-a așternut în straturi succesive, sau într-o altă cameră, unde zărește tot un scaun ale cărui picioare au cedat sub greutatea unor cărămizi ce s-au prăbușit din zid sau din tavan. Un tron al iernii, deci, într-o casă pustie dintr-un sat pustiu, sau, de ce nu, o singurătate afit de coplesitoare înțit pînă și neînsuflețitul scaun a resimțit-o! Și metaforele ar putea continua, fiecare fotografie din cele aproximativ 30 de imagini ce alcătuiesc expoziția găzduită de **Turnul Tobosarilor**, unul din cele mai cochetă basilioane ale **Castelului Corvineștilor din Hu-**

poziții ar fi cea a călimărilor. Da, da, călimări. Puțini știu că astfel de obiecte ieșeau de sub mână unor meșteri cu nimic mai prejos decât mații artiști ai prelucrării sticlei. Intre aceste veritabile opere de artă la loc de cinste se înscrie o călimară de tipul celor folosite la Divanul ad hoc din Moldova. „Au fost fabricate aceste călimări, ne declară Ion Cărnău, într-o serie foarte mică, una pentru fiecare județ, sau plasă, cum li se spune pe-atunci județelor, iar una dintre ele, iată, printr-o fericită întâmplare pentru mine, o posed eu. Nu știu cite alte exemplare mai sint la ora actuală, dar am mai văzut una la Muzeul de istorie al R.S.R. Ciudat este faptul că la muzeul din Iași am văzut călimara fabricată special pentru Ţara Românească, dar este o copie, nu o piesă originală. Firește, aceasta este călimara la care țin cel mai mult, dar am altele, de o frumusețe, zic eu, tuiburătoare, cum ar fi o călimară din aragonit, pe care am botezat-o Annabel Lee, după celebrul poem al lui Edgar Allan Poe, sau o altă călimară, de proveniență orientală, pe care, pentru frumusețea ei, am numit-o Miss Orient. Și cite altele n-ar mai fi de spus...” Punem punct acestor relatări suscitade de expoziția găzduită în aceste zile de Muzeul din Piatra Neamț și ne gândim că vom reveni cu interes la celelalte viitoare și posibile expoziții. Mai mult decât atât ne gândim că o expoziție judicioasă întocmită din toate colecțiile lui Ion Cărnău ar putea poposi și în alte orașe din Moldova și, de ce nu, din toată țara, inclusiv București.

VICTOR NIȚĂ ■

Contemplații

Cu noul său volum, *Planta Memoria* („Cartea Românească”, 1985), Constanța Buzea a pus capăt confesiunii agitate și contorsionate, întorcând poezia către reflecția calmă și detașată. Discursul liric a împrumutat o nouă sintaxă care e una a simplității esențiale, a conciziei. Imaginile au cristalinitate și rafinament, iar tonalitatea e de resemnare blândă, despoventată de virulență și de aerul vindicativ. Efluvii existenței s-au strins, ca într-un buchet, în contemplația densă și liniștită, în care putem descifra voința gravității și maturității deferente. Viața e acum studiată, nu confesată. Autoscopia lirică are tristetea unei litanii: „uși să respiri / refuzi să te misti / aștepti durerea ea vine // o privești intens / ca din abisul unei săli / și ea îți caută ochii” (odaia la pindă). Imblinzirea suferinței, proiectarea ei în stări interogative ridică poezia la viziuni metaforice în care tandrețea gestului capătă valoarea unei superioare condescendențe: „l-am apăsât fără să-l ating / vrînd numai tremurînd / cu mîna mea / să-l mîngîi / crucea” (păianjenul). Revolta s-a stins, suferința s-a distilat, iar convulsia s-a prefăcut într-un mormur vital: „blîndețea / însoțită de ingerii răniți / nu către noi vine / ci către bolnavii care / vom fi” (golf). Ac-

ceptarea ascunde mereu e boală înfrîntă.

Nu trebuie să vedem o abdicare în această repliere afectivă, ci mai degrabă o schimbare de perspectivă, o intensificare a confesiei prin apelul la simbol. Poeta sondează acum existența ignorată, resorturile latente ale trăirii. Experiența e rememorate și postulată prin sentințe nete, incisive, ca în excepționala poezie care dă titlul volumului: „serpi piini de ghimpi / umbra planta memoria / într-un loc secetos din trecut // cu limbă de greață se moare / puțin cite puțin / în vreme ce taci // în timp ce plîngi în somn / prăpastia se gîndește la tine”. Sentimentul insecurității, anxietatea confuză, retractilitatea sint semnele unei biografii prin excelență spirituale și în această metamorfoză lirică stă întreaga substanță a volumului. Constanța Buzea a atins aici intensitatea maximă a poeziei sale, căci frează vital a căpătat accente de dramă, desigur estompate în aburul nostalgiei. La limita dintre dorință și inchipuire, poeta recuperează timpul trăirii pentru a-l imprima pe retina ochiului însingurat. Poemele au ceva din frumusețea tristă a plantelor din grădina botanică: „trup închis în trup / perfecțiunea pură / ca moartea // plins paradis / gura ta albă / între sprincenele mele // și în genunchi carul / sămînță lăsată / de dumnezeu” (punct).

Sub aparenta resemnării și a interiorizării, Constanța Buzea scrie, de fapt, o foarte frumoasă poezie de dragoste, văzută ca experiența a spiritului în cumpăna vremii. După ce-a practicat confesiunea ca terapeutică, poeta a trecut într-o stare de convalescență, care e contemplația. Dragostea e privită cu înfrigurarea celui care presimte forțele maligne. Hîmera e seducătoare și agresivă totodată: „ochii tăi ard / în liniștea ardorii / ei au puterea unu dublu sorb // și este totul dacă vrei acum / în vocea ta și liberă / și tristă // totul în mîna ta deschisă / cenușă speriată pe mîna mea / deschisă” (rug dormind). Impersonalizarea emoției, niciodată împinsă pînă la neutralitatea deplină, lasă suficient loc pentru ambiguitate și tensiune,

Fata cu floare
ION IRIMESCU ■

Iar în gestul dedublării avem, de fapt, imaginea unei agonii, semnele unei crize numerale, tradusă impecabil în poezia eu alta: „stau în oglindă / eu alta // numele își imaginează / trupul de care are / trebuință”. **Planta Memoria** e volumul unei poete care, în plină maturitate a creației, a ridicat ștacheta propriei poezii peste limita cu care ne obișnuise.

RADU G. TEPOSU ■

Doar toamna glas să dea

(Urmare din pag. 9)

vrut, mereu mai puține, obligate să traverseze balada contemporană a birocratiei care umflă golul și goleşte plaiul. Mă întorc de aceea la balada cea veche și, involuntar, de la pictorul de pială ajung la țărml mării: „...să mă lăsați să mor / la marginea mării”. Suprapunerea textului mi se pare perfectă. Pînă și silabele investite cu demnitățile rîmel din vechea baladă („... să mă îngroape / aice, pe-aproape...”) par să-l fi dus pe marele poet spre țărmlul cu ape. Mai departe construirea emoției făcîndu-se cu obiecte asemănătoare, iar unorii identice: codrul, cerul, luna, vîntul, bradul, talanga, luceferii... Doar strunga a fost înlocuită prin patul din tinere ramuri, iar fluierașul de fag prin

„toamna glas să dea / frunzișului veșted...”

O bănuială tot mă mai încearcă: copii și cireșii pe care îi pîdesc din rama ferestrei nu fac decît să retranscrie, ca în fiecare septembrie, una și mereu aceeași baladă. Fără cuvinte. Pentru că nu au glas. Dar au culoare și sunete. Instrumente suficiente pentru ca sugestia poetică să fie deplină, transmîndu-ne aceeași idee a finitului fizic înțeles ca triumf al infinitului, cuvînt care nu este sinonim decît cu viața.

Inchid fereastra și mă întorc la ceea ce trebuia să fac atunci cînd am deschis-o : traducerea unor poeme din Federico Garcia Lorca. Mă oprim la **Memento**: „Cînd va fi să mor, / îngropați-mă cu ghîtara / sub nisipuri. // Cînd va fi să mor, între portocali / și izmă. // Cînd va fi să mor, / îngropați-mă, dacă vreți, / într-o giruetă...”

Nu-mi amintesc cine spune atât de frumos: „Acolo unde sufletul se întîlnește cu natura se naște arta”. E frumos și e și adevărat. Numai dacă nu cumva am uitat să citim.

CAP LIMPEDE

nedoara, fiind, așa cum spuneam, nu doar o imagine în sine, ci un veritabil poem despre sătucul ce s-a numit, așa cum ne arată un indicator căzut în răpadă, Curpeni, un sătuc din Munții Poliana Ruscăi, un sat ale cărui vitrege condiții de viață (ne și mirăm cum de-au trăit acești oameni atât amar de vreme fără apă, fără drumuri care să-i lege de satele dimprejur etc.) i-au îndemnat pe oameni să se răspîndească în satele și orașele din apropiere, adică înspre Toplița, Gbelari, Hațeg sau Hunedoara, localități în care au găsit un loc de muncă, o casă de locuit și-n care, la urma urmelor, se simt ca la ei acasă, întrucît ultimii locuitori ai Curpenilor aveau în aceste așe-

zări zeci și zeci de rude și consăteni. În ceea ce privește expoziția tinărului Adrian Enciu, ajutat de prietenul său Thomas Votsch, de meserie decorator, care a oferit imaginilor o prezentare de excepție, aceasta s-a dovedit a fi, datorită calităților ei artistice, inclusiv poetice, un inedit punct de atracție pentru sutele și chiar mii de vizitatori ai impunătorului Castel al Corvineștilor din Hunedoara. (Victor Niță)

● **Dialoguri despre știință.** Nu e iniția oară cînd poetul Ion Văduva-Poenaru se ocupă de implicatiile morale, sociale și filosofice ale științei, căci în volumul **La poarta neunoscutului** (1983) autorul investigase deja orizonturile cunoașterii, într-o for-

mulă accesibilă fără didacticism, competență, fără specializare excesivă. **Omul în fața științei** (Editura Politică, 1985) e o carte intrucitivă asemănătoare care apelează la formula dialogului, formulă cu atât mai eficientă, cu cit impresia de spontaneitate, de conversație colocvială incită și face cu adevărat palpabil volumul. Dialogurile pe care autorul le-a purtat cu numeroase personalități ale științei au distincție și stîrnesc interesul, căci Ion Văduva-Poenaru stie să tină dreapta măsură între publicistica și argumentația științifică, fără să se piardă adică în amănunte anodine și fără să supraliciteze latura tehnicistă a obiectului în discuție. O atenție de-

sebită acordă interviuatorul aspectelor celor mai noi ale descoperirilor științifice, realizînd, prin aceasta, o acțiune de propagandă, în sensul cel mai potrivit al cuvîntului. **Omul în fața științei** e un bun prilej pentru autor de a se exersa pe teme grave, într-o manieră agreabilă și interesantă. (Sorin Postolache).

Insemnări de lectură

Măsură pentru măsură

O lucrare ce își propune trecerea în revistă a concepțiilor privitoare la timp elaborate de-a lungul secolelor, date fiind diferențele marcate de înțelegere, este o întreprindere anevoioasă și cu sorți nesiguri de izbîndă. Mai ales în ultimii vreo sută cincizeci de ani cîștigurile din planurile cunoașterii, odată cu elaborarea geometriilor ne-euclidiene, au dus la o multiplicare rapidă a unghiurilor de cuprindere, și la o defalcare riguroasă a domeniilor în care operează diferite tipuri de timp. Astfel, treptat, se configurează — și autorul surprinde cu minuție acest aspect — în termeni din ce în ce mai precisi, cu un aparat conceptual tot mai elaborat, pentru nivelurile existenței propriietăți temporale specifice. În noul său volum, **Timpul** (Editura „Albatros”, 1985), profesorul Solomon Marcus analizează în adîncime acest proces de apariție și modul de manifestare și raportare a ființei umane față de noile moduri de timp relevate: timpul atomic și astronomic, timpul cuantic și relativist, timpul biologic, timpul geologic și lingvistic, timpul istoric etc. Trăim după mai multe ceasuri, ne inserăm simultan sau succesiv în diferite fragmente de timp. Și demersul autorului este întrutotul convingător. Stăpînind o documentație și informație la zi, surprinzîndu-ne mereu prin amploarea și riguroasa referințelor, prin elasticitatea și măsura raționamentelor sale, cartea este sinteza așteptată a acestei dificile problematice în care de multe decenii filosofi, fizicieni, matematicieni etc. se confruntă, căci: „Timpul face parte din acea stranie categorie de entități pe cit de familiare pe atît de impenetrabile.”

Nimic esențial nu trece neobservat, necomentat cu pătrundere. În stilul său limpede, cele mai complicate și obscure chestiuni devin transparente și lesne de înțeles, fără ca autorul să fi simplificat sau vulgarizat cit de puțin datele problemei. Odiseea parcurerii acestui teritoriu plin de capcane, pete albe, incrucișări suprapopulate și ascunzîșuri face din lectura acestei remarcabile cărți o aventură a cunoașterii, fără să-și piardă ceva din atribuțiile de suspans ale descifrării unei mari enigme. Solomon Marcus știe să întrebe, să surprindă, ceea ce este hotărîtor, constant într-un domeniu sau altul, și lasă de-o parte aspectele întâmplătoare, pretins spectaculoase. Expunerea sa aparent rece este în fapt desfășurarea în timp a unei gândiri autentice care nu se mulțumește să înregistreze și să selecteze din fluxul de informații teoriile recent apărute, informațiile de laborator abia publicate. Măsura caracterizează deplin dezbaterile sale interioare asupra: istoriei universului și ruperilor de simetrie, proceselor ireversibile, conflictului dintre energii antagoniste, statutul evenimentelor viitoare etc., probleme pasionante care au stîrnit pasiuni surprinzătoare pentru cei ce vîd în savant un fel de aisberg dotat cu logică. De la timpul cosmogonic la timpul istoric și psihologic atît de greu de surprins, descoperire tîrzie a spiritului uman, de la ceasu-

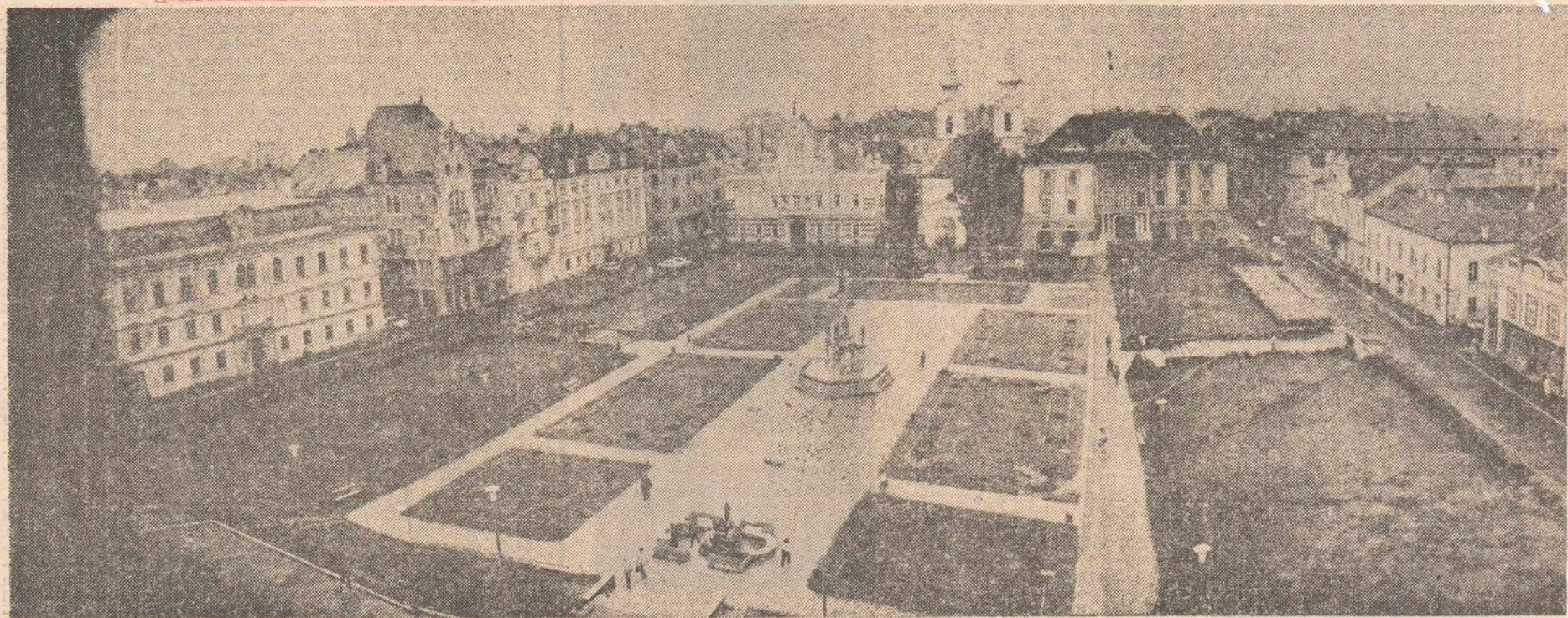

riile biologice și duratele lor diferențiate, purtîndu-ne prin diferite modele și construcții deductive (Swadesh, Brained, axiomele lui Eisler, dezvoltarea stadială după Mallman sau Erikson), autorul trece cu aceeași minuție, i-aș spune didactică, dar și de ceasornicar cu privirea dilatată pe mecanismele lui minuscule (doar ne ocupăm de timp...), la alte aspecte fascinante, înfrîngînd mereu ariditatea subiectului: călătoria în timp, cronosofia, antinomiile ale temporalității actuale, timpul fiziologic. Domeniile cunoașterii și practicii omenestii la un anumit nivel de elaborare se confruntă cu nenumărate obstacole, toate depinzînd de configurația la acel moment a propriilor teorii asupra timpului și/sau capacității de a transfera cu minimum de pierderi epistemice a unor teorii și practici din alte domenii. Această specificitate tot mai accentuată a dus treptat la pulverizarea unei zone ce părea ancorată în eternitate, rezolvată odată pentru totdeauna de cronologia rezultată din geometria lui Euclid, timpul exterior, obiectiv, receptacul încă „valabil” pentru un fizician ca Newton, ori un filosof ca Immanuel Kant. Secolul al XIX-lea, vinovat de atîtea alte răsturnări, modifică ce părea definitiv stabilit, chiar dacă prin Hume, de pildă, sau Leibnitz bănuise în turbulentul secol al XVIII-lea că însuși timpul este tot atît de instabil și ambiguu, ca energia de pildă. Surprins din atîtea unghiuri, după desprinderea din corpul comun, timpul capătă diferite chipuri după zona în care operează, astfel încît s-ar putea crede, la o privire superficială și grăbită, că avem de a face cu „naturi” diferite, cu probleme separate. Un biolog își va înfățișa duratele în funcție de cu totul alte criterii decît un astronom, pentru scriitor rezolvarea chestiunii temporalității înseamnă rezolvarea celei mai dificile probleme a strategiei naratoriale, pentru un fizician stabilirea convenției de timp cuprinde în ea însăși axiome etc., etc. Solomon Marcus încearcă să unifice într-o viziune coerentă, pornind de la o largă comprehensiune a problematicei și o stăpînire fără egal a materialului, a tuturor acestor zone dispartate, iar demersul, aflat la început abia, îi reușește în mare parte. După apariția celuiilalt volum ce va lua în posesie o seamă de aspecte extrem de interesante, anunțate de autor și în prefață, vom putea măsura mai exact amploarea și armonia edificiului. Oricum, apare tot mai evident că problematica legată de timp, atîta vreme ignorată (și din lipsa mijloacelor de cuantificare), se află tot mai mult în centrul preocupărilor; matematicieni, lingviști, filosofi, critici literari, psihologi, biologi, la un nivel sau altul al demersului lor cognitiv, înfruntă capcanele, retururile, obscuritățile timpului. În acest sens, sinteza începută acum de Solomon Marcus cu o îndrăzneală enciclopedistă este o dovadă. Constituindu-se, în preliminarii ale unor tratări viitoare, **Timpul** este sinteza așteptată, o întreprindere curajoasă, un itinerariu parcurs cu dezinvoltură de un spirit deschis, pătrunzător și informat, cu o strategie suplă și eficientă.

STELIAN TĂNASE ■

Orașul de ieri renaște prin grija fiilor săi de azi, spre mărturie durabilă despre inspirație și iscusință, despre

TIMIȘOARA — Piața U

Intr-o latură a pietii, fintina cu ape curative

Un zimbet care provine de la jumătatea secolului 18

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

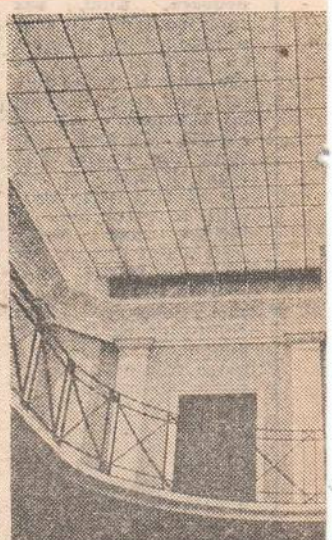
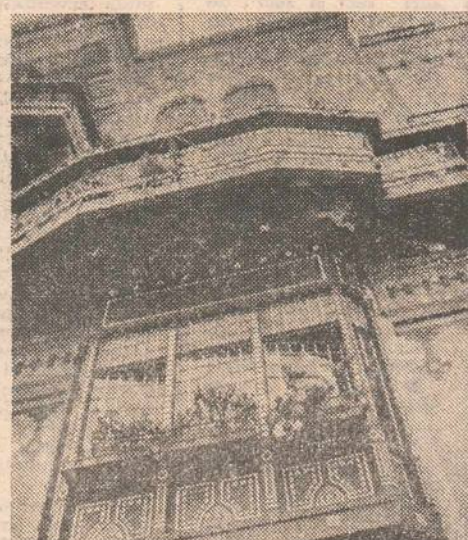
Aflată în curs de finalizare, Piața Unirii din Timișoara oferă azi o priveliște coborâtă parcă din vechi stampe și nu credem că exagerăm afirmând, după ce vom fi umblat noi destul, că poate rivaliza cu multe astfel de „rezervații” de arhitectură ce sporesc, de la Roma la Varșovia, de la Florența la Praga etc., farmecul unor orașe insistent căutate de turiști. Cum clădirile ei, în mare parte reînălțate acum, datează din jurul anului 1750, ne gândim că timișorenii n-au descoperit piața nici ieri și nici alaltăieri și că, logic, vor mai fi dorit ei să rezeze bătrânele ziduri într-o lumină proaspătă. Ștefan Sturdza, un arhitect de numai 37 de ani, dar care, în calitate de șef de proiect la Iprotim, cunoaște istoria pieței ca pe aceea a propriei case, ne-o confirmă. Numai că și în materie de restaurări, mai ales în acțiuni de asemenea amploare, una e să vrei și alta e să poți. Sesi-zind, nici nu era greu, ce formidabil vad turistic și comercial ar putea ajunge Piața Unirii, ediliile de pe Bega au vrut adesea, dar n-au putut niciodată. Abia acum, în anii de glorioase împliniri ai Epocii Ceaușescu, cind restituirea tezaurului material și spiritual al poporului a devenit o componentă majoră a politicii culturale a țării, s-au găsit, pe lângă disponibilități, și fondurile necesare refacerii Pieței Unirii într-un spirit arhitectonic cât mai apropiat, dacă nu chiar identic, de cel care a fost. Astfel, unul dintre „centrelor vitale” ale orașului s-a transformat, sub directa îndrumare a autorităților județene și municipale de partid și de stat, într-un vast șantier, eficient și totuși, pentru ca viața să-și urmeze nestingherită cursul, discret.

Mii de mătreste au preluat un trecut valoros, hotărînd să-l traseze un viitor temeinic și demn. Nu s-a dărîmat nimic, s-au asanat fațade și interioare, dezvăluindu-se, uneori din straturi groase de tencuială, sensul baroc de altădată, s-a reparat și, pe suprafețe întinse, s-a refăcut și completat. Toate clădirile, între care și domul (din Viena), au ieșit treptat, treptat de sub povara timpului, renăscînd, înfățișîndu-se ochiului ca niște incintătoare caligrafii în piatră, dispuse să depună mărturie fidelă despre Timișoara din urmă cu două secole. Se lucrează în prezent, intens, la așa-zisul palat baroc, fostă casă a guvernatorului și, mai tirziu, trezorerie, în care va fi găzduită, cit de curînd, secția de artă a prestigiosului Muzeu al Banatului. Alături de el, o ultimă construcție a rămas neintegrată ansamblului, gospodării Timișoarei intenționînd ca localul elaselor I-IV ale Liceului „Nikolaus Lenau” să-și recapete destinația inițială, de han. Se știe că românul, cînd se apucă de-o treabă, o face bine, iar această afirmație e, în Piața Unirii din Timișoara, acoperită la orice pas. Nimic nu s-a lăsat la voia întîmplării sau a improvizăției. De fiecare dată, s-a apelat la documente, în elanul restaurării, și în competența ei, și în seriozitatea ei, timișorenii punînd mult suflet, pe care l-au zidit cu mistria dintr-un motiv ușor de detectat: pentru ca orașul lor să fie cît mai frumos, cît mai atractiv.

Nici nu e de mirare că, la o astfel de muncă susținută, proiectele sînt de anvergură. Fintina cu ape curative, plasată în fața domului, își va spori debitul în urma lucrărilor de foraj ce stau să înceapă. Va primi o haină nouă monumentul baroc, și el din secolul 18, ce simbolizează salvarea urbei, petrecută cîndva, de grozăvile epidemiei de ciumă etc., etc. Se zămisește aici, în chiar inima Timișoarei moderne, o întinsă zonă pietonală (95 de metri pe 145) rezervată turismului și comerțului, un fragment viu, și de aceea tulburător, din Timișoara de acum două veacuri.

Întreg acest demers, și cu asta încheiem, s-a făcut cu puțină cheltulală și cu mult amor propriu. Dacă vreți, și cu orgoliul unui oraș care, exprimînd starea de spirit a întregii țări, a dat dovadă că știe să-și prețuiască și reconstituie trecutul, aducîndu-l științific și cu măsura perspectivei, fără înflorituri sau renunțări, lingă un prezent fără egal ca rodnicie.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

În restaurarea exterioarelor și, deopotrivă, a interioarelor nimic nu s-a lăsat la voia întîmplării sau a improvizăției. T

**...a depune și-n vremea ce vine
...gostea de frumos a unui popor**

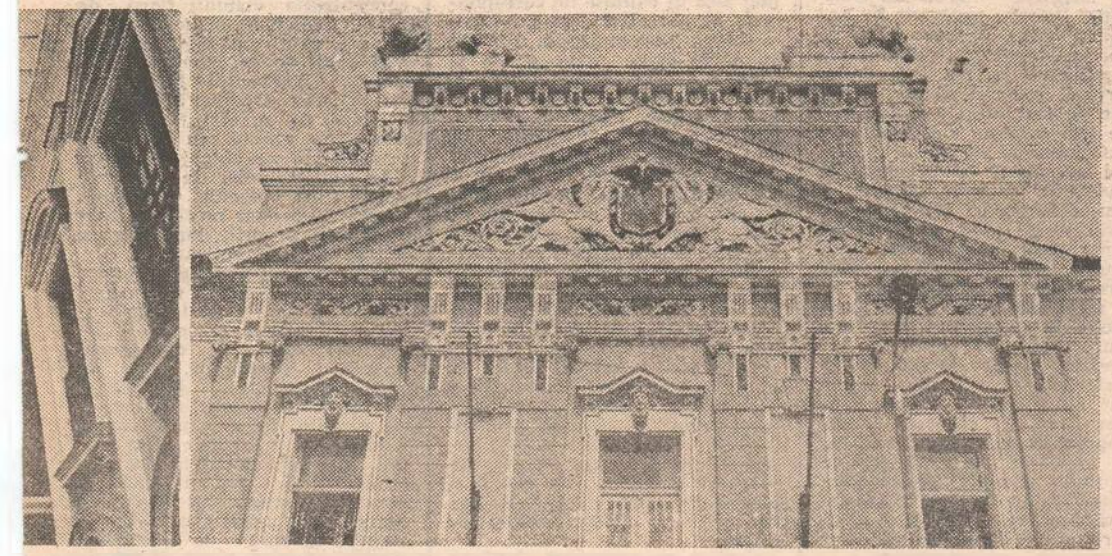

Un „fluture“ măiastru bate la geam !

...mirii

Piața Unirii — un loc de plimbare pentru toate generațiile

...scut după litera documentelor îngălbenite de timp

Să vină toamna !

Să vină toamna !
Cum, a și venit ? Nu știam.
Eu mereu aflu ultimul. Totdeauna sint luat pe nepregătite, totdeauna am crezut că timpul cireselor ar putea fi și al prunelor gîrlane ori al nucilor fărîmate cu pumnul. Și ce, i-ar sta rău ghiocelului lingă dalia înfoiată în ogradă ca unui greiere (alb !) lingă o dropie ?
Anotimpul visat, anotimpul unic, rămîne printre proiectele mele nerealizate (deocamdată !) ca tablăriile și lemnișoarele din care, copil, credeam că pot face o corabie...
Patru anotimpuri, ce desfrii ! Dar fie și așa. Care-s ventricole și care auricole ? Mister.
Din această dilemă nu puteți ieși ! (Cuvintele din urmă parcă nu eu le-am tencuit.)
Chiar pentru asta am venit să-ti spun...
(Nici acestea ?)
Să stai visînd la foc, de somn să picuri...
(Parcă... Dar nu... Nici).
Atunci mie ce-mi mai rămîne să spun cînd poezii au spus înaintea mea, totul ?
Că mă visez în Cîmpulungul Muscelului, sub un măr cu candele galbene, împărțînd tîhna cu o iubită. Cum să fie ea, iubită ? Mică, bineînțeles. Eu am rămas cu obsesiile copilului sărac ce-am fost. O iubită mică. Gazelarul Eminescu (ăla de scrie

și poezii), zice, undeva, „mititucă“ și nu „uriasă“ ca în poezile ce-au pohtit carnasierul Baudelaire, imperialistul metaforic visînd o femeie fabulos-confortabilă, munte prevăzută cu păduri și riuri, cu stînci și, mă ia cu frig, cu dihanii...
...Care intrînd noi, eu cu eava, în casa și ea mititucă s-ar cuveni să aprindem lampa, ori buremi o gutuie. Să aprindem focul, să ni se facă milă de bătrînețea unui vin (roșu), să contemplăm cărțile vechi și ele, ceasul de masă, tirguit pentru mine dintr-o dugheană budapestană de Zaharia Stancu, modelele de biplan aduse mie de la Roma de Nichita, Havana în lacră de aluminu, ca un cartus, dăruită de Eugen Jebeleanu, scrisorile cu ploi desenați, ale lui Geo Bogza, ba chiar cupele desperecheate de cutremur, ceștile fisurate și tot, tot ce a fost tremur și cutremur, arsură și fisură într-o viață de om datat toamnei ca alții, ticăloșilor caste ale iubirii.
Un horn cu fum scăzut. Focul ?
O mină de frunze.
O muzică așezată.
Cuvinte ce tac.
Culori blinde
...Și o iubită mică.
Oare cer prea mult ?
GHEORGHE TOMOZEI

Democrație și faptă

Cu ochii minții

Cunosusem, în urmă cu niște ani, un bărbat care nu-și găsea locul în timpul discuției ce o purtam, repezindu-ne, la un moment dat, printr-o prezentare dincolo de care, ne da a înțelege, nu ar mai fi fost nimic de adăugat : „Eu sint nea Voicică, constructorul“. A tăcut un moment după care a continuat. „Tot ce vedeți bloc nou — și aveți ce vedea la fiecare pas în Constanța noastră — înseamnă și o parte din sufletul nostru sădit la temelia lui. Și în munca asta, ca peste tot, dacă nu ai inițiativă, dacă nu-ți pui mîntea la contribuție, faci lucru de mintuială care, mai devreme sau mai tîrziu, lasă urme. A intra cu buldozerul într-o clădire, nu înseamnă a intra otova, fără să ții cont că trebuie să alegi, să pui deoparte, să recuperezi materialele refolosibile, să vezi cu ochii minții ce va urma să se construiască după tine.“
Să vezi cu ochii minții ! A fost starea pe care am trăit-o ascultîndu-l pe vorbitorul de la Conferința județeană a deputaților — Constanța. Stare de luciditate, de angajare, de dăruire sub veghea căreia s-a ajuns la marile înfăptuiri ale epocii pe care cu mindrie și adînc respect o denumim „Epoca Nicolae Ceaușescu“. Nenumărate sint mărturiile marilor reușite în județul Constanța : Canalul Dunăre-Marea Neagră, grandioasă operă ce va dăinui peste veacuri, platformele de foraj marin destinate exploatarea țiteiului de pe platoul continental al Mării Negre, Centrala nuclearo-electrică de la Cernavodă, în curs de execuție, Combinatul petrochimic Midia, de îngrășăminte chimice Năvodari, de lianți și azbociment Medgidia, șantierele navale Constanța și Mangalia, stațiunile balneo-climaterice și turistice din lungul litoralului, cele peste 100 000 de apartamente amplasate în ansamblurile de locuințe, obiectivele social-culturale din fiecare localitate... O dezvoltare deosebită a cunoscut-o și portul Constanța care prin traficul ce-l realizează, prin moderna sa dotare se situează printre marile porturi ale lumii, asigurînd derularea a 2/3 din volumul comerțului exterior al țării. Și mai ales, au fost ani în care s-a adîncit continuu democrația socialistă, ani în care s-au lărgit drepturile și libertățile cetățenești.
Reținem cîteva din numeroasele acțiuni cetățenești care vizează, pe lîngă sprijinul acordat de organele puterii locale, și o largă participare : asfaltarea și canalizarea unor străzi, amenajarea unor locuri de parcare, a locurilor de joacă pentru copii, a unor noi parcuri, organizarea de noi piețe, asigurarea transportului în unele zone cu mare trafic, întreținerea monumentelor... propuneri dezbătute și în adunările cetățenești și în sesiuni ale consiliilor populare, propuneri care au prins viață, altele ce urmează a-și găsi în curînd suport real. Tot ei, cetățenii unui cartier sau a altuia sint oameni ai muncii în puternicele întreprinderi născute la poarta albastră a țării ! „Realizăm astăzi, prin punerea în aplicare a programului național de construcții navale, 60 la sută din producția anuală de nave a țării — remarcă în cuvîntul său directorul tehnic al Întreprinderii de construcții navale Constanța, Adrian Sabău. Producem nave de mare tonaj, la cele mai înalte cote ale performanțelor și competitivității care situează România printre țările cu tradiție în construcții navale de mare tonaj“. Nu-i de colo să afli că toate produsele acestui an și ale cincinalului următor sint și vor fi noi : petroliere de 85 mii tdw, ferry-boat de 12 mii tdw, doc plutitor de 20 de mii t.f., mineraliere de 25 mii tdw și 165 mii tdw, petroliere de 150 tdw, echipamente pentru extracție țitei în exploatare marină, macara plutitoare de la 400 la 800 t.f.. Ca să se ajungă aici a fost nevoie de muncă, inițiativă, dăruire. Propunerile de îmbunătățire a muncii nu s-au lăsat așteptate, ei nu se adunaseră la această conferință județeană doar ca să raporteze realizările, ci și piedicile pe care le întîmpină. „Pentru produsele cu ciclu lung (cazul navelor) propunem să se completeze Legea calității (Legea 7/1977) privind prelungirea termenului de garanție la echipamentele și instalațiile din dotarea navelor, avînd în vedere că navele au ciclu de execuție între 20—24 de luni, iar echipamentele au termen de garanție de un an de la livrare și pînă în momentul cînd sint montate pe navă și puse în funcțiune — acestea fiind deja ieșite din garanție.“
Ana Răducanu, secretara organizației P.C.R. nr. 28 din circumscripția electorală nr. 23 Constanța a subliniat faptul că la obținerea înaltului titlu de Erou al Muncii Socialiste de către Consiliul popular Constanța o contribuție de seamă au adus-o toți cetățenii, organizațiile O.D.U.S., celelalte organizații de masă și obștești care au lansat întrecerea pe municipiu pentru cea mai frumoasă stradă, cartier, mobilizînd cetățenii la toate acțiunile de muncă patriotică. Cartierul Medeea, unde este deputată, și-a schimbat necontenit fața avînd azi străzi asfaltate, canalizare, telefoane iar mai nou, o linie de tramvai. Ca purtătoare de cuvînt a cetățenilor cartierului, propune : Inițierea unei piețe organizate în cartierul Medeea, extinderea grădiniței de copii existentă.
În același spirit, de înaltă ținută responsabilă au continuat discuțiile deputaților, fiind adus în discuție și viitorul, cu ochii minții rostuindu-se tot ce vor urma să facă, hotărînd să nu precupețească nici un efort pentru traducerea lui în fapt.
GEORGETA ȘTEFĂNESCU

6 reporteri

ai revistei „Flacăra“ despre

6 cărți de reportaj

Tulburătoarea Siberie

Mi-a fost dat să înlinesc, în doar câteva rânduri, citiva oameni, indeobște tineri cercetători români, oameni de știință și savanți în devenire, care, cu diverse treburi privind domeniul lor de activitate, au bătut lumea în lung și-n lat inclusiv fabulosul ținut al Siberiei. Toți, dar absolut toți interlocutorii mei, aproximativ 7-8 ca număr, mi-au declarat cu mina pe inimă, cum se spune, că nu poate să existe pe pământ o zonă mai stranie, mai tulburătoare, mai vastă, mai bogată, mai plină de taină și de frumusețe, mai necunoscută, mai dramatică și mai eroică decât țășca stepă baikală. Mărturisesc că opiniile lor plus numeroasele descrieri și povestiri, m-au emoționat, m-au incitat, m-au pus pe gânduri, mai ales că toți, dar absolut toți, mi-au lărgănat un sfșieter cîntec ale cărui versuri, inclusiv linie melodică, mi-au rămas întipărite în memorie: „Sălbatică-i stepa baikală, / Sint mine de aur în ea; / Și-un om, blestemindu-și ursita, / Cu traista pe umeri mergea...”. Și iată, grație unuia reporter, apreciatul publicist Florea Ceaușescu, pe care l-aș numi fără tăgadă reporter frenetic, ciudatele povestiri ale acelor tineri cercetători români, au început să se aderească, cu atât mai mult cu cât volumul *Magistrala Baikal-Amur*, apărută în acest an la Editura Sport-Turism, încene cu aceleși memorabile versuri: „Sălbatică-i stepa baikală...”. Este o impresionantă carte de reportaje, autorul minuind cu precizie de bisturiu uneltele specifice acestui gen publicistic, dar este, în același timp, o amplă perspectivă asupra a ceea ce este și asupra a ceea ce va fi, în contextul economiei Uniunii Sovietice, uriașul sîpet ce se numește Siberia. Totodată, multumită inteligenței cu care autorul și-a construit întregul discurs, aidoma unui poet de largă respirație lirică și epică, volumul este un omagiu adus celor ce transformă sălbaticul și fastuosul ținut al Siberiei într-un spațiu de viață, de muncă. Autorul însuși ține să precizeze că a dedicat cartea sa tuturor siberienilor, „celor care au știut să lupte cu bărbăție și să supraviețuiască în pofida grelelor vicisitudini ale istoriei și asprei viclenii a naturii; celor care au dăinuit peste veacuri și milenii, pentru ca acum, în anii socialismului, să făurească o viață nouă, prosperă, pentru ei și pentru urmașii lor”.

Alternind informația generală de ansamblu, cu amănunte relevante, prospectind cu un veritabil sociolog atent la semnificația economică a realității, sau transcriind, cu emoție, devenirea însăși a oamenilor în luptă cu natura vitregă, dar maiestuoasă și dărnă, Florea Ceaușescu transformă suita reportajelor sale într-un captivant jurnal de călătorie. Interlocutorii săi, indiferent de profesie, sint veritabile reprezentări ale omului ce și-a descoperit în Siberia, de-a lungul fantasticei magistrale Baikal-Amur, o nouă vocație, o nouă dragoste. Impresionantă este rapiditatea cu care mirifica Siberie își cucerește, „coplesitor și definitiv, noii locuitori, oameni care, pînă la întîlnirea lor cu Siberia, nici nu se gîndeau că vor ajunge în această fascinantă lume. Înțelegem din cartea lui Florea Ceaușescu că inima omului venit să construiască aici, la minus 50 de grade, rămîne pururi caldă și este la fel de mare ca și acest tărîm în care totul este urlesc. Cu alte cuvinte, autorul face nenumărate incursiuni în

conștiința celor ce, dominați de un spirit romantic nou, schimbă fața străvechii Siberii. Astfel, vorbind despre trei pini rămași în urma trecerii bulldozerului, reporterul află de la un interlocutor că pini se vor prăbuși de la sine, intrucit în taiga pini trăiesc doar dacă se sprijină unul pe altul. „Ca și oamenii” gîndește reporterul. Mai tîrziu, părăsind Bratskul, reporterul i se pare că, de sus, din avion, orașul luminează ca un uriaș rug de flăcări. „Un rug de flăcări din inimile oamenilor. Lumina prezentului și viitorului... Siberia își scrie o nouă baladă”. Și cele aproape 250 de pagini dedicate acestui unic tărîm al lumii se cheie cu acest gînd, că Siberia își scrie o nouă baladă. După o lectură captivantă, instructivă, pe măsura căldurii și convingerii cu care a fost scrisă această carte, prin fața ochilor mi se perindă, ca un film, zeci și zeci de imagini și oameni din această cu adevărat tulburătoare Siberie.

VICTOR NIȚĂ

Narațiune pasionantă

Balzac reușea să povestească înfățișarea unui jîlt pe mai multe pagini și cititorii lui Balzac căpătau ori își inchipuiau că dobîndesc o multime de informații utile în sfera mobilierului de artă. Odată cu nașterea fotografiei și cu posibilitatea de a da într-o imagine informații complexe — bunăoară și despre jîlturi nobiliare — descrierea lucrurilor și a locurilor a consumat cuvinte mai puține. Aceasta numai un timp, însă, pînă ce și scriitorii, și teoreticienii scrisului s-au emancipat de profețiile entuziaștilor fotografi. Fiindcă un mijloc nou de comunicare nu dovedește neapărat perimarea altuia. Cel mult, îl modifică; un tip de modificare ce echivalează cu o resurrecție a scopurilor și mijloacelor. Iată un exemplu: făcîndu-se din ce în ce mai multe filme de călătorii, ar fi să diminueze numărul jurnalelor de călătorie or genul, cum ușor ne dăm seama, prosperă și chiar dacă fiecare memorial vrea să fie altceva, el puterile genului, argumentele lui le sporește și le consolidează. Ba am putea spune că, paradoxal, genul impresiilor de călătorii își precizează identitatea numai prin cărțile care se străduiesc să fie altceva, să iasă din gen. O specie bine frecventată de povestitorii călătorilor de la o vreme încoace este jurnalul fenomenelor și al cauzelor lor. Viorel Sălăgean a scris un astfel de jurnal, de cercetare, la fața locului, a unor fenomene: *Meridianul Mississippi* (Editura Sport-Turism) și vom recunoaște cinstit că narațiunea e pasionantă.

Ziaristul bun n-are alte curiozități decît ceilalți cetățeni. El tocmai curiozitățile cetățeanului obișnuit le are, numai că într-un chip mai precis, mai acut. Cartea lui Viorel Sălăgean e un cumul de curiozități precipitate și de răspunsuri ce nu suferă a minare. Cartea are „descrieri”, uneori, ca în povestirea tradițională (balzaciană?), descrierea merge pe cîteva pagini, dar ea nu mai spune ceea ce ar putea să vadă oricine, dacă ar avea ocazia, ci îndeosebi ceea ce puțini pot să vadă, intrucit ori nu au ocazia, ori nu au cum s-o aibă.

Nici un turist, oricît de competentă i-ar fi curiozitatea și oricît de exersată privirea, nu va ajunge într-o secție de poliție americană, fiindcă turistul nu figurează pe nici un protocol polițienesc. Ziaristul, da. Viorel Sălăgean a îndrăznit lucrul pe care ar fi putut să îndrăznească și alți meseriași

ai gazetelor noastre în drumurile lor — să fie, adică, în America ziarist în felul ziaristului american: insistent și cu subtil artag, veșnic pus pe idee, circumspect cu abeii, cum zice vechiul vers, și cînd ne fac dăruri, malițios (fiindcă maliția stîrnește la adevăr pe interlocutori), cuvințios și cumsecade cu oamenii cumsecade, indiferent de stratul social unde-i întâlnești.

Viorel Sălăgean e un condeier specializat în comentariul economic și asta se simte în carte. El este, cu siguranță, primul ziarist român de profil economic care povestește situații și motive din economia unei alte țări, cu talent de eseist, astfel că documentările sale în învățămîntul superior — pe tema selecției eminențelor studențești — în industria computerelor sau la producătorii de energie prin mijloace neconvenționale sint tot atât de pasionate ca și atât de neconvenționala documentare într-un „muzeu al lucrurilor inutile”.

Mat are o calitate cartea lui Viorel Sălăgean: patetismul. Autorul are un gînd al lui cu America, e urmărit de un fapt din copilărie, omul e dintr-un loc ardelenesc de unde, la începutul veacului, se pleca în „lumea nouă”, gazetarul luptă să se mintuie de un gînd, să achite o poliță sentimentală aproape uitată de toți și asta îl face simpatic, fiindcă patetismul nu-i ferit de inocență și de dinadins, de slăbiciuni ce dau căldură oricărei demonstrații. Fiindcă sint umane și cu marcă individuală.

TUDOR OCTAVIAN

Simplu, despre eroism

Limpede și generoasă, spunînd de-a dreptul tot ce are de spus, neincorsetat de teama de-a rosti iar lucruri ce par bine cunoscute de toată lumea, dar și lipsită de prejudecata scrisului voit-artist, „Cartea faptelor”, semnată de Constantin Priescu și apărută recent la Editura Scrisul românesc, este exact ceea ce titlul nu sugerează, ci chiar spune cu claritate: un mînușchi de fapte, descrise cu precizie și caracterizînd un anumit mod de a acționa al oamenilor timpului nostru, al comunistilor. Pentru că, în chip declarat, aceasta este o carte despre comunisti, o carte ce caută să pună în lumină modul exemplar în care aceștia înțeleg să clădească, să se implice — mereu în primele rînduri — în marile efort de neconțință întinerire a țării. Eroi ai Muncii Socialiste, mineri, oțelari, agricultori, medici, navaliști — eroii lui Constantin Priescu apar vii în pagina de carte, vorbesc firesc și se comportă la fel. Reporterul are știința scrierii pe spații restrînse, reușînd să fie concis și, în același timp, convingător. Cele trei capitole ale volumului — „Oameni ai curajului”, „Oameni ai noului” și „Oameni ai adevărului” — spun despre un drum, deloc ușor, al îndrăzneii adevărate de gînd și de faptă, al inițiativei muncitorești și al pasiunii puse în fiecare nouă zidire, fie că e vorba de o simplă piesă metalică sau o construcție de proporțiile Metroului bucureștean.

Vorbînd despre încrederea în tineri, despre multele „nopti albe” ale celor ce doresc să dureze ceva, reporterul are știința depistării amănuntului cu adevărat semnificativ, a cuvîntului potrivit, deschizător de sensuri. În fond, o impresionantă economie de mijloace literare, absența totală a așa-ziselor trucuri reportericești și o dezarmantă simplitate a structurii materialului faptic sint

cele mai de seamă caracteristici ale scrisului acestui reporter ce și abordează direct, fără mari preparative, interlocutorii și nu ezită să-i caracterizeze dintr-o singură trăsătură de condei. Despre modul în care povestește un șef de fermă de la Jegălia se zice — „și frumos spus, și adevărat”, un reportaj se încheie astfel: „Cum să nu-l crezi pe acest om care cunoaște atât de bine oamenii!”, alături fraza, chiar simplă, are poezie („Ciobanul e aici de cînd lumea și face parte și din stema țării”), în totul însă, discursul reporterului e echilibrat, vorbele sint atent vegheate, iar pagina cărții mustește de viață. Unele reportaje sint, de fapt, inserări de numai o filă, altele sint ceva mai ample, fără a depăși 6-7 pagini, astfel încît ai în permanentă sentimentul gabei cu care autorul se deplasează de la un subiect la altul, fără a trece pe deasupra lucrurilor, ci aflînd, parcă dintr-o ochire, miezul lucrurilor.

Probă de gazetărie angajată și de serios profesionalism, cartea lui Constantin Priescu este — așa cum remarcă, în prezențarea tipărită pe ultima copertă a volumului, Nicolae Dragoș — „în spiritul luminoasei epoci pe care o trăiește și o înfăptuiește omul muncii din România de azi”. Fără a căuta să socheze prin orice mijloace, cenzurîndu-și la maximum orice pornire spre romantizitate, spre entuziasme gratuite, fără acoperire, Constantin Priescu este adeptul unei publicistici sobre, riguroase în exprimare și exacte în informații, poate nu atât pasionantă, cît necesară, putînd stîrni interesul mai ales prin calitatea oamenilor pe care îi prezintă în cele mai reprezentative ipostaze ale muncii lor. Scrisă de un om adinc implicat în problematica acestui prezent — „Cartea faptelor” este o caldă pledoarie pentru cinstirea eroilor vieții de fiecare zi, devenirea lor ca eroi de carte neînsemnînd decît transcrierea precisă și nesofisticată a traiectoriei unor existențe așezate sub semnul eroismului și durabilului.

DAN MUCENIC

Un ziarist care nu va îmbătrîni

Editura „Dacia” a trimis anul acesta în librării volumul „Dimineti silvane” de Ioan Mureșan-Bulgăreanu. Este frumoasă graba cu care l-a tipărit, după dispariția tragică a autorului încă tînar. Mai ales că era vorba de un gazetar, iar pe jurnaliștii lumina știe să-i uite — printr-o similitudine involuntară — cu dezinvoltura cu care se desparte de o gazetă răsfoită. Ziaristul de la Zalău — cunoscut de mulți mai ales în calitate de corespondent al „Scintei” pentru Sălaj — semna Ioan Mureșan. Adaosul de nume vine, evident, de la satul Bulgari (același județ), în care se născuse și pare să fi fost adăugat, poate la dorința cunoscută a autorului, de cei ce l-au definitivat pentru tipar acest volum. Cartea este mai ales o mărturisire — emoționantă acum cu atât mai mult cu cît vine de la omul pe care nu-l mai putem reîntîni — a dragostei lui extraordinare pentru oamenii acestui tărîm românesc și pentru istoria lor. N-a vrut să-și reediteze reportaje publicate: cartea nu conține text pentru ziar, ci scris anume pentru oferta făcută de el editurii clujene. Acolo unde o nestăvilită ploaie metaforică te-ai aștepta — cum se întimplă la mulți — să încea emoția într-o mlaștină de cuvinte, la Ion Mureșan lasă un drum secret și fermecător unei vibrații de suflet care, nu o dată, cîntină lacrima.

Prefața ne spune că, după ce se înțelesese cu editura, reporterul s-a apucat cu toată ardoa-

rea de redactarea și finisarea volumului, dar a fost nevoit să-și interrompă activitatea fără să-și poată astfel definitiva manuscrisul cu exigența la care ar fi dorit. Cine a făcut acest lucru pe baza proiectului de volum și a reportajelor redactate nu ni se spune. Sintem lăsați să credem că din modestie. Nu credem. Titlurile grupajelor nu le-ar accepta nici o gazetă sindicală. Cele ale pieselor propriu-zise care alcătuiesc volumul nu ating, e drept, această adîncime: rămîn totuși mai sus. Așa cum sint. Neglijențe și greșeli, poate începînd de la dactilografare și ajungînd pînă la corectură, probează iarăși același gen de indiferență în îndeplinirea unei sarcini la care unii — cum spuneam la început — au participat și cu sufletul, iar alții nici măcar cu o minină onestitate de meseriași.

Povestirea intitulată „Impărțea” face unul din cele mai iubite tablouri de datini ce este, cred, printre punctele de rezistență ale cărții. „Măsurisul” este un reportaj admirabil care dezvăluie altă fascinantă tradiție locală.

Cîteva din aceste reportaje-povestiri conțin zvicnirea viului, o nervozitate de arc inoxidabil care dau forță paginii gazetărești. Așa mi se par a fi cele intitulate „Atenție, șantier în lucru” (finalul), „Moarte brazilor” și ultima din volum, după care n-ar fi exclus să facă odată cineva un film despre extraordinara poveste a grădinii botanice din Jibou și a autorului ei, acuzat, la un moment dat, cu violența unică a imposturii, tocmai pentru că făcea acel lucru ieșit din ordin.

DORIN GHERGHINESCU

Căldură de dincolo de cuvînt

—Nădăduiesc ca, urmărindu-mă, cititorul să adere la acest itinerar sentimental mai ales că — trebuie să-i mărturisesc! — tentația dialogului m-a incitat constant. Și dacă nu propun altceva decît i-au mărturisit alții înaintea mea, îl asigur că am încercat orgoliul de a-i destăinui astfel evenimentele lucruri știute” — afirmă, cu modestie, tînarul critic de artă Valentin Ciuca în „Argumentul” volumului „Urme sub cupola lumii”, apărut recent la Editura Junimea din Iași. În cadrul prestigioasei colecții „Reporter XX”.

O mare căldură a scrisului, însoțită de o fel de mare bucurie de a transmite — eşafodate pe un solid postament cultural, în care formația plastică (și nu doar plastică, ci și muzicală, însoțite de o autentică vocație a istoriei mai vechi sau mai recente) — ies în evidență, fac din cartea lui Valentin Ciuca prilejul unei lecturi pasionante. Drumurile autorului atît prin țară, cît și peste hotare, poposurile sale prelungite în fața marilor monumente ale artei sau civilizației în genere — profundele sale meditații asupra destinului uman, asupra violenței și speranței, asupra capacității de depășire caracteristică omului dintotdeauna — oferă, într-adevăr, satisfacția unui dialog, așa cum el și l-a și propus de fapt în rîndurile reproduce mai sus.

Cutremurător uneori prin concentrația viziunii (vezi, de pildă, „Toamna la Iasna Poliana”), captivant fără a abuza niciodată de spectaculosul „în sine” („Tașkentul lui Aliser Navoi”, sau „Goethe, Schiller — o stare de spirit”), Valentin Ciuca ne plimbă cu o senină profunzime pe chiar drumurile sale sentimentale, de cele mai multe ori obiectul sau fapta vizată fiind doar pretextul unor speculații proprii, dar cu mare putere de generalizare.

Aparent, călătoriile propuse de el par compuse din culori pastelate, un fel de liniște imperiaală pare a domni peste locurile străbătute — dar numai aparent; pentru că, iată, de pildă (în reportajul „Meisesh și Dresda”), două scurte amănunte, vizuale, firește, nasc faptul cumplit, nasc drama: „Din turnul orașului, clopotele de porțelan înșină melodiile vechi și atmosfera invită la reverie...” pentru ca, imediat apoi: „Într-o singură noapte de februarie, Dresda pierdea peste 35 000 de locuitori (...) sute de indicatoare arată de fapt dimensiunile de-

zastului. Si totusi oamenii nu au uitat sa zimbeasca...!"

"Ingindurat de frumos" (despre Iasi), sau "In Moldova ninge..." — titluri care vorbesc de la sine; dar chiar si atunci cind autorul se afla departe de patrie, la sute si sute de kilometri, gindurile sale se intorc mereu si mereu aici: "La Atena mi-am adus aminte de vorbele lui Brincusi adresate unor necunoscuti adunati in jurul lucrarilor sale: „priviti-le pina le veti vedea!“; in peisajul statiunii Karlovy Vary, Valentin Ciuca descopera similitudini cu Baile Herculane; ajunge in Armenia, el ni-l readuce memoriei pe Zambaccian etc.

HORIA PATRASCU
Un document

"Vei vedea un riu pe care se navigheaza si, obisnuit cu existenta sa din atitea relatari scrise sau orale, nu te vei minuna cum am dori noi. E bine si asa. Cine-i multumeste oare unui riu pentru ca se afla pe lume? Ba il si mai criticam construndu-i, repros cert, poduri sau baraje, ascunzindu-l intre maluri inalte, pentru a ne feri de nazdravaniile sale primavaratice. Pe al nostru l-am facut de la inceput cu tot ce-i trebuie unui riu nou sa nire intr-un finut; are si nivel care se poate pastra constant, adincime pentru plutirea vapoarelor, poduri, statii de pompare... Priveste-le doar cu atentie si putina rabdare, sint sufletele noastre..."

Aşa isi incheie cartea de reportaje Petre Domşa-alias inginerul Ilie Stan — cartea sa de reportaje **Corăbii in inima Dobrogei** apărută la Editura „Albatros”. Nu stiu dacă atunci cind s-au deslus lucrarile Canalului Dunăre-Marea Neagră (si s-a decis să coboare de pe santierele de pe Smeş) tinărul inginer Ilie Stan se gîndea să scrie si chiar să aibă curajul de a debuta cu o asemenea carte de reportaje. Important este faptul ca in acesti ani in care orice tinar se poate afirma in toate domeniile, inginerul Ilie Stan a avut ideea de a scrie. Si astfel colectia de reportaje s-a imbogătit cu o carte, reportajul românesc a castigat un nume: Petre Domşa. S-a dus pe santierele Canalului Dunăre-Marea Neagră nu cu ifosele, să spun așa, ale unui scriitor care dorește să scrie un reportaj pe care să-l predea imediat unei edituri sau unei gazete interesate in a-l publica. Tinărul inginer a plecat, cum am mai spus, pe santierele canalului să invete si să împărtăsească, la rindul lui, cunoștințele căpătate in școală. Si numai după ce își incheia treburile zilnice într-un apartament din Cernavodă sub al cărui plafon se odihneau mai mulți, inginerul își lăsa rigla de calcul, proiectele, devizele și scria. Punea pe hirtie istoria zilei respective. Si, asa, in timp, acele însemnări transformate in reportaje au devenit corăbii venite către noi din inima Dobrogei. L-am întilnit, in acesti ani, pe santierele canalului și, de fiecare dată, vorbea despre oamenii de acolo. L-am întilnit și pe străzile Capitalei și, mereu, tot despre ei vorbea. Dar acum, după ce a trecut o bună perioadă de timp de atunci, după ce totul a devenit poveste, Petre Domşa tot despre acea perioadă a vieții sale vorbește. Sint probabil cei mai frumoși ani si aceștia nu se pot uita niciodată. Important pentru noi este faptul că aceste povesti, cum am mai spus, au rămas in copertile unei cărți care, pina una alta, reprezintă un document. Un reportaj document al vremurilor eroice in care am avut curajul de a face de toate. Fiecare reportaj își are eroii săi și reprezintă adevărate lecții de viață. I-am citit cartea atunci cind a apărut. I-am recitat-o acum și, mărturisesc, pe nerăsuflăte. Cartea se citește (s-a și epuizat repede din librării) fiindcă este scrisă acolo unde a pulsat viața, fără sofisticări de tot genul, este scrisă direct, bărbătește, și poti ghici că, de cele mai multe ori, reporterul și-a notat ideile îmbrăcat in sapoletă, in cisme de cauciu, in ploaie sau vînt sau in căldurile toride ale Dobrogei. Si Petre Domşa ne readuce fără artificii o lume. O lume care, trebuie s-o recunoaștem, există și care va continua să existe cit va exista viața pe planeta pămînt, o lume care ne înfrumusețează și care dă sens vieții al cărei oameni se numesc pe scurt: Constructori. Si fiecare constructor din cartea lui Domşa și-a lăsat parcă acolo lingă marele fluviu sufletul care acum, după ani, s-a transformat in multe corăbii albe, frumos de albe, care vin către sufletul nostru.

SORIN POSTOLACHE

atelier literar

de G. Dumitrescu

V. O. : In general, versificări curate și cursive, din care răzbat și o undă de lirism (mai ales in versurile de dragoste, ceva mai reușite), in ciuda naivităților și stingăciilor, nu puține. Reveniți (și cu o notă de prezență autobiografică).

Ileana B. : Participăm la tristețe, dar mai ales la certitudinea succesului viitor! (Bună ideea de a lucra „intre oameni”, dar precar citatul-pastisă cu „vom fi poezi toată moartea” — după ce Gheorghe Dinu a deschis strălucit seria cu „vom muri și vom vedea” l...). Intrebarea din P.S. se referă la răspunsul adresat cuiva care are ciudata deprindere de a decupa din paginile dactilografiate doar mijlocul (cu textul), obținind astfel o serie de „timbre” și „etichete” minuscule, numai bune de pierdut printre degete... In versuri, din păcate, am găsit mai mult motive de dezamăgire: niște versificări surprinzător de neglijente, pline de hîrtoape, etc., lipsite de rigoare estetică (de p., „Naivă”). Trebuie subliniat faptul că nimeni nu va obliga să folosiți prozodia clasică, ritm și rimă, dar dacă ați dorit-o, trebuie s-o aborciți la bun sfîrșit cu toată scrupulozitatea artistică!... Mai sint de regretat apoi și unele frecvente alunecări in obscuritate, in incoerență, pagini expediate in grabă, lăsate la jumătatea drumului (de p., „Punte”, unde terțina finală, interesantă, merita o valorificare de altă amplitudine, finețe, vibrație). Se pot evidenția doar cîteva titluri (care nici ele, nu corespund, la drept vorbind, unui nivel deosebit de inspirație și elaborare): „Anatomie”, „Exorcism” (cu un final indoielnic), „Travesti” (idem), și, oarecum, „Jumătate”. Așteptăm vești mult mai bune (in toate privințele!).

V. Soare : Dintre atitea compuneri de salon, de album, ocazionale, etc., diligente manuscrise de reală virtuozitate prozodică, compoziții de inspirație religioasă (pare-se, mai recente), etc., puține pătrund dincolo de marginile convenționalismului, ale meșteșugului formal, ale acurateței lucioase, spre a se institui in vibrație lirică, in poezie. Aceste pagini ni s-au părut a fi: „Salcimi in Bărăgan”, „Floralii”, „Ecce homo”, „Postumă”. Vă mulțumim pentru vorbele bune și așteptăm telefonul dv.

R. M. — Lugoj : Lucruri interesante, in general, cu un spor de substanță și cu unele diversificări de mijloace și formule: „Oul”, „Ninge”, „Ceată”, „Albie”, „Pasărea”, „Griu”, „Cuvîntul” (parcă prea materială, groasă, expresia „teamă de măcel”), „Spulberare”, „Intr-o pace”. Ar fi de semnalat apoi și unele primejdii de imputinare a sevei spontane, de inlocuire a ei prin incantații mecanice, prin confecționierism, decorativă. De asemenea, unele tendințe de descompunere a expresiei, a înțeleșurilor (care, de altfel, par să se extindă in poezia actuală, îndepărtînd-o de cititor). Sperăm că bilanțul bucurărilor a fost pozitiv, in ultimă instanță, și vă dorim succes.

Felicia : Nimic nou! Aceeași tristă, uriașă irosire de timp, adică de viață!...

Victor A. : Mai puțin

consistente, in general (ca in preajma vacanței...), cîteva rămîind totuși „in sită” pentru unele semnificații: „Adaos la testament”, „Miliarde de clopote”, „Lacrimogenă”. Mulțumiri pentru semnele din depărtare, — la întoarcere, dați-ne un telefon.

Lilia P. : Un început promițător, încă inegal și nesigur, dar lăsînd deschisă perspectiva unor reușite viitoare („Despărțire”, „Scrisoare”, „Trubadur”). Reveniți (și cu o mică notă autobiografică, cu o semnătură întregă și cu textele dactilografiate).

Răzvan Codreanu : Nu e nici acum, din păcate, un act de prezență al poeziei... Vă putem încredința, de asemenea, că — dimpotrivă! — cel mai mare poet al românilor continuă să fie Maria Sa Mihai Eminescu! (Aserțiunea dv. fiind de domeniul aberației și al imposturii — juma/juma!...).

Cristina Popescu, Mariana Pricopescu, Gheorghe Moraru, Gabriela Gabriel, Aida Dimoiu, Maria Maxim, Radu Neulăi, Ion Mihalcea, Claudia Stroe, D. Croitoru, Paul Mihai, Monica Mircea, Solange, Nina Dumitrescu, Mona M. Alexandru, Elena Grigorie, Dan Răzvan, Dan Ana (mai citet!), Ioana D., Stoica Ioan, Soare Emanuel, Mariana Dinu, Mădălina — București : Încă nu, să mai vedem. (In numărul trecut, dintr-o eroare de paginatie, o serie din aceste nume au apărut in dreptul unui răspuns necorespunzător).

GEO DUMITRESCU
N.R. Manuscrisele nu se inapoiază.

ANATOMIE

Atît de frig e sub ploaia de raze
Care așează intre noi orbitoare vitralii
de gheață
Pe care nici măcar țipătul nu le-ar putea
sparge

Deși eu aștept să le văd cîzînd
cu zgomot de cochilie spartă
Doar tristețea răsare
sub fiecare gest al meu indecentă
ca o venă subțire și albăstruie
sub pielea transparentă.

ILEANA BIJA
UN VERS

Mă agăț de orice,
mă ridic,
(declar podeaua obiect de adorație)
îmi amintesc de tabloul lui Van Gogh
„La poarta eternității”,
ard in această noapte nesfîrșită, disperată
și stearpă,

ca un Giordano Bruno anonim,
viața îmi pilpîie
pe foaia albă de hirtie
ca o lampă
pe vreme rea,
și, deodată,
după atîtea tăcute așteptări,
nesperat,
se naște,
ca într-o iesle
un vers!

PAUL SIRBU

LIBER

O bruscă ploaie,
o zi cînd îți place să crezi
că ceea ce-ai e o calească.
Paharul s-a răsturnat.
Sîngele a inundat titluri
și muze modificabile.
Ca pietrele din acvarii
sint liber in abisul cuvîntului.

FILIP KÖLLÖ

INSCRIȚIE PE O FRUNZA

prin sufletul pămîntului
a trecut o stea căzătoare
lumină tîrzie duiosă
ce renunță și moare

prin sufletul salcîmilor
a trecut intii un parfum otrăvit
pe urmă o toamnă cu păr de rugină
lung despletit

prin sufletul meu
a trecut un stol asențit de cocoare
de atunci zborul oricărei păsări
a plecare mă doare

și sint ca o pedeapsă
că urmele mele pe drumuri s-au șters
e seară din nou
și pareă sint singur in Univers
MARIUS DUMITRESCU

GHEORGHE SCHWARTZ

(Urmare din pag. 9)

îubim cu toții, să se poată opune unei soarte atunci cind această soartă este nedreaptă. Aș spune chiar mai mult: poate că este mai puțin important pentru condiția umană să învingi, pe cit de esențial este să îndrăznești. Pentru că omul este singura ființă de pe pămînt care este capabilă să lupte efectiv împotriva soartei, ameliorînd nu numai natura înconjurătoare, ci și propria sa fire.

— In cărțile pe care le-ai publicat pina in prezent, abordați, alături de o viziune gravă asupra unor probleme majore ale umanității și contemporaneității, cum este, de pildă, lupta împotriva fascismului condamnat de istorie (romanele A teria zi și Spitalul), și o viziune ironică, satirică față de unele fenomene și aspecte anacronice. Care este rolul pe care-l acordați ironiei, satirei, ca modalități de expresie literare in proza dvs. scurtă, cunoscînd că in cazul romanului preferați mai ales parabola?

— Nu cred că in romanele mele ar exista numai parabolă, iar in proza scurtă numai ironie. Am fost întotdeauna convins că stilul te alege pe tine și nu tu pe el. O modalitate „căutată” ține cel mult de modă. Nu cred și nu am crezut niciodată in modă. Moda este trecătoare..., chiar dacă ar fi nefiresc să nu mai întorci ochii după exponenții ei cei mai remarcabili. Dar, sint incredințat, „se poate biciui” mult mai eficient cu zimbetul pe buze, decît lamentîndu-te, deși, pina la urmă, „randamentul” este dat tot de valoarea operei. Să rizi grav și să nu-ți părăsești idealurile niciodată, nici măcar atunci cind pari că nu faci decît cozerie, iață un ideal la care nu pot decît să aspir...

— Nu ne-ați spus încă nimic despre romanul Efectul P, pentru care Asociația scriitorilor din Timișoara (din care faceți și dvs. parte) v-a acordat un premiu pentru 1981.

— Spre deosebire de alte cărți, Efectul P s-a „născut” foarte

greu și atunci cînd afirm acest lucru, îmi amintesc că am încercat să scriu de mai multe ori acest roman. Inițial mă gîndeam la un volum de proză scurtă, dar acesta nu mi-a ieșit, motiv pentru care am lăsat mai mulți ani manuscrisul in sertar, ocupîndu-mă de alte proiecte, o parte dintre ele materializate in tre timp in cărțile apărute. Apoi, după mai mulți ani, am reluat această idee a omului care se luptă cu destinul și cu moartea — deci vechiul motiv faustian — și, încetul cu încetul, ceea ce trebuia să fie inițial un grupaj de proze scurte s-a concentrat într-un roman. Un roman care reprezintă pe de o parte speranța in nemurire (nu neapărat a scriitorului, ci a oricărui individ), iar pe de altă parte înțelegerea că tot ciclul biologic (așa cum este el, cu nașterea, viața și moartea) e un ciclu firesc al devenirii umane, că numai in limitele acestui ciclu se întîmplă tot ceea ce se întîmplă in civilizația pe care am conceput-o.

— Și mesajul?

— Dacă ar fi să vorbim despre un mesaj, acesta ar fi tocmai faptul că este bine să se înțeleagă că tot ciclul nostru biologic (așa cum există el in mod obiectiv) este un ciclu dacă nu ideal, oricum singurul in consonanță cu civilizația noastră, iar moartea omului nu înseamnă o catastrofă, ci o trecere firească din ființă in neființă. Fără această viață — urmată de moarte — limitele, speranțele și aspirațiile noastre ar fi altele. Exemplul nu cel mai edificator, dar cel mai la îndemînă: gîndiți-vă că, fără moarte, omul din civilizația noastră n-ar cunoaște opreliști. El n-ar putea fi sancționat de nici o lege penală. Ce înseamnă o claustrare de cinci, zece, o sută de ani într-o viață infinită? Infinitul fără cinci, zece, o sută de ani rămîne tot infinit. Repet, nu este exemplul cel mai caracteristic, dar este un exemplu. Ceea ce vreau să spun este că fără moarte, am avea o altă civilizație, construită pe alte constante. Acum, însă, omul lasă in urma sa opera pe care a realizat-o, dăru-

ind-o astfel urmașilor, care la rîndul lor vor duce mai departe civilizația începută de înaintașii noștri.

— Cunoaștem că alături de activitatea dumneavoastră de prozator, aveți și o pasiionantă preocupare pentru teatru.

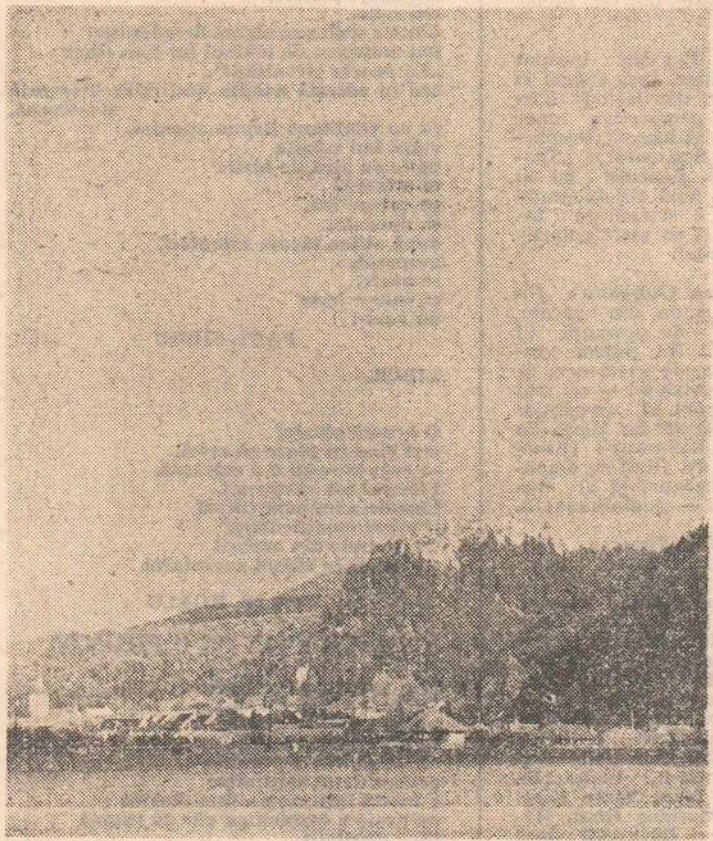
— Am scris vreo zece piese, am fost de cîteva ori prezent in proiectele de repertoriu ale mai multor teatre — după cite am fost asigurat la vremea respectivă —, dar de fiecare dată a intervenit un „ceva...” Intra timp am primit „certificat de bună purtare” din partea unor personalități ale lumii noastre dramatice. Cred că aș putea constitui din aceste documente un dosar frumos pe care să-l țin acasă in vitrină și, din cînd in cînd, să-mi „clătesc” orgoliul cu el... De multe ori cînd un lucru se amină prea multă vreme, el nu mai produce cine știe ce mare bucurie... Mă consolez că scrisul depinde de mine, punerea pe scenă de prea mulți... Nu pot face pronosticuri nici măcar in privința mea, dar deocamdată nu mă gîndesc să mă întorc la o dramă care prea mi-a întors spatele. Scrisul este cit se poate de dificilă: repet, demersul meu de profesor la Școala specială din Arad mi se pare cu totul altceva decît demersul meu literar. Ca profesor nu transmit numai cunoștințe, dar încerc să și educ. Ca artist, exprim sufletul și experiența mea într-un act de exteriorizare. Modul in care reușesc să o fac reprezintă demersul artistic despre care vorbeam. Nu cred că omul de artă, dacă vrea să fie el însuși, poate să dea lecții. Dar el poate să ofere opere care ele insele să constituie lecțiile menite să ducă (și) la desideratele despre care vorbeam.

Ilustrăm acest număr cu lucrările pictorului VIRGIL FĂCIU

Viața eternă a monumentelor

Vedere din cetate

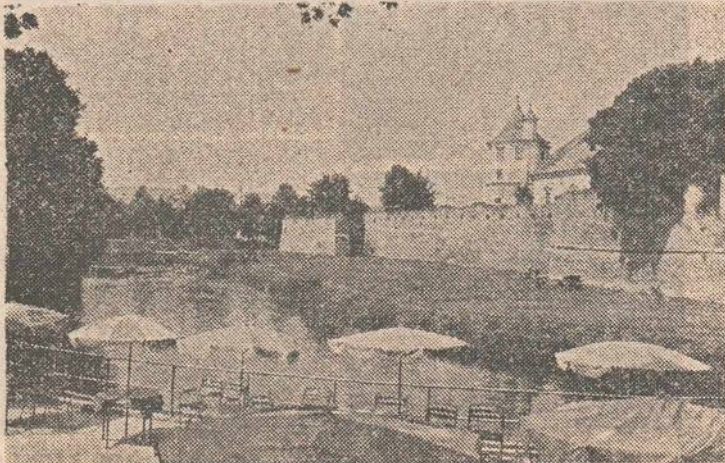
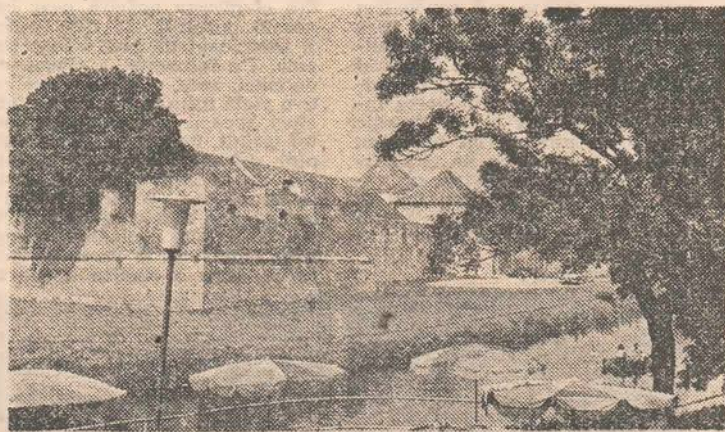

Un popor care nu-și mai poate contempla istoria decît în fotografii are despre trecutul său o imagine abstractă și evanescentă și, oricît de abil ar fi închipuirea, în absența argumentelor concrete simțul duratei și al permanenței se estompează, iar existența înaintașilor încetează să mai vorbească viu și convingător despre spiritualitatea care a animat-o. Despre istoria noastră aflăm dovezi nu doar din hrisoave și mărturii, ci chiar din monumentele nenumerate care au fost presărate în toate colțurile țării și care continuă să rămînă acolo, ca niște stujitori credincioși ai trecutului. Pentru a fi eterne și pentru a dovedi și viitorimii avaturile prin care a trecut poporul nostru pînă să-și împlinească toate idealurile, castele, bastioanele, cetățile și castelele au nevoie însă de o îngrijire permanentă, de consolidări și restaurări, căci, așa cum veacul înaintea, și natura lucrează lent și perfid împotriva istoriei. După ce istoricii și arheologii au cercetat actele de naștere ale acestor vestigii arhitectonice, a venit rîndul altor factori de răspundere să contribuie la menținerea lor, într-o stare de sănătate istorică. De cîțiva ani buni, monumentele noastre au început să-și recapete demnitatea și trîncia lor inițiale și acest lucru a fost posibil prin intervenția organizată a oamenilor de știință, în colaborare cu Oficiile județene pentru patrimoniul cultural național, cu Muzeele județene de istorie și cu Secțiile de sistematizare ale consiliilor populare județene. Fiind o acțiune de real interes patriotic, conservarea monumentelor istorice a devenit azi o necesitate istorică națională, fiindcă mărturia pietrei a devenit mai importantă decît cea a cărții.

În județul Brașov, aflat la răscrucea marilor drumuri istorice, o atenție cu totul deosebită a fost acordată de cîțiva ani buni restaurării și consolidării cetăților țărănești, adevărate tipare ale civilizației noastre vechi, parte din ele construite pe foste așezări dacice. O astfel de cetate e cea de la Rîșnov, datînd din secolul al XIV-lea, care reproduce o așezare țărănească și care a fost adaptată mai tîrziu după necesități, ori fortificată treptat pentru a proteja avutul obștesc. Cercetătorii au găsit în curtea cetății urmele unei dave străvechi și fundația unei basilici, ceea ce vorbește suficient despre permanența locuitorilor din Tara Birsei. De altfel, pe malul Birsei s-a descoperit un castru ro-

man, în fapt o așezare dacică pe care Ptolemeu o fixase pe harta sa sub denumirea Cumidava. Romanii preluaseră termenul de la daci și inscripția găsită aici e una din probele elocvente privitoare la simboza daco-română. Ștînd cel mai bine rosturile și semnificația acestei cetăți, directorul Muzeului județean Brașov, istoricul Titus Hașdeu, coordonează de cîțiva ani acțiunea de consolidare a zidurilor celor două incinte, mai cu seamă în partea de vest și nord, unde deteriorarea a fost mai accentuată. După ce au fost încheiate cele mai importante lucrări, Muzeul județean continuă să întrețină, prin reprezentanții săi, întregul ansamblu arhitectonic, pentru a pune la dispoziția vizitatorilor toate detaliile cetății devenite astăzi muzeu.

De aceeași factură este și cetatea țărănească din Prejmer (sec. XIV), specifică șesului, care a cunoscut și ea mai multe etape de fortificare. Acum,

totul a fost restaurat și cine vizitează această construcție are bucuria de a întîlni aici un adevărat spectacol al arhitecturii medievale, cu o biserică în stil romanic în care au loc concerte de muzică de cameră. Intreținută impecabil de obștea satului, cetatea dispune de superbe colecții de etnografie, artă populară și obiecte descoperite cu prilejul săpăturilor, care stîrnesc interesul turiștilor, atrași în număr tot mai mare din 1973 încoace, cînd s-au terminat lucrările de restaurare. Dacă intri în curtea cetății din Prejmer, zice directorul Muzeului județean, ai sentimentul că te afli într-un teatru elisabetan.

Cetatea țărănească de la Hărman datează din același secol, însă e mai mică și mai puțin cunoscută decît celelalte. Totuși, punctele de interes sînt și aici numeroase, iar dacă punem la socoteală doar fresca medievală, foarte rară, cu care sînt ornate pereții, avem deja un argument pentru importanța artistică a cetății. În curînd va începe restaurarea acestei fresce, cu sprijinul Institutului „Grigorescu” și, cînd acest lucru va fi terminat, vizitatorii vor avea o imagine completă și fidelă a monumentului, căci curțile, zidurile de incintă adică, sînt deja consolidate, iar acoperișurile conservate. Tot din inițiativa Muzeului județean, aceste puncte de interes istoric și turistice au fost marcate cu ecusoane prin care vizitatorilor li se oferă posibilitatea informării, în cîteva limbi de circulație, asupra istoricului monumentelor. Privirea turistului e astfel dublată de exercitiul memoriei, iar popularizarea devine mai eficientă și mai ușoară.

Cele mai intense lucrări de restaurare s-au făcut în cetatea Făgăraș, construită în secolul al XIII-lea pe locul unei cetăți mai vechi, din lemn. Corpul de gardă, înălțat cu trei veacuri mai tîrziu și care avea menirea de a dubla castelul renascentist, specific Transilvaniei din prima jumătate a secolului al XVII-lea, a devenit acum, din fosta reședință nobiliară, o clădire de interes civic, cu bibliotecă, muzeu și alte unități economice. Pe latura estică a corpului și pe cea nord-estică a bastionului s-a construit un hotel cu terasă, un punct de interes turistic și economic, așadar, în care aerul medieval și eleganța modernă fac casă bună, fiindcă restaurarea n-a afectat specificul construcției. În subsolul castelului din incintă s-a deschis o foarte atrăgătoare cramă și, pentru ca agrementul să fie deplin, s-a curățat și șanțul de apă pe care acum plutesc bărci leneșe, legănate de valuri. Întreaga acțiune a avut loc sub supravegherea atentă a arhitecților, căci cetatea se va integra noului centru civic al orașului și chiar primarului, un pasionat de istorie, ține ca noile construcții să asimileze în ansamblul lor vechea cetate a Făgărașului. În localul elegant înființat în fostul corp de gardă s-a introdus și încălzirea centrală, și apa, castelul e restaurat în întregime, portalurile, pavimentul și ancadramentele și-au recăpătat prospețimea de odinioară, așa încît trecătorii

Sculptură de JUSTIN NĂSTASE

Capul

Un cap tăiat îmi iese înainte, rostogolit ca roata dintr-un deal. Al cui e capul, privegheat de flinte, ce cap coboară munții din Ardeal ?

Pietros e capul, barbă voivodaiă, frunte înaltă ca de sfînt în post. Ce caută, în tragedia lui fală, de știe drumul țării pe de rost ?

Aleargă-ntrebător din munți la mare : își caută cumva calul pierdut ? Ce cap e asta de odihnă n-are, pe cîți arginți trupul i-a fost vîndut ?

În urma lui mai vin capete, alte, ca butii pline s-au pornit în deal ! Rup porți de fier, sparg ziduri, bolți înalte ! De ce coboară toate din Ardeal ?

Acolo e coroana sfîntei Dacii, încoronate-au fost de zei pe rînd. Ca stele curg din Sarmizegetusa, fără de trup ; ca spicul tremurînd...

Privim, azi, capul lui Mihai Viteazul, cu ochiul treaz, cu cerul drept potcap. Credeau dușmanii că ne taie capul, dar noi, nemuritorii, creșteam cu-n cap !

Trup viu, zămislitor ne este Neamul, pădure clătînată sub zăpezi... Mai cade frunza, se mai rupe ramul, dar nu poți codrul să-l decapitezi !

Un cap viteaz oricînd plătește sorții - moartea la briu să-l poarte ca breloc. De ne-ar muri a doua oară morții și tot ne-ar crește copete la loc... !

GRIGORE MARĂȘANU ■

prin Făgăraș sînt istoria nu numai ca un document inert și îmbătrînit, ci ca pe unul viu, contemporan cu el, întinerit brusc prin intervenția dibace a constructorilor. Ca și în celelalte cetăți țărănești ale județului Brașov, aici, la Făgăraș, istoria a început să pătrundă în

viața zilnică a oamenilor, familiarizîndu-i cu secretele rămase multă vreme necunoscute și îndemnîndu-i să participe la viața eternă a monumentelor, adică la biografia spiritualității noastre.

RADU G. ȚEPOSU ■

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

● **Consiliul popular al județului Caraș-Severin — D.P.M.O.S.:**
„In legătură cu scrisoarea lui Constantin Istudor, vă comunicăm: în urma cercetărilor efectuate, I.C. este în curs de reîncastrare în muncă la aceeași întreprindere, Întreprinderea Oțelului Roșu.”

● **Consiliul popular județean Buzău — Direcția Comercială:**
„Vă comunicăm că am ceretat cele sesizate privind situația din I.C. pozitul de combustibil nr. 3 Rm. Sărat. Am dispus conducerii întreprinderii să fie schimbat praful de cărbuni corespunzător, lucru realizat în data de 5 august a.c. S-a atras totodată atenția personalului depozitului de combustibil nr. 3 să dea dovadă de mai multă sollicitudine și calm în raporturile cu cumpărătorii. De asemenea, a fost atenționată conducerea I.C.S.M.I. Buzău să urmărească mai atent prelucrarea combustibililor solizi și să informeze din timp cumpărătorii asupra condițiilor de calitate și preț a acestora.”

● „Am cumpărat în luna mai 1985 — de la Cooperativa va MUREȘUL (Auto-Service — Deva) un acumulator produs de Fabrica de acumulatori Bistrița, avind termen de garanție 6 luni de zile; după exact două zile însă, bateria respectivă a încetat să mai funcționeze, fiind defectă din fabricație. Am predat acumulatorul, așa cum mi s-a spus, la stația Auto-Service, avind promisiunea că voi primi altul cit de curind. Sîntem la sfîrșitul lui august, n-am primit nimic.” (Alexandru Tamșa, strada Zarandului, bloc P3, scara 2, apartamentul 29 — Deva).

● **Din partea I.C.R.A.L. — HERĂSTRAU:**
„Urmare scrisorii adresate de către Cornel Caranlani — soseaua Pipera nr. 27, blocul IV A, scara 3, ap. 43, vă facem cunoscut: conform procesului verbal încheiat cu constructorul A.C.M. 7, s-a stabilit ca pînă la data de 30 octombrie a.c. acesta să ia măsuri de eliminare a condensului apărut în apartamentul respectiv, conform soluțiilor aprobate de INCERC.”

● „Deși locuiesc într-un frumos muncipiu așezat în zonă montană, cu aer curat și apă

renumită — ne serie Nicolae Rus, din Bistrița, strada Aleea Basmului, cartier Ispirescu, bloc 4, scara C, apartamentul 14 — noi, cei domiciliați în acest cartier, și mă refer mai ales la cei ce locuiesc în blocurile 4, 5 și 6, suferim de un mare neoz: este vorba de poluarea produsă de un coș de fum al Spitalului județean Bistrița. Nici măcar vara nu putem deschide ferestrele, funinginea se strecoară chiar și prin sitele puse la geamuri, pătrunde în locuințe, zi și noapte. O soluție ar fi înălțarea acestui coș cu cîțiva metri, blocurile noastre s-au construit în urma spitalului, nu s-a prevăzută ca înălțimea coșului acestuia va fi pînă la etajele patru ale blocurilor. Ne-am adresat edililor orașului în mai multe rânduri și totuși suferim mai departe, fără a fi auziți de nimeni.”

● **De la „CENTROCOOP”:**
„Referitor la scrisoarea adresată de către Iuliana Căpîloiu din Tg. Jiu care solicita sprijin în obținerea unui loc de muncă, vă informăm că aceasta a fost încadrată în funcția de lucrător gestionar la bufetul „Frumușei”, din cadrul cooperativei „Licurici”.

● Considerindu-l de un interes mai general, reproducem integral răspunsul dat cititorului nostru Constantin Patrolea din Tg. Neamț, de către D.P.M.O.S. — Neamț, Oficiul asigurării sociale și pensii de stat:

„In scrisoarea dv. prin care solicitați relații cu privire la încadrarea în muncă, vă comunicăm că, în conformitate cu prevederile Decretului nr. 101/1980, unitățile prestatoare de servicii către populație pot încheia contracte cu pensionarii care au implinit vîrsta la care unitățile pot cere pensionarea. Pensionarii cu care s-au încheiat contracte în condițiile decretului sus menționat au dreptul să cîmuleze pensia, inclusiv pensia suplimentară, cu drepturile bănești pentru munca prestată.”

● **Consiliul popular municipal Roman:**
„Referitor la scrisoarea adresată de către Vasile Talpes, om al muncii în cadrul I.T.U.C. Motru, care solicita

sprijin în obținerea transferului la Autobaza Baia Mare: avindu-se în vedere situația familială a acestuia, s-a intervenit la conducerea I.T.U.C. Motru care i-a acordat transferul solicitat începînd cu data de 5 august 1985.”

● Incurcate sînt căile tale, birocrație! O dovedește și scrisoarea (însoțită de acte (doveditoare) adresată de către Dumitru Pahonie din satul Zazlavăț nr. 620, comuna Emil Bodnăras, județul Suceava; om în etate de 72 de ani: fiul acestuia, Gheorghe Pahonie, ne respectîndu-și contractul de școlarizare pe care l-a avut cu Întreprinderea „6 Martie” — Zărnești, bîtrînul său tată este avizat să plătească cheltuielile de școlarizare respective, în sumă de 3761 lei — sumă pe care acesta o achită imediat după avizare, adică acum trei ani de zile; cineva încurcă itele însă, inițial întreprinderea susține că omul nu a plătit, este acționat deci în judecată la Tribunalul județean Brașov, apoi întreprinderea recunoaște plata, bîtrînului i se promite că va fi lăsat în pace și totuși, tribunalul județean Brașov îl cheamă din nou în judecată — ultima instanțare de a se prezenta, a trei!ă, indicînd data de 30 august a.c.!!

● „Vă cerem sprijinul în a soluționa o problemă aparent fără soluție, cel puțin din punct de vedere al bunei conviețuirii în comun, și asta informîndu-vă de situația deosebit de gravă în care ne găsim, eu și ceilalți locatari ai blocului PM-79 din b-dul „1 Decembrie 1918” nr. 29 B: conform programului de consum al apei calde și reci, precum și a gazelor și energiei electrice ne încadrăm în cotele prevăzute; dar asta nu include folosirea nejudicioasă a fondurilor bănești pe care le administrează Asociația locatarilor din imobilul cu adresa de mai sus, astfel că: din aprilie 1984 nu avem apă caldă fiind închisă ca urmare a neachitării taxelor către furnizor, sîntem amenințați prin diverse note că ne vor fi închise și gazele și apa rece, precum și că se vor lua măsuri de evacuare a familiilor care nu sînt la zi cu plata cotelor de întreținere. În aceste condiții se complac peste 50 de familii, din cauza onora care uită că, locuind în comun, este normal, omeneste și mai ales civilizată să te achiți de îndatoririle presupuse de acest mod de trai. Solicităm o expertiză de la Consiliul popular al sectorului 3, prin organele sale competente, pentru a pune capăt acestei stări de lucruri ajunse de ne suportat.” (Ionica Dina, ap. 40).

● **Florica Mihalovici, contabil șef la C.A.P. Radimna, deputată în Consiliul popular județean Caraș-Severin, ne relatează că de luni de zile autobuzele aparținînd de Autobaza T.A. Moldova Nouă, județul Caraș-Severin, care circulă pe rutele Moldova Nouă — Reșița și Moldova Nouă — Timișoara, sarpeste stația din satul Raadimna. „Pe această distanță de 120 km nu avem alt mijloc de transport, neexistînd cale ferată, socotesc deci purtarea acestor șoferi inadmisibilă, sîntem chemați în interes de serviciu și nu pentru plimbări de agrement! Sperăm că prin publicarea acestor rînduri susnumita unitate să reglementeze măcar cit de cit această problemă.”**

● **Direcția sanitară județeană Galați:**
„La scrisoarea Cristinei Bratosin din muncipiu Galați, prin care solicita sprijin pentru tratament de specialitate, vă facem cunoscut că ea a fost examinată de specialiștii ai Spitalului județean Galați, stabilindu-se că are indicație de intervenție chirurgicală. De comun acord, s-a hotărît internarea în spitalul județean, în vederea efectuării acestei intervenții.”

● **Subsemnatul Stoica Gheorghe, pensionar, din București, strada Năvodar, nr. 20, sect. 1, vă rog să binevoiți a-mi da o povață. Eu am în fundul curții un nuc mare. În urma facerii actului de partaj între frați 1/2**

din coama nucului a căzut la unul — dintre frați — din care nu-mi dă voie să-l culeg. Ce trebuie să fac? Vă rog, dați-mi o îndrumare prin juridicul dumneavoastră. Cu stimă. Cereți partajul nucului, chemați un vecin să-l culeagă sau și mai bine... aveți-vă ca frații!

● **UJECOOP Prahova:**
„Privind scrisoarea adresată de către Tanișua Nehoianu din comuna Măneciu: se confirmă condiționarea unor mărfuri alimentare, fapt pentru care lucrătorii gestionari ai magazinelor alimentare care practicau această metodă au fost sancționați conform Codului Muncii art. 100, lit. a.”

● **Romeo Teriasu (sau Terianu ?):** — în orice caz: domiciliat în Iași, strada Dreptății 21, bloc O6, etaj 1, apartament 3 — ne aduce la cunoștință faptul că în magazinele ieșene, în acest timp călduros, nu se găsesc șosete bărbătești — găsindu-se în schimb ciorapi flaușați „cit vrei să cumperi”; prin urmare, susține dînsul, „fabrica de ciorapi flaușați din Timișoara ne învață să umblăm, vara, cu acestia, iar fabrica Adegso din Capitală, ne recomandă iarna, pe frig, să purtăm, șosete subțiri!”

Nu sîntem de aceeași părere cu corespondentul nostru: cele două întreprinderi menționate — și nu numai ele, ne-am informat! — produc, pe întreg parcursul anului, ambele sortimente. Pesemne însă că cineva, acolo, în Iași — nîscaiva responsabil cu dirijarea aprovizionării comerțului local — au transformat un vechi proverb român, dîndu-i destinație inversă, adică: „să-ți faci vara — car, iar iarna sanie!”

● Nu întotdeauna cel care ni se adresează își păstrează un comportament civic echidat normelor de etică și echitate socialistă (ca să nu spunem altfel!), punînd oameni pe drumuri, aiurea, oameni care altfel ar fi avut timp să verifice cauze majore, de adevărat interes obțesc. O astfel de scrisoare ne-a trimis, se pare, **Gheorghe Panait din Buzău, strada Dobrogeanu Gheră, raion Micro V, blocul 7, scara A, apartamentul 2**, pentru că, în legătură cu cele reclamate de el, iată ce precizări face **Trustul pentru mecanizarea agriculturii — județul Timiș:** referitor la scrisorile dv. prin care sesizați că S.M.A. Cenei v-a schimbat din funcție și v-a obligat să plecați înapoi la Buzău de unde ați venit prin transfer, vă facem cunoscut următoarele: din verificarea făcută la S.M.A. Cenei rezultă că afirmațiile făcute de dv. în scrisoare nu corespund realității. Contractul dv. de muncă nu a fost desfăcut și nici la ora actuală nu este desfăcut, ați plecat de la unitate din inițiativă proprie, părăsindu-vă familia, soția și doi copii au rămas în Otelec. Nu este cazul să scrieți scrisori la diferite organe, dacă manifestați atîta dragoste de muncă în agricultură nu aveți decît să vă prezentați la locul de muncă și să munciți acolo unde vă pricepeți și corespundeți din punct de vedere profesional. Șef de secție nu puteți să fiți încadrat în primul rînd că ați fost condamnat, deci aveți antecedente penale și în al doilea rînd în timp ce ați fost șef de secție v-ați compromis fiind găsit în timpul serviciului de mai multe ori în stare de ebrietate. În concluzie considerăm scrisoarea dv. neîntemeiată și nejustificată, nu v-a obligat nimeni să plecați la Buzău, după cum declară și soția dv., ați plecat din inițiativă proprie, nu corespunde nici faptul cu asigurarea locuinței, nu ați fost în stare să puneți la punct locuința atribuită de Consiliul Popular. **Director: Nicolae Deggen-dorf; întocmit, ing. principal: Ioan Dragomir.**

● **Direcția județeană P.T.T.C. — Suceava:**
„In numărul 23 al revistei la rubrica „Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități”, a fost inserat un articol critic privind neplăcerile pro-

vocate cetățeanului **Ștefan Cerchez**, de către ofițierii de la Oficiul P.T.T.R. Cimpulung Moldovenesc, în legătură cu care precizăm următoarele: incidentul petrecut în ziua de 28.06 a.c. a fost adus la cunoștință șefului oficiului, care a luat măsuri solicitînd expedierea mandatului respectiv și achitarea sumei de 924 lei în ziua de 2.07.85; pentru nerespectarea instrucțiunilor privind executarea serviciului de mandate cit și lipsei de sollicitudine manifestată, ofițianta Aspasia Jucan a fost sancționată cu „muștrare”, cazul fiind prelucrat cu întreg colectivul de muncă. Regretăm sincer neplăcerile provocate tov. Cerchez și considerăm că pe viitor astfel situații nu se vor mai ocaziona.”

Pagină realizată de HORIA PATRAȘCU

Poșta redacției

Marin Mavrodin — Curcani (Călărași): În situația în care vă calificați în altă meserie conf. legislației în vigoare, puteți fi încadrat, după absolvirea cursurilor de calificare, pînă la categoria și treapta avute, pe bază de probă practică și verificarea cunoștințelor de către comisia tehnică de încadrare și promovare a muncitorilor. La determinarea vechimii în meserie vi se poate lua în calcul și perioada lucrată ca muncitor calificat în meseria de timpular pe care o aveți în prezent. **Anica Vasile — Vasilași (Călărași):** Timpul cit ați lucrat la școala generală din comună, fiind plătită din sume forfetare, nu constituie vechime utilă pentru calculul pensiei. **Ștan Nedelcu — București:** Intrucît promovarea dv. în funcția de analist principal a avut loc după majorarea retribuției, depășind 4000 lei, nu puteți beneficia de prevederile la care vă referiți. **Ioana Marin — București:** Se poate aproba numai în cazul în care C.O.M. al întreprinderii unde sînteți încadrată, consideră că este îndreptățită cererea dv. pentru concediu fără plată. **Dumitru Onicescu — Moinesti (Dimbovița):** Verificarea legalității și temerității hotărîrilor la care vă referiți este de competența Procuraturii Generale și poate fi efectuată în cadrul termenului de un an de la rămînea definitivă a hotărîrii. **Gherghina Florea — Plătărești:** Faptul că vă îngrijii soțul nu vă îndreptățește să primiți pensie, dar după decesul acestuia, puteți primi pensie de urmaș dacă îndepliniți condițiile prevăzute de Legea nr. 3/1977. **Marian Barbu — Craiova:** Nu poate fi considerată vechime în învățămînt perioada studenției, intrucît ați plecat la studii după 1 august 1958 și nu ați exercitat o funcție didactică de cel puțin 3 ani, anterior plecării la studii. **Maria Nicolau — Birlad:** Deoarece nu aveți cel puțin 10 ani de căsătorie cu defunctul nu vi se poate acorda pensie de urmaș. **Ileana Trombitas — Braniștea (Bistrița-Năsăud):** Numărul personalului încadrat la ultima gradată nu va depăși 6% din totalul personalului didactic din cadrul fiecărei unități școlare. **Marin Opris — București:** Adresați-vă cererea conducerii întreprinderii unde lucrați, pentru că locuințele se repartizează pe baza propunerilor colectivelor de muncă, aprobate de consiliile oamenilor muncii și de organele sindicale. **Gheorghe Goflează — Călărași:** Membrii cooperativelor agricole de producție sau producătorii particulari care nu predau cantitățile de produse prevăzute în contractele încheiate sau în obligația de predate la fondul de autoaprovizionare și la fondul de stat, vor fi obligați să plătească de două ori valoarea produselor respective calculată la prețul de contractare.

MARGA NEDELEA

Nesperate regăsiri

Vine, pentru cei mai mulți dintre oameni, o vreme a nostalgiei. „Pe unde o mai fi X? Ce-o mai fi făcînd Y? Am fost cîndva prieteni...” Vine pentru unii o vreme a remuscărilor. „Vai! Cum am putut să fac așa ceva? Ce n-aș da acum să pot repara totul...”

Valurile vieții rup uneori orice legătură dintre ființe umane care au fost un timp apropiate, chiar dintre unele care, în mod firesc ar fi trebuit să rămînă apropiate pentru totdeauna.

Răscolitoare aduceri aminte, desnădejdi și speranțe...

Pe adresa Miliției județului Vaslui au sosit cu cîțiva timp în urmă cîteva scrisori oarecum leșite din comun, al căror conținut avea să stîrnească nu doar curiozitate, ci și emoții.

Constantin Bularda din Galați str. Științei nr. 59 dorea să afle domiciliile foștilor săi colegi și prieteni Dumitru Crăciun și Traian Idriceanu despre care nu mai știa nimic de... peste 60 de ani (!!) Iși amintea, doar, că ambii fuseseră născuți în județul Vaslui altceva nimic... În paranteză fie spus, dacă socotim chiar cu aproximație, solicitantul și cei căutați de el trebuie să fi venit pe lume cam... acum vreo 80 de ani, iar despărțirea să se fi produs, probabil, prin deceniul care a urmat primului război mondial. Iși poate închipui cineva că este chiar așa de simplu să încerce satisfacerea unei asemenea dorințe?

Și totuși, ofițerul Ovidiu Grama, șeful formațiunii evidente populației și subofițerul Neculai Popa din aceeași formațiune, cărora li se repartizase scrisoarea lui C.B. cu rezoluție din partea conducerii miliției județene: „Faceți tot ce este posibil pentru stabilirea celor solicitați și răspundeți petiționarului” și-au asumat sarcina de a iniția o amplă acțiune de verificare în evidențele locale și centrale a persoanelor cu nume și prenume identice cu cele menționate de autorul scrisorii ca, după aceea, să înceapă trierea, pentru că alte date de stare civilă nu se cunoșteau.

La eforturile celor doi adăugîndu-se cele ale șefului de post din comuna Suletea, plutonier Mircea Scripcaru apoi ale altor colegi din județele Iași și Buzău s-a putut stabili, în cele din urmă, că Dumitru Crăciun se află în orașul Rm. Sărat str. Lalelelor nr. 4, iar Traian Idriceanu în muncipiu Iași str. Splai Bahlui bloc 33, spre satisfacția celor care au contribuit la această mult dorită regăsire de către octogenarul gălățean.

Cu sufletul împovărat de tristețea unor împrejurări, despre care autorul acestor însemnări apreciază că este mai nimerit să fie trecute sub tăcere, o femeie din Lupeni a pus mina pe toc și hirtie adresîndu-se tot Miliției județului Vaslui. „Vă implor să mă ajutați... Cu douăzeci și opt de ani în urmă am fost nevoită să... Copilul meu cu numele și prenumele... a rămas undeva prin județul Vaslui. Nu avea decît un an... Mă mistuie regretul și dorul... Aș vrea să-l regăsesc...”

Și în acest caz — mai presus de orice prejudecată despre cel care își aduc prea tirziu aminte că au adus pe lume copii — a predominat dorința de a fi neîntîrziat curs celor solicitate Ofițerii Eugeniu Tănase și Filip Sofian, lucrătoarele Maria Tizu și Elena Bujor, ca să amintim doar cîteva dintre cei care n-au precupețit timpul și eforturile pentru executarea noianului de verificări, adrese, convorbiri telefonice, au reușit în cele din urmă să-l găsească pe cel căutat, dar care avea alt prenume decît cel indicat de cea care îi dăduse viață, deoarece la vîrsta de 10 ani copilul fusese înfiat de o femeie cu suflet, purtînd de aci înainte prenumele acesteia.

Nesperată a fost pentru autoarea scrisorii din Lupeni vестea primită de la miliție că cel pe care l-a adus pe lume cu douăzeci și nouă de ani în urmă, acum el însuși tată a patru copii, dorește s-o vadă pe cea care l-a dat viață.

MIHAI GROZAVU

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

**O problemă a țării,
o problemă a primăriei,
o problemă a oricărui cetățean:**

Fiecare palmă

**Să bine-folosești
terenul, dar să nu-
iei șapte piei,
fără să-ți pese!**

La Chiselet, în Bărăganul Călărașilor, viața pământului, în aceste zile, se petrece cum, desigur, se petrece la ceasul de față în întreaga Cîmpie Română. Comună veche, atestată de prin veacul al IV-lea, tot de pe atunci țirg vestit, străjuit și de bunăvoințe voievodale (ctitoria lui Brâncoveanu, durată în 1640, e în picioare și azi, monument nepereche între cele din jur), împărăție de grîie frământată de cînd se știe de pluguri, de copitele cailor și de șinele de lemn ale carelor. Neam de oameni care și-au creat vatra, viața și țara prin cultura pământului. O cultură ce s-a constituit, prin timp, ca o robustă civilizație, făcînd deci ca această țară să capete respirație culturală. N-a fost ușor de păstrat, ca matrice de viață, de civilizație și cultură, pământul ăsta, l-au inecat în lungul timpului multe valuri, l-au pirjolit, l-au ars, l-au frământat nenumerate zguduri ale istoriei și ale vremurilor.

Vremuri cu geruri mari peste iarnă (minus 18—20 de grade), cu secetă cruntă, cu un val de căldură toridă năpustindu-se spre sfîrșit de iulie peste porumbul înalt de 3—4 metri, i-au pus la grea încercare pe oameni și în anul acesta. Dar oamenii, ca totdeauna, s-au bătut. S-au bătut cu înverșunare pentru viața pământului, știind că trebuie să se bată, știind ce pierd dacă nu se bat. De sub geruri și colburi pustitoare aduse din cele patru vinturi, efigia vie a acestui loc, trup teafăr din trupul Cîmpiei Române, a ieșit la lumină, chiar dacă nu atât de strălucitoare ca altădată, dar nici pe departe atât de sumbră cum o prevestea scepticismul unora.

Deci faptele, în aceste zile, se petrec pe aici ca în pretutindena Bărăganului. S-a încheiat recolta florei-soarelui, de prin grădini se string în grabă legumele, iar pe ici, pe colo, unde soarele cu intensități africane a și aurit porumbul, combinele au început să cuture, să treiere. Apropiatul congres al consiliilor populare, cu măsurile de larg interes ce se vestesc pentru viața civică a așezărilor noastre, a născut și aici o vie efervescență a muncii, stimulînd vrednicia și inițiativa gospodărească, reevaluînd la o nouă scară toate sursele și resursele mai binelui pentru traiul omului.

Comuna are 7760 de locuitori și o suprafață agricolă de 13000 de hectare. S.M.A.-ul, cu cele 232 de tractoare și vreo 90 de combine pentru păioase, porumb și furaje pe care le are în scripte și le ține bine în viață, păstorește vreo 20000 de hectare (cam cît pământul arabil al unui întreg județ de sub dealuri și munți!), și le păstorește bine. Amuică în balanța națională a recoltei vagoane întregi de grîu și porumb (chiar și în anul acesta porumbul, deși trînsit năprasnic în creștet de torentul solar, sub un cer clinic, care n-a vărsat pentru el nici o lacrimă, nici o ploaie ca lumea, tot va da, ni se spune, cîteva tone bune de pe fiecare hectar), iar de vreo patru ani încoace raportează constant beneficii. În '84 a fost, se pare, singurul S.M.A. care a pus pe masa județului un asemenea raport, încercînd 1144000 lei. Așa cum și comuna, la rîndu-i, dă aur bun vistieriei de grîu și porumb a țării și trăiește pe propriile-i picioare; chestiunea autofinanțării, de pildă, element de esență al Proiectului de Lege de curînd dat publicității, e rezolvată aici de vreo șapte ani, trecută deci la pasivul unor realizări despre care vom mai vorbi.

Cu primăria Dumitra Dragomir, tehnician agricol „la bază”, am făcut cunoștință în aceste zile. Pe directorul S.M.A.-ului, A. Damian, îl cunoaștem mai de mult, e un mai vechi erou al reportajelor noastre, și acum, cînd îl stăm alături în ARO-ul pe care îl conduce spre cîmp,

il privim cu coada ochiului — să nu zicem chiar ca pe un fenomen, dar, oricum, ca pe un personaj ce scapă din granițele reperelor comune. Au trecut peste el vreo 36 de campanii agricole și, în afara unui blăjin argint care-i aureolează fruntea înaltă, ai zice că-i încă junele care, prin anii '49, se dăda la conducerea unuia din cele dintii tractoare „made in Romania”. Voinic, aproape masiv, dar cu mușchi fermi („și menține forma” nu iscăind hîrtii și arătînd cu degetul ce și cum trebuie să se facă, ci mai trăgînd și „la șaiba”, adică virîndu-se sub tractoare și sub combine cînd acestea ascund secrete impenetrabile ochilor altora) și cu o față rotundă, tînără încă, deși cu trăsături puternic marcate, ca la unul care de-o viață trăiește sub soarele și sub viforele cîmpiei, își poartă vîrsta și campaniile fără nici un efort vizibil. A început, cum spuneam, ca tractorist, a și învățat, a ajuns tehnician, a perforat apoi — într-o profesie în care ierarhiile sînt severe, draconice chiar, căci nu poți da pe mina oricui răspunderea piinii — toate treptele, pînă la cea de director al unuia din marile S.M.A.-uri ale Bărăganului și ale țării.

Gîndurile îmi sînt mereu întrerupte de apelurile radio-telefonului instalat la bordul mașinii. A. Damian e căutat în toată elipa (ba de „asistența” călărită de tînărul inginer șef Valeriu Lazăr, și ea echipată cu stație de radio, ba de tractorul, la fel echipat, care face aprovizionarea cu piese a utilajelor răspîndite în teritoriu, ba de stațiile-radio ale secțiilor de mecanizare sau ale celor de la taberele-dormitoare instalate în cîmp). Ascultă și cheamă la rîndu-i fel de fel de rapoarte, ordine, contraordine, indicații încrucîșîndu-se în eter ca pe linia unui front. (Și sîntem, desigur, pe linia unui front!) Întreg acest sistem informațional, cuprinzînd punctele-cheie ale celor 20000 de hectare de front al piinii, are, ne spune interlocutorul, scopul unic, firesc, al vegheii perpetue asupra vieții pământului.

Care-i viața pământului la Chiselet, cum este el folosit?

Cu pământul, zice directorul Damian, socotelile le par unora cam incurcate, mai cu seamă în anii ca acesta, dar de fapt (zimbet fugar, acum chiar că trăsăturile i-s foarte tinere!) ele sînt totuși simple: fi dai, fi dai. Fi smulgi șapte piei, fără să-ți pese — devine uituc și zgîrcit, ca și un om hrănit doar cu iluzii. Fi dăm deci pământului, continuă directorul, fiindcă de el depindem. Fiînd decamată doar un intermediar între natură și vîitor, omul trebuie să știe nu numai cum să scurteze distanța între cîmp și cîmpiiile elfice, ci și între el, cel de azi, și cel de mâine, într-un efort de continuă perfecționare a muncii, astfel încît între deziderat și împlinire să nu se interpună prea multă abstracțiune. Deci nu hîrtii, nu jalbe și „referate” potrivit căroră „nu se poate”, nu lacrimi cînd cerul nu varsă lacrimi, ci rodnică luptă în care să-i dai pământului tot ce poți și ce știi, pentru a-i întîti forța de a produce. Sau, cum cu cele mai potrivite cuvinte a spus-o însuși secretarul general al partidului, acum vreo două veri, la Arad: „Nu e, într-adevăr, ușor să fii un bun constructor de vagoane sau de mașini-unelte, dar e mai greu să fii un bun agricultor, pentru că se cere să lucrezi permanent, în toate condițiile, se cere să cunoști ce doarește planta, ce trebuie să-i asiguri animalului”. Oamenii S.M.A.-ului au înțeles acest adevăr, drept care amarnica iarnă a fost îndulcită cu masive fertilizări, seceta primăverii și-a veri a fost, pe cît s-a putut, suplinită prin lucrări de întrefîier (pe cît s-a putut, căci sistemul de irigații al locului n-a prea fost răsfațat cu energie, dimpotrivă!). Cu un cuvînt, oamenii au făcut din campania anului o lungă și aprigă „zi-lumină”, n-au prea știut ce sînt nopțile, nici duminicile. Mecanizatori și mecanici ca Alexe Buciu, Vasile Floarea, Marin Culea și mulți alții (din păcate nu-i putem cita pe toți, zelul reporterului de a transcrie nume dizolvîndu-se într-o adevărată listă onomastică) au stat ca și lipiți de pământ, cu respirația suspen-

dată de fiecare respirație a acestuia. Cei numiți au și frumoase gospodării personale, gospodării-expozitii de legume și de zarzavaturi. Nevasta lui Alexe Buciu, deși are cinci copii și în curînd o să-l nască pe-al șaselea, trudește și la C.A.P. și acasă, și-a făcut din lotul în folosință și din ogradă un C.A.P. în miniatură (ca suprafață, nu ca producții!), totul o cizelură de brazde, migălite cu insistența cu care ai șlefui o bijuterie. Toate gospodăriile locului arată la fel. Aratul și însămînțatul loturilor în folosință, care adună 1192 ha, sînt în seama S.M.A.-ului.

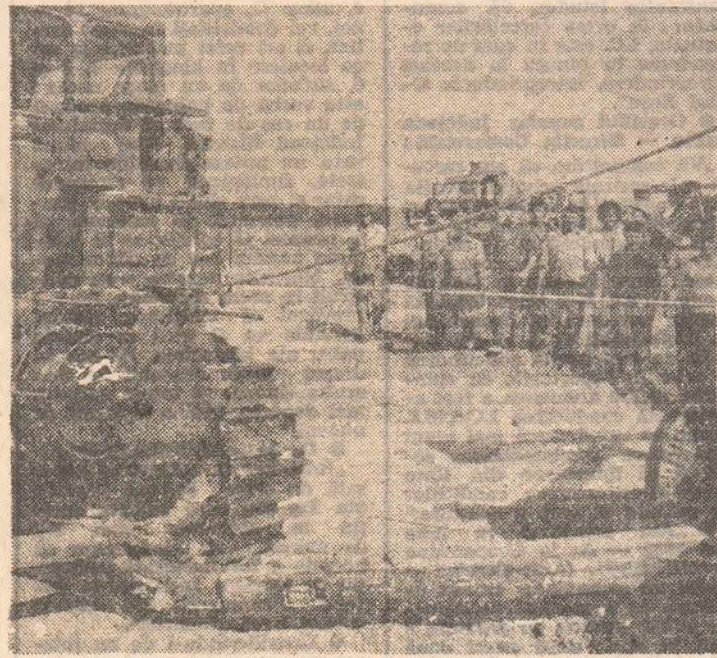
Primăria Dumitra Dragomir, pe care o reîntînim în cîmp, într-un lan de porumb vînturat de combine, ne confirmă cele spuse de director. O face cu o mîndrie pe care nu și-o ascunde, sumetîndu-și făptura fixă (e o femeie micuță, pare un copil pe lîngă Damian), parcă într-un efort de apropiere la măsurile mari ale locului. Da, Chisletul lucrează cu „măsurile mari”, care înseamnă de fapt cuprînderea pământului lui pînă la „infinitul mic” — al brazdei, al bobului și al firului de țarină. Cele două C.A.P.-uri, I.A.S.-ul și Asociația intercooperatistă, ca și gospodăriile personale ale localnicilor, aduc pământul — întregul pămînt! — sub semn vădit de vrednicie și scumpătate, într-o economie strînsă, avară, de fermă. Ispita orașului e mare și aici, Oltenița cu industriile ei e la cișiva pași, dar destul preferă să rămînă lîngă pămîntul din care nici o bucată nu-i prisoselnică ori transferabilă unor incerte planuri de vîitor. Comuna adună vreo 2000 ha cu legume, risipite pe tot cuprînsul, care ocupă 1500 de oameni, terenurile dintre construcții (numai la I.A.S., vreo 10 hectare) sînt și ele grădini de legume.

O legumă căutată pe preț bun e arpagicul, pe care cei din satul aparținător Coconi, ca și alții, îl cultivă cu precădere în curți, după buna socoteală care zice că e păcat să pui lîngă zidul casei porumb, cînd el stă mai bine în cîmp, unde-i spornic lucrat de soare, de ploaie și de tractoare. Se mai găsește, în curți și pe loturile în folosință, și loc pentru altele, pentru lucerna vacii, pentru salata zilnică, pentru fasolea de vineri, pentru butucul de vie, adică pentru vinul măcar duminical. Se mai găsește loc și pentru pomi, toți inventariați și îngrijiți pe cinste; sînt la ele acasă și culturile duble, după orz se pune porumb ori masă verde care explodează (mă rog, cînd ploaie!) la dimensiuni de vegetație tropicală. N-au fost lăsate în pace nici răchitișurile, de ce să facă degeaba umbră pămîntului? Le valorifică un atelier de împletituri, ale cărui mărfuri se duc în străinătate, așa cum lina oilor și diabăcia femeilor, după ce poposesc într-un atelier de țesut covoare, pleacă și ele peste țări și mări. Ce-a mai rămas nefruclificat? A, da, zice primăria, au mai rămas ciocălăii de porumb, dar nu pentru multă vreme. E în construcție o fabrică de nutrețuri combinate, care se va hrăni cu ei.

Chiselet, o așezare din Bărăgan. O așezare care în cincinalul ce vine va fi oraș. O așezare care-și rostiește pămîntul, chiar și întemeierile citadine ce prind s-o încercuiască de pretutindeni, cu țărănească trudă și țărănească inteligență. Noile blocuri „merg pe combustibil solid”, adică pe sobe cu lemne, vatra focului se restrînge la cît îi trebuie și la cît e bine (un sat ca Sultana va fi „dezafectat”, gospodăriile lui fiind risipite haotic, la mari distanțe una de alta, ca niște materiale de construcție zvîrlite din avion, decl neintegrabile rigori și ordinii impuse de civilizația vremii noastre), dotările economice și social-culturale sporesc mereu în amploare și în modernitate. Drept care nu numai țărani, dar nici specialiștii nu pleacă aiurea, toți sînt și rămîn de-ai locului. Din cele 60 de cadre didactice nu-i navetistă decît o tînără profesoară, abia venită aici de pe băncile facultății.

Chiselet, o așezare din Bărăgan, o așezare ca atîtea altele. O așezare în care peste 7000 de locuitori, mobilizați de organizațiile de partid, de O.D.U.S., fac treabă bună pentru ei și pentru țară.

ILIE PURCARU ■

O „familie” din Bărăgan: brigada lui Manța.

Socotelile unui negospodar

Aglomeratia de la periferia Bucureștilor este un adevăr dar și o iluzie. Pe cît de inghesuite sînt unele case, pe atît de mare este pe alocuri spațiul liber, cu aer de țapșan, care le desparte. Oricît ar părea de neverosimil, în ciuda faptului că vorbim mereu de cultivarea fiecărei palme de pămînt, la periferia Capitalei sînt sute de hectare de pămînt arabil care nu dau nimic sau dau foarte puțin, în contextul în care lumea modernă e obsedată de criza de apă, de pămînt și aer curat, risipa de hectare necultivate este cel puțin un lux, dacă nu o neglijență pe care ar trebui s-o curmăm. Or, o metropolă ca București, aflată mereu într-o goană după legume și fructe, după flori, spații verzi și chiar după culturi, mai are de făcut cîte ceva pentru a valorifica aceste suprafețe. Dacă în alte mari orașe ale lumii periferia și-a schimbat sensul, ea fiind un fel de guler de liniște în care se așază lumea bună, Bucureștii au un guler de pămînt cu insule și maidane care așteaptă culturi și livezi, care așteaptă spiritul de gospodar.

Trecînd de prelungirea Ghencea, pe strada Ghidiceni, în sectorul 6, am dat peste o suprafață de cîteva hectare. În fiecare an, primăvara și toamna, tractoarele vin și ară. În fiecare an cineva seamănă dar nu vine să mai recolteze, lasă totul în grija buruienilor și scabeișilor. Toamna, o fabuloasă cultură de ciulin și scaieți se întinde pe această suprafață. E drept că este un pămînt mai umed. Dar dacă cineva s-ar fi gîndit să sape canale, să porceadă la niște lucrări de îmbunătățiri funciare, atunci cu siguranță că toamna ar fi fost ceva de cules, ar fi ieșit măcar prețul muncii din primăvară. Dar așa locul e un fel de refugiu al sălbăticiunilor care se încumesc pînă la periferie, al ciulinilor vagabonzi și al porcilor pierduți. Mai mult, apa infiltrată peste tot menține solul într-o continuă stare de umezeală, umezeală care se întinde și spre curțile și grădinile oamenilor din împrejurimi, împiedicîndu-i să-și cultive cele cîteva straturi necesare. Întrebîndu-i pe locuitorii străzilor mai apropiate, aceștia ne-au spus că respectiva suprafață ar aparține C.A.P. Măgurele. După ce-am mai văzut încă o suprafață apreciabilă ca întindere, cultivată e greu de spus cu ce, în imediata apropiere a străzii Valea Cascadei, am pornit spre cooperativa din Măgurele. Inginerul șef, Florian Ciurel, spune că în anul trecut cooperativa a avut circa 50 de hectare semănate cu grîu pe terenuri intravilane. „Animalele și oamenii din preajma lor au distrus recolta și astfel am obținut o

producție medie de 650—700 de kilograme de grîu la hectar. Dacă luăm în calcul faptul că la un hectar de grîu se seamănă 300 de kilograme de boabe, la care se mai adaugă aratul, discuitul, semănatul, seceratul și cele 300 de kilograme de îngrășăminte, ajungem ușor la concluzia că, la o asemenea producție, cooperativa cheltuieste mult mai mult decît cîștigă, adică se străduiește în fiecare an să aibă o pierdere sigură. Evident, ea ar cîștiga ceva mai mult dacă ar lăsa acel pămînt în plata domnului și și-ar vedea de alte treburi. N-ar mai risipi sămînța, nici îngrășămintele, nu ar risipi nici forța de muncă de care și așa cam duce lipsă. Dar cum asemenea suprafețe care însumate dau o cifră impresionantă nu pot rămîne necultivate, această trudă în van se repetă în fiecare an. Pămîntul acesta nu e rău. E un sol brun roșcat de pădure, inclus în categoria a III-a de productivitate, de pe care, în condiții normale, s-ar obține o recoltă în jur de 4000 de kilograme de grîu la hectar. Un vis frumos. De pe suprafețele intravilane ale Bucureștilor nimeni n-a reușit să sară peste o mie de kilograme de grîu. O soluție, spunea inginerul șef, ar fi împrejmuirea cu gard a acestor culturi. Dar cooperativa nu are bani să suporte o asemenea lucrare”. Cel de la Măgurele sînt oricum mai bucuroși. Aveau aproape 120 de hectare pe suprafața Capitalei dar au reușit să predea din ele. C.A.P.-ului din Bragadiru. Acesta a preluat 60 de hectare și a dat în schimb un pămînt mai bun, urmînd să se descurce și el cum o știe cu suprafețele bucureștene. Numai că situația celor de la Măgurele nu este unică. Aceeași soartă o au și recoltele de pe suprafețele din Capitală aparținînd cooperativelor Dudești, Chiajna, Chitila, Roșu. Însumate, aceste culturi compromise dau o suprafață de aproape 1000 de hectare. Deci pămînt este. O soluție de folosire rațională, de gospodărie eficientă lipsește mai degrabă.

Compromiterea recoltelor de animalele bucureștenilor de la periferie ca și neglijența locuitorilor în a-și tăia cărării și drumuri pe unde le vine pot fi socotite cauze ale acestor recolte în pagubă. Numai că această stare de lucruri nu mai poate continua. În primul rînd din punctul de vedere al cooperativelor. Cultivarea în acest regim le obligă la pierderi, la eforturi inutile, la muncă de pomană. O soluție nu este nici cultivarea furajelor. Președintele Dumitru Niță spunea „am încercat să repartizăm și alte culturi, în speranță că ele vor avea o soartă mai bună. Dar și așa n-a creat probleme. Au luat păștile și le-au dat la animale”. Care ar fi soluția? Cei de la Măgurele au mai recurs la una. O suprafață de 27 de hectare au dat-o în folosință diferitelor întreprinderi din zonă și acestea au îngrădit-o și au transformat-o în

de pământ să rodească!

rentabile grădini de legume. O altă soluție, costisitoare, ar fi îngrădirea. Cum buzunarul nu îngăduie, președintele și inginerul șef de la cooperativa din Măgurele propuneau sistematizarea. Adică demolarea tuturor celor care locuiesc în preajma acestor culturi și care le subtilizează, le distrug cu animalele sau le transformă în locuri pentru aruncarea gunoaielor. Este aceasta o soluție? Poate că supravegherea atentă a acestor culturi ar fi o altă variantă pentru supraviețuirea lor. Oricum, la Măgurele am aflat că suprafața de câteva hectare, necultivată de 15 ani și acoperită cu ciulini de pe strada Ghidani ar aparține I.C.A.B.-ului. Ba mai mult, cei din Măgurele s-au oferit la un moment dat să o cultive, dar I.C.A.B.-ul a refuzat categoric, spunând că ar fi zonă de protecție. E greu de crezut că o suprafață de câteva hectare,

chiar dacă ar fi traversată pe dedesubt de o conductă de apă, poate și merita să fie protejată cu o cultură de ciulini. Am încercat să aflăm la I.C.A.B. dacă respectiva suprafață le aparține. Acolo am primit răspuns negativ. Deci suprafața nu este nici a unora, nici a altora. Dar a cui? Probabil măcar acum, în pragul toamnei se va găsi stăpînul care să o revendice, cel puțin pentru recoltarea scafeșilor și repunerea respectivului pământ în drepturile sale firești. Căci înainte de a avea nevoie de alte suprafețe, cele existente trebuie gospodărite cu grijă. Altfel, la ce ar folosi suprafețe mai mari de pe care să pierdem în aceeași măsură. Căci, la un calcul simplu, socotind băbește, cit investești, cit câștigi și ce rămîne descoperit din primul foc că operațiunea iese cu pagubă.

CORNEL NISTORESCU ■

Ulițe-grădini

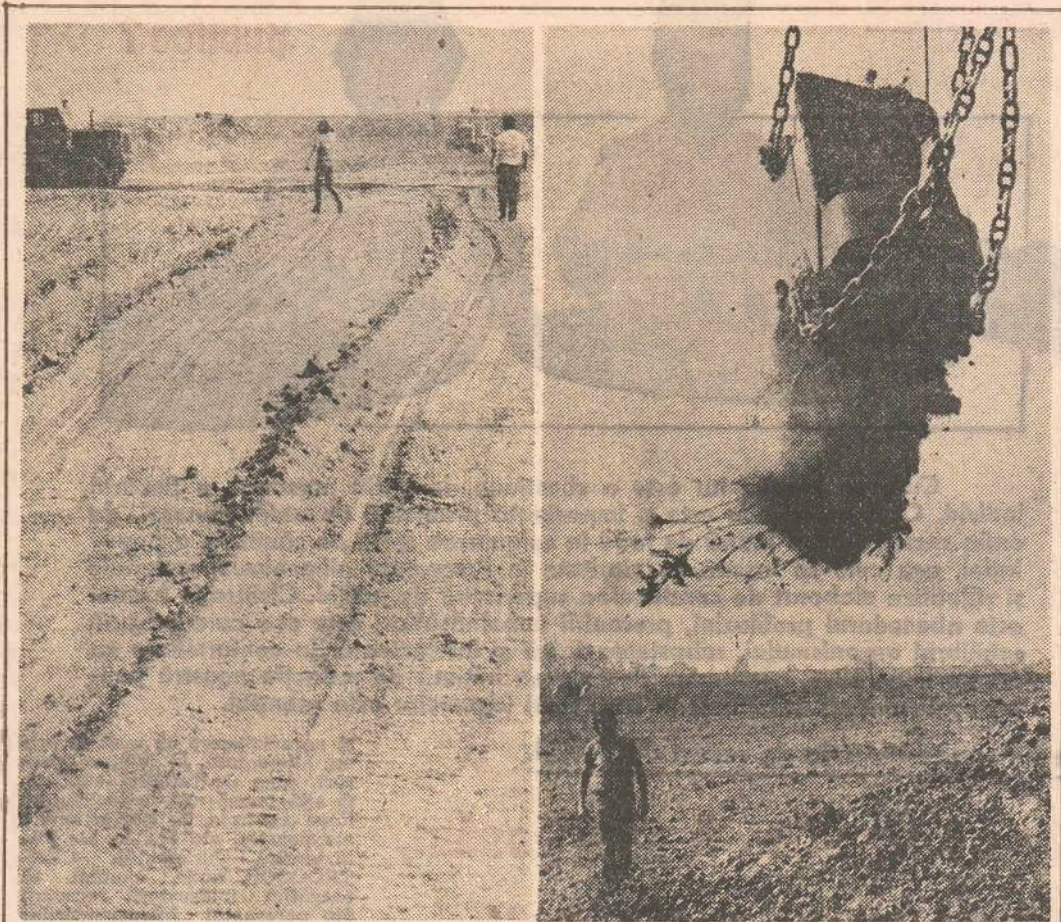
...Casa părintească era mai încolo. De-aici și pînă dincolo de trei case, tata semăna — era lotul lui — primăvara orz și băga cirlanii pe el. Apoi creșteau bălării, în voia lor, pînă iarna. Dacă așa am pomenit, așa am pomenit, cum să zic că a fost altfel. Primăria nu se interesa ce face omul după gardul lui...

Sub gutuiul cu poame în culcușuri de pui, omul ușor gîrbovit de pe scaunelul cu picioarele sprijinite în două bețe de vascîn, aprinde imagini dintr-un veac nebrîit de noi chiar el aieva mai știindu-l. Să ținem cont că Moș Nicolae Turtoi are 71 de ani iar părintele său avea cam virsta sa, cînd mai dădea drumul cirlanilor să pască în voie, atîta vreme cit primăvara li tinea verde, orzul semănat pe loturile de casă. Apoi, lăsa natura să lucreze, ei erau prinși cu treburile cîmpului. Acum curtea lui Nicolae Turtoi este o savantă grădină de legume. Pe care o muncește singur. După toate regulile horticole. Un solar în care a semănat cultura a doua și chiar a treia. Parcele cu ardei, cu densități intensive și soiuri felurite — gogoșari, capia, ardei gras, ardei iute. Vinețe și varză, varză timpurie și varză de toamnă tîrzie, varză roșie, hrean, fasole verde de toamnă, dar și sfeclă furajeră. Porumb, viță de vie, printră vie, lucernă. Curtea e semănată aproape pînă în pragul casei. Pe sub pomi, altă verdeață pentru păsări, doar poteca pînă la poartă e din pământ bătătorit, din pământul întărit de seceta aspră a acestei veri.

Arta de a transforma curțile gospodăriilor, și mai ales parte din ulițele satului, în grădini datează în comuna Grivița din județul Iași de circa 10 ani, ne informează destoinic primăria Paraschiva Popescu. De profesie educatoare, născută și crescută în comuna pe care a ajuns s-o conducă tocmai datorită destoiniciei sale, a știut să-și înalțe pedagogia ca și tactul de educator de la nivelul copiilor la nivelul adulților, de la nivelul unei grădinițe la nivelul unei obști formate din 3 sate celebre, cu mari și celebre cooperative agricole de producție — Smirna, Grivița și Traian —, cu 2.668 de gospodării în care trăiesc 7.644 de locuitori, aproape cit populația unui oraș. Socoteala a fost simplă: dacă acești oameni și acești țărani pot să respecte într-atîta pământul și noile lui orinduri, să respecte și să muncească conform tuturor legilor agrotehnicii moderne, pot, desigur, să-și transfere voința și știința de pe întinderile cîmpului în perimetrul propriilor gospodării. E adevărat, tradițiile ajutau cîmpul și defavorizau curtea casei, loc și moment unde a intervenit tactul pedagogic și vocația de educator și apostol a tinerii primărie. Cînd, la o adunare populară, le-a spus că e bine, mai mult, le-a spus că trebuie să-și cultive fiecare grădina, dar și partea ce-i aparține din fața casei, să scoată grădina în uliță, pe o anumită porțiune, fixată de primărie, unii s-au scărpinat după ceafă, sub pălărie și au rîs cam într-o dungă, ca Moromete. A reușit să-i captiveze pe

unii mai tineri, dintre chiar foștii săi elevi de grădiniță, vreo 10 în total, apoi pe deputați, apoi s-a molipsit tot satul. A dat și o Decizie a Comitetului executiv pentru amenajarea și cultivarea ulițelor, de care însă toată lumea a uitat, deoarece în 2-3 ani faptul a devenit obisnuită. Ulițele au devenit grădini. Probleme au apărut din partea celor din centrul civic, unde, oricum, estetica satului avea de suferit cînd cartofului i se usca vrejel ori fasolii frunza. A-i obliga să pună doar flori îi dezavantaja față de ceilalți locuitori care obțin între 100 și 300 kilograme de cartofi de pe un ar de pământ de dincolo de poarta casei. În dialogul firesc dintre primărie și locuitori, pentru a nu suferi nici înfățișarea satului, nici gospodăria cetățeanului s-au găsit și idei și soluții. Se cultivă flori cu valoare de plante medicinale, mai cu seamă solarele gălbenele care sînt predate. La preturi avantajoase, PLAFAR-ului, ca și plante furajere perene, în special lucernă. La Grivița, au apărut astfel, în circuitul arabil al comunei, 47 de hectare pe care altădată nu se semăna nici măcar primăvara orz pentru cirlani. Suma parcelelor din fața curților, îngrijite și cultivate tot mai ingenios. De aici și o altă civilizație a uliței. Lingă gard — trotuarul din beton, dincolo de el — grădina și ea împrejmuită la scară mică, dincolo de ea — ulița propriu-zisă. Curată, liniștită, netulburată. Pășările și animalele sînt ținute cu grijă în oboale și curțile special amenajate, în primul rînd pentru protecția propriei grădini. Toate cele 2.668 de gospodării își au, fără excepție, grădinile lor de legume și zarzavaturi. Intrecerea și ambițiile sînt permanente. Cine obține mai mult, care cultivă soiurile cele mai deosebite. O intrecere stimulată și întretinută de primărie cu ajutorul deputaților și al organizației Frontului Democratice și Unității Socialiste. Treind prin cele trei sate, oricine poate constata adevărul acestor fapte — va observa din loc în loc trofeul intrecerii. O tăbliță pe care este caligrafiat cu grijă, acest text simplu, dar elocvent peste veacul acestui sat, impiznit, din primăvară pînă în toamnă de flori și grădini: „Gospodărie fruntașă”. La gospodari ca Vasile Nica, Gheorghe Cojocaru, Nicolae Sandu, Octavian Bucner, Ion Moise, Neculae Matei, Stan Ștefan, Dobre David, Constantin Vasilescu, Bratu Munteanu, Aurel Bonciu... Ei valorifică la nivelul civilizației de azi a pământului și satului cele 152 de hectare cit reprezentă curțile din perimetrul construit al comunei. Mai rămîne de spus neapărat că sînt ajutați și de o altă realitate definitorie a acestei civilizații, satul Grivița dispune de conducte de apă potabilă pentru toți locuitorii săi. Fiecare țaran își are cîșmeaua de apă în curțe. Cine n-a renunțat la fîntina lui tradițională, nu mai trage în orice caz apa cu ciutura, ci cu pompa „Kama” așa încît aproape toți își irigă grădinile din miezul fierbinte al Bărăganului. Lucrare săvîrșită prin munca lor obstească, la propunerile cetățenilor spre care primăria este seismograful cel mai sensibil.

CICI IORDACHE ADAM ■

Pământul nostru sau acoperișul conductelor de apă...

5 ani de tinerețe

Cel mai frumos drept al pământului este acela de a rodi. Pe locuri întinse cit vezi cu ochii în nordul Capitalei, muncile cîmpului și-au intrat în rosturile lor. Balta a dispărut, acolo unde dintotdeauna domnea și nici buza pământului nu mai este crăpată în zile de arșiță.

„La Balotesti”, cum mai scurt numim „Șantierul național al tineretului de la sistemul de îmbunătățiri funciare București-Nord” și se spunea, ori de cite ori îi vizitai pe băieți: „Asta este familia noastră și pînă ne îndeplinim toate sarcinile, aici ne găsim”. Nimeni nu s-a temut de tinerețea lor, iar ei, în ciuda puținelor ani, au știut să dea sănătate pământului bolnav.

Constituit la indicația secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „Șantierul național al tineretului de la sistemul de îmbunătățiri funciare București-Nord” se apropie de finalizarea lucrărilor. După cinci ani de muncă, ora bilanșului este aproape. În expresie fizică, tinerii au realizat aici 6,5 milioane excavatii pământ, 9,7 milioane metri cubi nivelări și modelări cu buldozere și screpere, s-au executat 348 km dren și 237 construcții hidrotehnice. A fost predată beneficiarilor pe teren o suprafață amenajată prin desecări de 29.000 ha, cuprinzînd sistemele Valea Vlășiei — Săftica — Tamaș Corbeanca, Balotești — Moara Vlășiei, Ațu-

Suvoi de metal — suvoi de ape

mați — Ștefănești de Sus, Moara Vlășiei — Grădiștea, Săftica — Fierbinți. Pământul amenajat prin modelare și drenaj se întinde pe o suprafață de 3.778 ha, iar cel irigat are 6.500 ha.

De felul cum au muncit bălății te poți lămuri lăsîndu-ți privirile să alunece pe întinderile molatice ale cîmpurilor, sau privind peretele încărcat de diplome din biroul comandantului Filat Amelian. Au tras cu dinții într-o aprigă in-

tercere cu îndărătnicia pământului, dar și cu ambițiile tineretului din întreaga țară, decizi să nu le-o ia mulți înainte în intrecerea lor tinerescă. N-au fost prea numeroși aici, la Balotești, dacă ne gîndim la o comparație cu marile șantiere ale tineretului din țară, nu, n-au fost mulți dar au făcut mult. 2.776 brigadierii, constructorii, mecanicii utilajelor, conducătorii auto și rutierii, elevii, studenții, au venit pe rînd, au stat un an sau doi, sau cinci. Au învățat școala dură a vieții de șantier, s-au cunoscut, s-au iubit și și-au întemeiat și familiile, au așezat, poate, o primă brazdă pe fruntea lor netedă, căci vîntul și ploaia, gerul și arșița nu iartă. Au înțeles și ce înseamnă responsabilitatea apăsîndu-ți umerii și au luptat să nu înșele încrederea ce le-a fost acordată. Au învins și, o dată cu ei au trecut și pământul pe care l-au răscolit dincolo de hotarele capriciilor naturii. Mulți dintre ei au fost eroi cunoscuți ai reportajelor, ca acel Ion Dumitru care a înfipt primul gheara excavatorului său în pământul bolnav de acum cinci ani. Dar cei mai mulți, adică 2.776, au fost eroii necunoscuți ai bălății pentru culoarea verde a cîmpului. Lor le datorează pământul, întins cit vezi cu ochii în nordul Capitalei, dreptul său cel mai frumos: dreptul de a rodi.

LIANA MOLNAR ■

Fotografii de PAUL AGARICI ■

Generația izvoarelor artificiale: Gheorghe Stan, Alexandru Păun și Grigore Mirițescu.

Dialoguri despre alimentația rațională

**Ce loc ocupă
LEGUMELE**

**În meniurile
alimentației
publice?**

Cum ne hrănim nu este o chestiune de ordin personal, a fiecărui individ. Cum ne hrănim este o importantă problemă de ordin general, de ordin social, fiind o latură de fond în asigurarea stării de sănătate a populației, așa cum se înscrie cu claritate în Programul alimentației raționale și științifice elaborat de conducerea superioară de partid. Civilizația hranei este abecedarul profilaxiei, prevenirii imbolnăvirilor, este cea care asigură echilibrul organismului, robustețea fizică și intelectuală. În conformitate cu aceste imperative, continuăm dezbaterea inițiată de redacția noastră pentru o alimentație științifică, în care rolul legumelor este esențial.

Ce ne spune direcția de resort din M.C.I.

**„Luăm poziție, îi sancționăm,
ii instruiem, îi controlăm”**

La capătul raidului nostru prin numeroase unități de alimentație publică, de la bufete și linii de autoservire, la pensiuni, de la „Gospodina” la marile restaurante concluzia este indubitabilă: preparatele cu și din legume sînt încă o cenușă, dețin o pondere foarte mică în meniurile zilnice și cu atât mai puțin, și mai paradoxal, cele în plin sezon, cele proaspete, lipsind aproape cu desăvîrșire cruditățile. (Este perpetuu la modă salata din castraveți murati și mai puțin din varză albă, din legume asortate, din ardei copti, dovlecei, vinete, fasole verde, etc., etc.). Cu aceste constatări pe o foaie de hirtie, ne-am adresat tovarășului EMILIAN DOBRES-CU, director adjunct al Direcției alimentației publice din Ministerul Comerțului Interior. Iată răspunsul:

— În această problemă sînt trei direcții în care noi acționăm. Prima, de a elabora acte normative prin care legiferăm modalitățile de lucru în teritoriu de către organele noastre de specialitate. Așa cum știți și dumneavoastră, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne-a indicat, în conformitate cu Programul alimentației științifice a populației, elaborat la inițiativa sa, creșterea ponderii preparatelor culinare pe bază de legume, de pește, de cartofi, de fructe. În context, noi am elaborat mai multe acte normative și programe, printre care cele ce aprobă peste 2000 de rețete în plus față de Rețetarul tip pentru preparate culinare întocmit și avizat prin Ordinul 19/1982 și revizuit prin Ordinul 50/1983 al Ministrului Comerțului Interior. Au fost puse la punct și alte noi rețete pentru preparate din leure de casă, din pește oceanic și tocături din carne de pește, pentru băuturi răcoritoare. Revizuiam acum rețetele pentru produse de cofetărie. În afară de rețete, conducerea ministerului a întocmit o serie de programe privind aprovizionarea de toamnă-iarnă și de insolozări ce urmăresc aprovizionarea cantinelor și restaurantelor, a consumurilor colective, cartofi, produse semiindustrializate (murăturile). Toate acestea trebuind să conducă la realizarea raportului între consumul de legume și carne prevăzut de la 4 ori 5 la 8. Anul trecut a fost de peste 1 la 5, adică la 1 kg de carne peste 5 de legume. Desigur, acest raport este mediu anual și este uniform pentru toate județele, urmînd ca direcțiile comerciale, respectiv comitetele executive ale consiliilor populare să-l repartizeze diferențiat în funcție de specificul consumului.

A doua privește acțiunea de îndrumare, control și sprijin

prin personalul nostru de specialitate pe bază de grafice, în toată țara. Urmărim cum se aplică toate reglementările date, luăm măsuri operative pentru a-i ajuta și pentru înlăturarea deficiențelor constatate. După fiecare acțiune se prezintă note de constatare unde sînt consemnate și măsurile luate în cursul desfășurării acțiunii, note pe care le discutăm în colectivitate și chiar la nivelul conducerii ministerului.

Rugăm să vedem și noi asemenea „note de constatare” în urma controalelor efectuate prin restaurante și I.A.P.L.-urile bucureștene, ce s-a reținut cu privire la consumul de legume. Este solicitat tovarășul Sebastian Moraru, șeful compartimentului îndrumare comercială care sosește cu un dosar, ce-i drept, foarte voluminos. Se fac deci destule controale, dar nu găsim nici unul care să se refere la subiectul în discuție.

— Nu am avut în tematica de îndrumare și control a anului 1985 acest aspect, ni se argumentează. Am urmărit utilizarea peștelui oceanic în consum.

Sîntem surprinși că îndrumarea și controlul din partea forului superior al alimentației publice se face... tematic. În context, se pare că va trebui să așteptăm „anul legumelor” pentru a le putea chiar găsi în meniurile restaurantelor, căci, într-adevăr preparatele din pește le-am înțilnit la toate tipurile și gradele de unități. Noi creдем că specialiștii de la acest etaj ierarhic urmăresc absolut toate problemele din profilul sectorului, cu atât mai mult cu cit programul alimentației științifice este unic și unitar, necesarul celor șapte grupe de alimente fiind de asemenea pentru organism unic și cotidian pe toată durata vieții omului. Dar, să urmărim mai departe răspunsul.

— O a treia direcție în care acționăm este aceea de a instrui și perfecționa lucrătorii, de la conducere la ultimul bucătar. Și aceasta se desfășoară tot pe baza unor programe și grafice, imbrăcînd diferite forme — schimburi de experiență între unitățile cu cele mai bune rezultate și cele mai slabe, demonstrații practice, folosind în principal maiștrii în arta culinară și membri ai Consiliului bucătarilor și cofetarilor. Expoziții de preparate cu vînzare însoțite de demonstrații practice în fața publicului, în fața gospodinelor, de regulă, organizate în colaborare cu comitetele și comisiile femeilor, cu organizațiile de tineret. Consfătuiri de lucru organizate fie zonal, fie pe întreprinderi și la care participă cadre de conducere, cadre de răspundere, personal cu experiență, unde se dezbate diferite probleme de la organizare

și aprovizionare cu materii prime alimentare, la rețetare, prețuri, plan de încasări etc. etc. O altă formă sînt instruirile pe lingă centrele de perfecționare ale noastre, ale M.C.I., ale Ministerului Turismului, CEN-TROCOOP, unde căutăm să pregătim instructorii recrutați din personalul întreprinderilor care, întorși în unități, să-i pregătească pe ceilalți. Zicem noi că prin aceste trei direcții urmărim aplicarea Programului alimentației științifice a populației din țara noastră, așa cum ne revin sarcinile din indicațiile superioare de partid.

Iată că paradoxul se amplifică pentru noi. Cu toate aceste măsuri și acțiuni în planul de producție (adică în lista cu preparatele zilnice oferite consumatorilor) pe luna august (de la 1 la 13, cînd am efectuat raidul), în unele unități nu am găsit nu sortimentul minimal, obligatoriu, de preparate cu legume de sezon, nici măcar unul, căci supra-

Ce ne spune medicul,
specialist în igiena alimentației

**„Ar fi de discutat multe
despre cum le preparăm”**

— De ce trebuie să mîncăm legume, ceva mai multe legume decît am ajuns s-o facem în mod obișnuit, pierzînd, în fond, o bună tradiție a bucătăriei românești, a modului de a se hrăni al poporului nostru, tovarășe doctor NICOLAE ORZA? Ca specialist în laboratorul de igienă a alimentației din Institutul de igienă și sănătate publică ne puteți furniza argumentele științifice necesare.

— Mi se pare că argumentele se cunosc prea bine, încît, tot repetîndu-le, riscăm să fim banali. Toată lumea știe că legumele și fructele sînt principalele surse de vitamine și de elemente minerale absolut necesare organismului. Orice carentă, ca și orice dezechilibru în necesarul tuturor grupelor alimentare, duce la tot soiul de imbolnăviri sau la întîrînerea unor suferințe. Sînt principalele surse de vitamine hidrosolubile — C, K, provitamina A, acid folic. O rație normală de legume și fructe furnizează pînă la 90 la sută din necesarul de vitamină C și cam 60—65, chiar pînă la 80 la sută, din necesarul de provitamina A. Ca principală sursă de săruri minerale alcaline — potasiu, calciu, magneziu... — și oligoelemente — fier, cupru, iod, zinc, intră în echilibru cu celelalte provenite de la restul grupelor alimentare, proteine, grăsimi și glucide, care sînt aciziifiante, protejînd astfel tractul digestiv. Furnizează, de asemenea, celuloza absolut indispensabilă proceselor digestive cu rol mecanic important în eliminarea rezidurilor. Statisticile mondiale indică drept una dintre bolile moderne cu o frecvență extraordinară, constipația, care, la rîndul ei, deter-

numita „ciorbă de zarzavat” era mai ales cu rădăcinoase, puțînd fi pregătită, în mod egal, și iarna. Mărturisim acest fapt tovarășului director adjunct.

— Ce-aș putea să vă spun?! Ne izbim și noi de aceeași situație. Luăm poziție, îi sancționăm, îi instruiem, îi controlăm. Pe plan local, organele noastre comerciale — la fel, și tot nu se învață minte. Urmăresc să muncească mai ușor; pregătirea legumelor proaspete în vederea gătitului este mai laborioasă, cere timp, conserva o desfaci și o pui în oală. Sînt și asemenea cazuri, cînd, acum în plină vară, utilizează tot conservele de legume.

Noi ținem să precizăm că unui bucătar și șefi de unități, cum am înțilnit și la „Troca-dero”, într-o zi de caniculă (și de pește) nu le folosesc nici pe acestea.

— S-o spunem deschis, mulți se fereșc să ia legume din cauza calității necorespunzătoare în care li se livrează de la depozitele I.L.F.-urilor. La sortat și curățat se pierde o mare cantitate, sînt nevoiți să arunce foarte mult iar aruncînd, bucătarul nu mai ajunge la prețurile admise pe rețetă. Trebuie să-i găsim odată rezolvarea la această serioasă problemă ce îngreunează în mod inadmisibil diversificarea meniurilor și ponderea legumelor în alimentația publică. Ori recoltarea nu se face în concordanță cu transportul, ori sistemul de manipulare-depozitare este defectuos, dar ajung în depozitele și unitățile noastre veștejite, bătute, perforate și atunci îngurgităm celuloza și nu vitamine. Acum cîțiva ani am făcut un plan cu Ministerul Agriculturii pentru legumele mai deosebite, pe care e firesc să le aflîm măcar în marile restaurante, ce ar putea să constituie pentru multe „specialitate casei” — cum ar fi bamele, andivele, verzișoarele de Bruxelles, sparanghelul, fasolea fideluță, gulioarele, cressonul, conopida și altele. În hirtii a rămas, nu ni s-a livrat nimic sau aproape nimic. De aceea se pierd și niște tradiții și niște rețete ale unor mari restaurante și mari bucătari ca și ale bucătăriei naționale tradiționale.

N-am văzut nicăieri în vitrina unui restaurant bucureștean în recentul periplu să se facă reclamă unei specialități a casei pe bază de legume. Tînăra bucătăreasă șefa de la „Troca-dero”, Rodica Mureșan, ne-a promis, și ne-a invitat peste două săptămîni, că va promova drept deliciu meselor în unitatea sa o celebră mîncare orientală din vinete împănate.

— Deși există indicații speciale, un program de stat privind alimentația științifică a populației, recentul nostru raid constată că în numeroase dintre asemenea unități aportul legumelor și fructelor proaspete, acum în plină vară, în plin sezon, este destul de redus.

— Și noi mergem prin țară și nu prea înțilnim în alimentația publică un sortiment prea variat de preparate cu legume proaspete. Chiar și acum, în sezonul de vîrf, și se oferă tot fasolea „clasică” din conservă. Cei care sînt suferinzi nici nu pot să intre în restaurant! A mai fost cu ani în urmă o pîlpire de interes de a introduce chiar și produse de cofetărie cu legume, dar ce repede s-a stins entuziasmul. Ca igienist, trebuie să vă spun că unii au și condiții obiective, mai exact nu au condiții, nu au spații corespunzătoare de depozitare și de prelucrare, și astfel mai rău poluează preparatele în loc să fie cit mai bogate și mai complete nutritiv. Totul este nu să îngurgitezi o cantitate anume de legume, totul e ca rația normală să păstreze cît mai mult din conținuturile în vitamine și elemente valoroase de care vorbeam. Din păcate, chiar pentru unitățile noi, proiectanții acordă cea mai mare atenție, precum și spațiile convenite săilor de consumație, cele de prelucrare-depozitare sînt ori tratate superficial, fără gîndirea temeinică a circuitelor corespunzătoare, ori sînt lăsate la mina celor ce vor veni să conducă și să administreze restaurantul. Mai mult chiar decît despre prezența legumelor în meniurile din alimentația publică, și nu numai din alimentația publică, dar și a celor din familie, ar fi de spus despre felul cum sînt preparate. Cantitatea de vitamine depinde esențial de modul de prelucrare a legumelor.

— Și asta nu se învață în școlile de alimentație publică, unde sînt pregătii bucătarii?

— Cred că se învață, dar nu știu cît se respectă. Mergeți prin bucătăriile restaurantelor și o să vedeți. O să vedeți cartofii curățati și tăiați cum zac cu ceasurile în apă pentru a nu se înnegrî, cum este ținută verdeața pentru consumul imediat la mese, cum sînt pregătite și păstrate legumele pînă se pun în oală și după aceea. Se știe că mai bogate în vitamine sînt părțile exterioare, ori, curățitul are un rol foarte important. De pildă, foile verzi de varză au de 20 de ori mai mult caroten decît cele albe din interior, dar tocmai acestea sînt îndepărtate.

— Se spune că nu le agreează cumpărătorii. Tîne și de educația și de cultura pentru o alimentație științifică a consumatorului.

— Dacă sînt gătite gustos nu cred că le-ar respinge. Prin îndepărtarea acelor foi, pentru a reveni la o importantă legumă cum e varza, se pierd cam 15—20 la sută din conținutul de vitamine. De preferat este să se renunțe la această practică atînci cînd frunzele sînt sănătoase, numai că arareori sînt. Transportul, manipularea, depozitarea le depreciază cel mai adesea și atînci trebuie să le arunci. La fel se întîmplă cu salata, cu majoritatea legumelor. O altă parte din vitamine se solubilizează în apa de fierbere care, la noi, se obișnuiește să se arunce în loc să fie folosită la prepararea de supe, ciorbe, sosuri, pireuri. Cu cît fierberea este mai rapidă și în apă cît mai puțînă, cu atât păstrăm mai mult din calitățile legumelor. De preferat este cea realizată în abur, în vasele sub presiune cu care, de regulă, bucătăriile din alimentația publică sînt înzestrate. Totul e să fie folosite și corect folosite. În final, prin prelucrarea cunoscută, tradițională, se pierde cam 30 pînă la 70 la sută din vitamina C și pînă la 50 la sută din elementele minerale. Un corectiv al bucătăriei românești în această privință este adaosul, cînd preparatele sînt gata, de verdeturi proaspete. În bucătăria mai modernă internațională — procedeu ce s-ar putea extinde și la noi, puțînd ușor să dispunem de asemenea utilaje — se practică adaosurile de sucuri, de nectaruri obținute prin presarea de legume crude proaspete. Pentru a nu complica sistemul de control Inspecția comercială poate fi pe primul plan și în această privință. Știu și eu cum ar putea să-l verifice?! Așa cum există norme de consum la legume, ca și norme pentru verificarea unor tehnici culinare de risc pentru populație (cum ar fi la maioneze, de pildă), se pot găsi și norme pentru asigurarea calității produsului finit.

CICI IORDACHE-ADAM

Un om ceva mai căutat

Destinul i-a fost marcat încă de la naștere: era al 14-lea copil din cei 15 ai unei familii de agricultori din comuna Teremia Mare, județul Timiș. Singura soluție era să-și poarte singur de grijă, să-și vadă singur de propriul drum, mai ales că tatăl lor murise cînd el abia împlinise 13 ani. Se înscrie la o școală de mecanici agricoli din Bield, dar nu se împacă prea multă vreme cu meseria de tractorist și se înscrie la o altă școală, de tehnicieni veterinari. Lucrează ca veterinar vreo patru ani, dar își dă din ce în ce mai bine seama că singura șansă de a fi mulțumit de el însuși este învățătura. Pleacă în Bărgan, la Călărași, se angajează la un complex de porci, iar seara urmează cursurile liceului. În ultimul an de liceu renunță din nou la meserie (se lucra în ture și nu mai putea merge seara la cursuri) și se angajează la Fabrica de confecții unde se califică, la locul de muncă, pentru a treia oară — croitor, meserie pe care o și practică aproape doi ani.

În 1972 începe marea traversare: „Făcusem cu mine însumi un pariu — penibil, în cele din urmă — de a deveni medic, de a fi singurul dintre toți frații cu această profesie. Cândizez la Cluj și obțin media 8,08 față de 8,09 cit era a ultimului intrat”. Pînă la admiterea viitoare, caută un nou loc de muncă, pentru un an de zile. Află de o circulară prin care erau solicitate oameni pentru controlul produselor de origine animală. Se înscrie la cursul respectiv, după care lucrează în cadrul Inspectoratului veterinar județean Hunedoara pînă în vara lui '73, cînd se înscrie din nou la medicină și tot la Cluj. „Am căzut iar ca dintr-un vis, eram prea sigur pe mine. La fizică am luat notele 10, 10, 0 — la ultimul subiect tratînd legile deplasării în loc de legile dezințegrării. Dar chiar și cu această notă de zero, mi-au lipsit doar două sutimi pentru a reuși”. Era din nou fără servicii, pentru că nu i se aprobase concediu fără plată pe perioada admiterii. Se angajează pe un șantier de prefabricate, la Bircea, unde se lucra în trei schimburi. Pentru prima oară soarta îi suride: în toamnă se organizează un nou concurs de admitere pentru ocuparea locurilor rămase libere prin plecarea în armată a reușitorilor incorporabili (era primul an în care s-a aplicat acest sistem). La o concurență de 21 de candidați pe un loc, intră fără probleme, printre primii. „Nici n-am mai avut forța să mă pot bucura de acest succes. Începea

chinul facultății; unica sursă de subzistență — bursa”.

Proaspătului student Dinu Mihai îi vine ideea creșterii peștilor exotici, acolo, în camera de cămin pe care o primise. „Am intrat greu în circuitul crescătorilor de pești. Am început cu un acvariu modest și am ajuns să am peste 10.000 de exemplare din aproape 180 de specii. În acea vreme, era prin '76, am fost chiar criticat în „Viața studentescă” pentru că mi-am transformat camera în colecție de acvarii. Peștii îi vindeam la prima mînă, cu sume mici. Cu banii luați îmi cumpăram tot ce apărea în medicină și mai trimiteam și acasă. Am reușit să obțin, prin încrucișări genetice, patru noi varietăți de pești. Făceam de fapt muncă științifică, din 1.000 de varietăți separam și selectam trei, restul le abandonam... Sigur că mi-a luat foarte mult timp, dar în șase ani de studii am lipsit o singură dată, la o lucrare practică, chiar dacă, în virtutea funcțiilor obștești pe care le aveam, trebuia să particip și la cîte opt sedințe pe lună. De pești mă îngrijeam noaptea și duminică, mă deconectam psihic adunîndu-le dații ciclului, grindarii și alți viermișori pentru hrană. Episodul piscicol din studenție îmi rămîne ca unul dintre cele mai dragi și mai pitorești între amintirile mele”.

„Am învățat medicină în atmosfera marilor înaintași — Hațieganu, Fodor, Goia. Am urmat o medicină a omului sănătos și am învățat ce înseamnă un om sănătos. O definiție completă a sănătății nu există, dar am reușit să înțeleg ce înseamnă abatererea de la starea de sănătate — și asta o poți afla numai avînd răbdarea de a examina și a trata bolnavul și nu boala, principiu căruia școala clujană i-a rămas în general fidelă. De aceea m-am și dus la Cluj — să învăț o medicină a contactului direct cu bolnavul, fără medierea aparatelor și a electronicii. Am citit în manuscris cursurile profesorului Hațieganu, am răscolit în acești ani toată cultura medicală a Clujului. Am rămas cu un beneficiu imens. În clinica din Timișoara, unde mi-am făcut stagiul după absolvire, am fost acceptat, dîndu-mi-se mult de lucru, tocmai pentru că veneam de pe o altă orientare medicală. Veneam primul și plecam ultimul, mi-am dat seama că n-am voie să greșesc, pentru fiecare bolnav redeschideam acasă cartea de medicină pentru că fiecare avea particularitățile lui, chiar dacă bolii erau aceleași.

După un scurt popas în comuna Știuca, doctorul Dinu Mihai este chemat acasă, în Teremia Mare. Un primar înțelept îi știa biografia ca în palmă, îi urmărise întreaga odisee, se interesase peste tot de el, unde e și ce face, l-a lăsat să se zbată cu viața și cu greutățile, dar să și acumuleze experiență profesională și de viață și cînd i s-a părut că fiul satului este „copt” din toate punctele de vedere a zis, gata, trebuie să vină acasă că avem aici mai multă treabă de făcut. „În toamna lui '84 am revenit la Teremia Mare, mi-am adus și soția, care era ingineră în Timișoara și acum lucrează aici, și copiii. Am înțeles bine ce-a vrut primarul nostru, Vili Heinz, cînd mi-a spus că trebuie să ne-adunăm copiii în satul de baștină, și n-am venit să cer ci să crez condiții. Băile termale de aici sînt suficiente pentru ceea ce vreau eu să fac”. „Vedeți dumneavoastră, în medicină trebuie să accepți și insuccesul dar eu nu pot da un verdict definitiv de vindecare decît după 20 de ani, să zicem, pentru că trebuie să văd ce se întîmplă cu toate aspectele bolii și ale bolnavului. Poate că și eu am să mă las bătut dacă o să am, să zicem, 50 la sută eșecuri, dar, indiferent de asta, cel mai important lucru este luciditatea medicului. Eu nu sînt vraci, sînt medic, tratez bolnavi, nu boli, merg pe tratamente individuale nu pe o rețetă unică. Eu nu dau medicamente ci prescriu rețete, tratez la vedere, numai că prepararea medicamentelor se face cu niște substanțe care se reunesc din mai multe farmacii și care se combină după prescripția mea pe care o poate verifica și realiza orice farmacist”.

La cei 37 de ani ai săi doctorul Dinu Mihai este răscolit de același neastîmpăr care i-a dinamitat și pînă acum întreaga existență pe care nici-o clipă nu și-o poate imagina în afara muncii cu propriile mîini. Aceleași mîini care răsfoiesc tratate de medicină („am peste 1.800 de volume de specialitate, oamenii văd că citesc și-mi aduc cîte-o carte veche”), care îngrijesc iepuri de rasă („la rasa aceasta originală am ajuns după 16 tipuri de încrucișări genetice”), care gospodăresc o fermă în toată regula și mai ales care mîngie, cu scrisul dar și cu fapta lor, suferințele bolnavilor. „În viața oamenilor au o singură calitate: unii dintre ei mai au puterea să spună că sînt creatori. Am reușit să mă epuizez de medicină, între sufletul omului, carte și dragostea de viață”.

N-ai reușit, doctore Dinu.

OCTAVIAN ȘTIREANU

S.O.S. apele minerale ● S.O.S. apele minerale ●

Un vagon numit... dorință

S-ar părea că una dintre modalitățile de a înlătura lipsa de apă minerală în marile orașe ar fi imbutelierea ei — nu la surse, ci aproape de consumator. Ar fi eliminată astfel întreaga teavatură cu transportul sticlelor, al navetelor, box-paleților și aproape tot ceea ce mai împiedică la ora actuală bunul mers al apei de la sursă spre piața de desfacere. Apa trebuie, însă, transportată cumva și, mai ales, în ceva. La Constanța ni se spunea de curînd, că ar fi necesar un vagon-cisternă, care să ducă apa minerală pînă la stația de imbuteliere, transportul pe C.F.R. fiind cel mai convenabil. S-a și comandat — mai aflăm de la Constanța — acest vagon-cisternă. Întreprinderii de vagoane din Drobeta-Turnu Severin. Dorind să aflăm care este stadiul lucrărilor, ne-am deplasat în orașul de pe Dunăre. Dintr-un prim contact cu directorul Întreprinderii de vagoane, inginerul Vasile Bacalu aflăm că lucrurile nu sînt chiar simple de lămurit și înțelegem că, în orice caz, vagonul-cisternă nu s-a executat. Mai tîrziu, în fața unui dosar și după lungi explicații oferite cu bunăvoință de inginerul-sef Helmut Bendl și inginerul Victor Turturea, șeful de proiect al vagonului cu pricina, ne lămurim. Situația se prezintă astfel. Vagonul-cisternă poate fi executat la Drobeta-Turnu Severin în circa patru săptămîni, cu condiția să fie asigurat recipientul de la furnizor, adică I.U.C. Grivița Roșie.

„Am fi și noi bucuroși să scăpăm de această comandă neonorată pînă acum”. Proiectul a fost executat acum doi ani la Drobeta-Turnu Severin, documentația a fost predată și avizată la C.T.E. București, după care s-a obținut repartiția și s-a făcut comanda pentru un vagon. Apoi, s-a încheiat un contract cu I.U.C. Grivița Roșie, care inițial, n-a ridicat nici un fel de obiecțiuni, urmînd a executa și livra recipientul. Proiectantul prevăzuse folosirea materialului W1-4541, oțel inoxidabil, adus din import. „Comisia de raționalizare a consumului de oțeluri aliate și feroliale” din cadrul M.A.G.F. avizează însă, materialul 2 Ti Mo Cr-180, sau a mărcii de oțel 12 Ni Mo Cr-180, alte materiale punînd serioase probleme tehnologice de execuție. Mărcile recomandate pentru executarea recipientului se pare că nu pot intra deocamdată, în discuție.

datorită faptului că prima (2 Ti Mo Cr-180) nu este încă omologată, iar cea de-a doua (12 Ni Mo Cr-180) lipsește din stocul întreprinderii bucureștene însărcinate cu executarea recipientului pentru apa minerală.

În ce stadiu se află acum rezolvarea acestei probleme? Greu de spus. Avem, deocamdată, la dispoziție doar un dosar, în care a fost introdusă și ultima adresă trimisă de M.A.G.F., adresa cu numărul 3004 din 19.06.1985, în care citim: „Marca de oțel 2 Ti Mo Cr-180 nu este omologată încă, dar această situație nu este de natură să determine modificarea avizului în sensul utilizării unei mărci de oțel mult mai scumpă, care antrenează un efort valutar sensibil mai ridicat pe deizive libere pentru procurarea elementelor de aliere necesare. În consecință, trebuie insistat pentru obținerea tabelor din calitatea avizată și executarea cisternei în cauză, din oțelul inoxidabil 2 Ti Mo Cr-180”.

Mai aflăm, din aceeași adresă că marca 2 Ti Mo Cr-180 este un oțel inoxidabil cu o excelență deformabilitate la rece și o sudabilitate bună, cu condiția respectării stricte a prescripțiilor tehnologice de sudare.

Sintem perfect de acord cu faptul că nu există nici un motiv pentru care să se folosească un oțel scump, care necesită efort valutar, din moment ce se poate utiliza cu aceleași rezultate, oțelul obținut de siderurgia românească. Nu vedem de ce nu s-ar respecta cu strictețe prescripțiile tehnologice de sudare. Numai că, această imperioasă exprimare „trebuie insistat” nu ne-a prea lămurit de datoria cui este să obțină omologarea unei mărci de oțel, extrem de utilă, după părerea celor în măsură să se pronunțe.

Și, ca să fim sinceri, am vrea să mai aflăm și pe cînd, omologarea? Dacă am cunoaște data, ne-am interesa și la I.U.C. Grivița Roșie de cît timp este nevoie pentru executarea recipientului, după care am adăuga la socoteală cele patru săptămîni pe care le pretinde Întreprinderea de vagoane din Drobeta-Turnu Severin. Astfel, am putea afla, cu aproximație, cînd va putea fi imbuteliată apa minerală la Constanța. Așa, nu știm decît că vara a zam trecut și vagonul nostru nu este decît o... dorință.

LIANA MOLNAR

Cronica șoselei

Voința, lege a vieții

Tinărul inginer îndrăgise judo din copilărie. Loviturile rapide, aplicate cu măiestrie și curaj exact acolo unde adversarul este mai vulnerabil, îl fascinau prin eficiența lor ieșită din comun. Era avid după orice amănunt din acest sport, studia cărți, viziona filme, diapositive, exersa de sute, de mii de ori aceeași lovitură. „Nu mai aveți mult și veți susține prima dv. întîlnire oficială, îi spuse într-o zi profesorul. Nu vă faceți probleme, sintetiza bine pregătit, iar fantezia și intuiția dv. în luptă vor fi hotărîtoare. Nu vă inhibați, alungați emoția, teama. Adversarilor să le fie frică de dv.”

Era la ultimul antrenament. Așa cum se obișnuiește, în ajunul meciurilor nu se fac antrenamente de mare intensitate. Inginerul era încrezător în forțele sale, dar emoționat. Fîrește, a doua zi urma să apară pentru prima dată în fața publicului. Măcar dacă întîlnirea ar fi avut loc în localitatea unde trăia, muncea, unde, cit de cit, era cunoscut de oameni. De ce oare antrenorii îl băgaseră pe el, un începător, în echipa care trebuia să se deplaseze la 100 de km?

În timp ce se antrena, medita la toate acestea. Se gîndea și la discuția cam aprinsă pe care o avusese cu o seară înainte cu soția, și ea ingineră în aceeași uzină. Fuseseră colegi de an, de grupă. Îl îndrăgise pentru atitudinea lui onestă, curajoasă, cu care întotdeauna îi susținea pe cei fără apărare, pentru franchețea cu care își exprima opiniile și logica lui sănătoasă. Înainte de căsătorie și imediat după aceea, era în-

cîntată de sportul pe care îl practica. Îl încuraja, participa la antrenamente, la întîlnirile neoficiale. Acum era însă de altă părere. „Vadime, ai răspunderi! Ce a fost, a fost, ce se potrivește altă dată, nu se mai potrivește acum. Nu uita, ești tată de copii. Ei au nevoie de tine sănătos, nu cu oasele zdrobite în vreun accident”. „Și tu, Denisa, parcă înainte vreme nu erai așa prăpăstioasă”. „M-am mai copt și eu la mîntă, așa-i cînd ești mamă și ai doi copii”, răspunse ea cu un aer ușor malițios.

Adversarul cu care se antrenase era unul dintre cei care veniseră odată cu el la judo. Simțea în mișcările, în felul lui de a fi, o încercare de a forța nota, de a depăși limitele unui antrenament ușor, așa cum le recomandase antrenorul. După momentul cînd a căzut cu șoldul în afara săltelei pe pardoseala dură de ciment, a urmat o durere insuportabilă și probabil a leșinat. S-a trezit apoi la spital. În jurul patului, pe scaune, cu fețe serioase, antrenorul, Denisa (care se vedea că face eforturi să-și rețină lacrimile) și copiii, care se uitau la el cu ochii lor serioși și mirați în același timp. A început el vorba. „De ce să dau vina pe băiatul ăla? Hoțul cu un păcat și păgubașul cu două. Așa, s-ar putea face multe supoziții. Că era invidios pe mine pentru că eu am fost selecționat și el nu. Că voia să demonstreze antrenorului în ajunul unei întîlniri atât de importante greșeala pe care o făcuse prin includerea mea în echipă. Cert e că eu nu eram prea concentrat. Mă gîndeam ce va fi a doua zi, mă muștra parcă conștiința că îi cam neglijasem pe ai mei în ultimul timp... știu eu ce să spun? Necazul e că nu-mi simt deloc picioarele. Și doctorii aștia sînt așa de misterioși. Au tot șusolit între ei. Apoi a rămas doar unul. Mi-a răspuns

foarte evaziv, ciudat. „Se pare că e vorba de nervul sciatic”. Vouă v-a spus mai mult?” „Nu, nu... doar că va fi nevoie de un tratament mai îndelungat”, i-a răspuns Denisa, cu o voce tremurată, tristă. Așa a fost. Vadim a cutreierat spitalele doi ani în șir. A fost nevoie de un tratament greu, de numeroase exerciții pentru recuperare. Cînd a reușit să calce cit de cit pe piciorul sting, în familia inginerului a fost o adevărată sărbătoare. Între timp s-a pensionat. Tinăr fiind, pensia nu era prea mare. N-o duceau deloc ușor. După ce s-a mai îndrăvenit, i s-a permis să conducă un automobil cu comenzi la mînă. Călătoriile scurte cu mașina erau singura bucurie a familiei, iar lui Vadim îi dădeau sentimentul că n-a rămas un neputincios, un infirm. Fîrea lui voluntară, energică îl împingea înainte ca un resort. Voia să știe, să facă mai mult. „Cine spune că un semințim ca mine e un om pierdut, se înșală. Uite, nu-mi ajunge ziua, citesc, scriu, îi ajut pe băieții de la uzină la proiecte, spun povești inventate de mine copiilor”. Anii din urmă, suferințele de tot felul își pusese rădăcina pe chipul, dar și pe felul de a fi al Denisei. Din veselă, optimistă, devenise taciturnă, așînd un gen de bună dispoziție mai mult pentru a nu submina moralul lui Vadim. „La 28 de ani să ai un soț de aceeași vîrstă cu tine, care toată viața va merge în cirje, nu-i o perspectivă deloc încurajatoare”, îi destăinuise ea unei bune prietene, fostă colegă de liceu. „Marele nostru noroc, al meu și al copiilor, e că Vadim ne însuflă fantastica lui voință și uluitorul lui optimism. După ce ne-a ținut un logos, pentru întărirea „moralului”, cum zice el, a terminat cu vorbele nu știu cărui filozof: „Suferința, copii, zice el, e marele educator și binefăcătorul ome-

niri”. Ce ne-am face fără ea, cum ne-am căli pentru viață, cum ne-am pregăti pentru ea? Am rămîne niște bicsnici, niște oameni de nimic”.

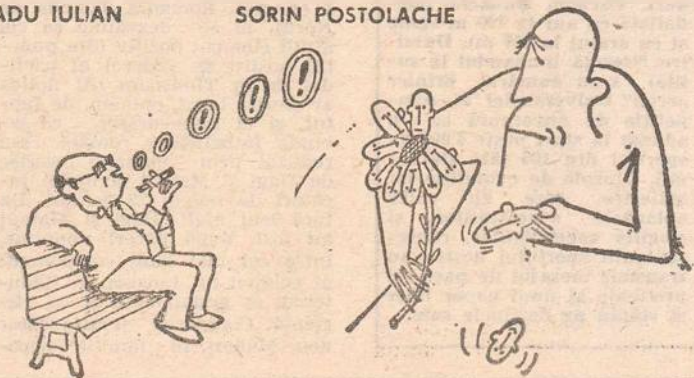
„Exact așa s-au petrecut lucrurile înainte de a pleca în acea nefastă călătorie. După ce-a terminat cuvîntarea, numai că-l auzim: „Și acum, surpriza zilei. Peste o oră plecăm la drum, dar... nu văd efectul surprizei pe fețele voastre”. Rosti încă o dată apăsător acel dar... cu Trabantul avînd comenzile normale, la picioare, nu ca pentru invalizi! Am rămas surprinsă. „Cum adică. Vadime, doctorii au încuviințat?” „Ce am eu cu doctorii? Principalul e că mă simt straniu. Uite, pot folosi amîndouă picioarele”. Se mai sprijinea încă în cirje, dar, într-adevăr, mișca în voie picioarele. „Cînd s-a urcat la volan, nu știam ce să cred, ce să spun. Să fi insistat să nu plecăm, ar fi fost o lovitură de moarte pentru el. În sufletul meu era un zbucium cumplit. Cînd l-am văzut ce dezinvolt și sigur conduce, m-am mai liniștit. Ai mei s-au bucurat nespuse. Își exprimau speranța că în curînd va putea

din nou munci la uzină, în laboratorul care îi era atît de drag. Se înnoptase, mă gîndeam că nu e bine ce facem. Vadim nu condusese de ani de zile cu asemenea comenzi, și, în plus, cred că drumul îl cam obosise. Noaptea, dacă pilotase de cîteva ori. Nu era însă inhibat, dimpotrivă, bine dispus ca întotdeauna. Betivul a apărut brusce pe bicicletă. Nu l-a putut evita. Îndrăznesc să afirm că și un șofer perfect valid n-ar fi reușit să-l ferească. L-au condamnat la doi ani. Cu suspendare, bineînțeles. S-a invocat că medicii nu avizaseră trecerea la comenzi normale și că picioarele nu-l ajutaseră pe Vadim să reacționeze prompt asupra frinei. Știu eu? O fi așa, se poate. Oricum, viața i-a smuls soțului meu și această mică bucurie, conducerea mașinii. După cele întîmplute, starea sănătății lui Vadim s-a înrăutățit mult. Credeți, însă, că s-a lăsat doborît? Nu, nici-decum”. „Reinceară cu exercițiile. Nu mă doborî ea, viața, pe mine, și nici doamna cu coasa. Da, voința e legea vieții!”, îi place lui să sublinieze.

VICTOR BEDA

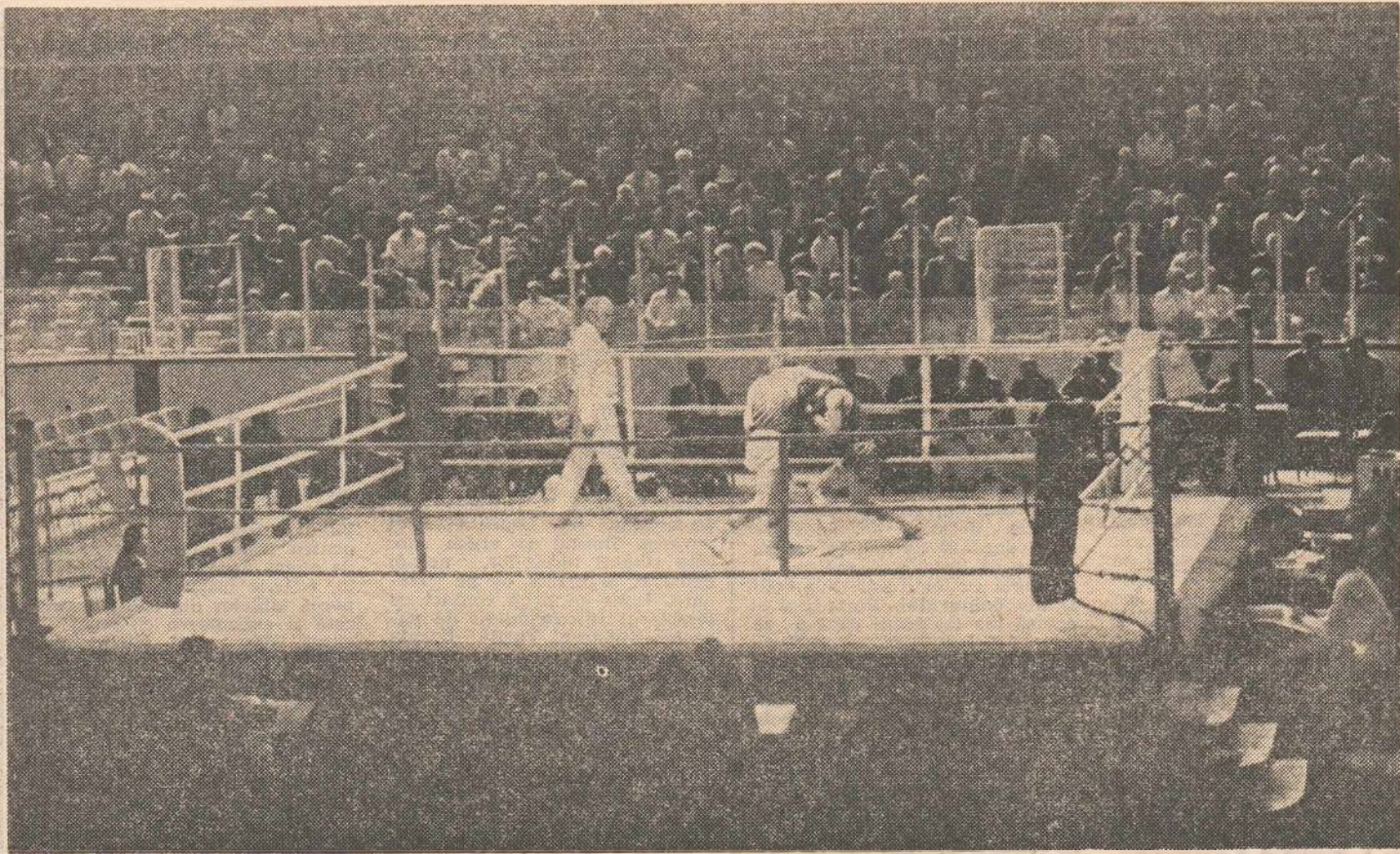
RADU IULIAN

SORIN POSTOLACHE

„Mondialele” de box pentru tineret

Fotografie de AUREL NEAGU ■

Incepute duminică, 1 septembrie, pe ringul instalat în sala Patinoarului 23 August, meciurile de pină acum ale „mondialelor” de box pentru tineret (incredințăm tiparului rindurile de față după consumarea primelor șase gale) au etalat nu numai ardoarea combatanților în drumul lor spre laurii suptremi, ci mai ales un box de ridicat nivel tehnic, dublat de o excelentă pregătire fizică și de o nebanuită forță a loviturilor. Între boxerii ce au făcut din plin dovada acestor trel calități se numără și tinerii noștri pugiliști care, în compania unor adversari redutabili, cum ar fi boxerii cubanezi și americani, nu s-au lăsat întimidați, evoluând cu mult a-

Frumoasa luptă pentru medalii

plomb: Marian Popa (semimuscă), Daniel Măeran (pană) și Vasile Damian (semigrea) au făcut fiecare în parte meciuri de mare spectacol, în luptă cu cubanezii Pedro Boza, Rafael Perez și Jorge Camejo. Cu atât mai prețioase sînt aceste victorii cu cit, repetăm, adversarii au demonstrat la rîndul lor calitățile specifice boxului cubanez. Același Marian Popa avea să se remarcă într-un nou meci la fel de greu ca și cel anterior, în compania americanului Gary Harvey, așa cum, la categoria imediat ur-

mătoare, la muscă, Mărcelică Tudor avea să realizeze un meci incendiar în fața unui alt boxer american, Carlos Valdez după ce, în prima gală, îl învinsese pe portoricianul Santiago Jose. Excelent au boxat pină acum, promițînd evoluții de excepție, și ceilalți boxerii români ce s-au impus net în fața adversarilor lor: Daniel Dumitrescu (cocos), Ion Pal (ușoară), Marian Gavrilă (mijlocie mică) și Ștefan Drișcu (semimijlocie). Nu ne rămîne decît să sperăm că Giani Gogol (semiușoară), înlocuitorul

de ultim moment al lui Mihail Icu, a cărui accidentare în timpul pregătirilor antrenorul Eustațiu Mărgărit o regretă nespun, Ion Beșliu (mijlocie mare) și Vasile Drăghici (super grea), se vor dovedi la înălțimea colegilor lor. Lipsește, după cum se vede, reprezentanțul nostru la grea, Ilie Corbu, care a pierdut în prima repriză la Felix Savon, despre care antrenorii săi afirmă că este un demn urmaș al lui Teofilio Stevenson, cea mai proeminentă figură de pină acum a boxului cubanez. Indiferent de rezultatele confruntărilor extreme de grele ce se anunță pentru reprezentanții noștri în drumul lor spre medalii, ne face o mare plăcere să consta-

tăm și să afirmăm că antrenorul Eustațiu Mărgărit a pregătit o adevărată echipă, un lot valoros, apt să crească-n tehnicitate și forță, cu nimic mai prejos decît viitoarele stele ale boxului amator mondial. Cu alte cuvinte, se poate miza în continuare pe acești tineri a căror prestație a demonstrat o inteligentă deplasare în ring, printr-un susținut joc de picioare, o tactică mobilă în funcție de replica adversarului, o corectă însușire a procedeele tehnice (serii de lovituri legate, eschive și riposte spectaculoase, clinchiuri atent și lucid supravegheate, o apreciere adecvată a distanței față de adversar etc.), o bună mobilizare voluntivă, un tonus fizic ridicat, calități indispensabile unui boxer ce vrea să urce treptele ierarhiei mondiale, fie ele chiar și la o vîrstă timpurie. Între boxerii străini, o impresie deosebită au lăsat reprezentanții Cubei, S.U.A., Uniunii Sovietice, R.D.G., Bulgaria, Ungaria, Porto Rico, Japonia, Coreea. Merită a fi menționate, pentru calitatea lor, pentru incandescența lor, meciurile dintre semimijlocii Kenneth Gould (S.U.A.) și Serghei Brajnikov (U.R.S.S.), în care primul, o autentică speranță olimpică, învingător, a oferit o veritabilă lecție deschisă de box, sau apriga confruntare dintre usorii Radames Castillo (Cuba) și Mario Muñoz (S.U.A.), un meci în care ambii boxerii, din primul și pînă în ultimul minut, s-au înclăst într-o continuă și epuizantă luptă corp la corp, victoria revenindu-i, cu 3-2, cubanezului, ea putînd fi însă acordată la fel de bine și adversarului. Două meciuri care, ca și altele disputate pînă acum, puteau fi tot atîtea finale sau, cel puțin, semifinale. Dar sorții au vrut altfel, ceea ce nu înseamnă, desigur, să meciurile care urmează vor fi lipsite de spectaculozitate. Să sperăm că ele vor confirma valoarea galelor de pină acum și că printre învingători se vor număra și boxerii români. Care, nu numai în calitate de gazde, ci și de îndreptății pretendenți la medalii, înțruncesc aprecierile și elogiile specialiștilor prezenți la acest turneu de anvergură, referință pentru viitoarele mari competiții pugilistice, campionatele lumii pentru tineret organizîndu-se, reamintim, la ideea federației noastre.

VICTOR NIȚA ■

Bilanț
remarcabil

La ora la care revista noastră se îndreaptă spre tipar, miercuri seară, în îndepărtata Japonie cădea cortina peste întrecerile celei de a 13-a ediții a Jocurilor Mondiale Universitare de vară. Din cauza diferenței de fus orar, nu ne-au parvenit prea multe știri din ultima zi a competiției, dar am aflat, cu satisfacție, că sportivii români și-au trecut în cont o nouă medalie. Sărînd 6,61 la lungime, Marieta Ilicu a intrat în posesia bronzului, ridicînd astfel la 21 (5 de aur, 10 de argint, 6 de bronz) zestrea de medalii a delegației studenților noștri.

Deși n-au participat decît la 6 din cele 11 discipline prevăzute în program, reprezentanții mișcării sportive universitare din România s-au numărat printre protagoniștii întrecerilor de la Kobe, lăsînd o frumoasă impresie prin talent, dăruire și înfîntă, ocupînd în final un prestigios loc 4 în clasamentul general pe națiuni. Ba mai mult, Ecaterina Szabo (cu aur la birnă și sărituri, cu alte 4 medalii de argint), Florin Segăceanu (și el cu 3 medalii, între care una de aur), Carmen Bunaciu (medaliată cu aur la 100 m spate și cu argint la 200 m), Dumitru Negoită (îmbatabil la sutliță) s-au numărat printre „eroii” Universiadei '85, competiție de anvergură ce a adunat la start peste 4000 de sportivi din 106 țări ale lumii. Dincolo de evoluțiile lor măiestre, care au cules aplauzele spectatorilor și elogiile specialiștilor, reprezentanții sportului nostru au transmis mesajul de pace și prietenie al unui popor liber și stăpîn pe destinele sale.

Am scris, și în transmisia efectuată imediat după meci, că victoria în fața finlandezilor nu ni se pare una oarecare. De duzină. I-am dezamăgit, probabil, pe cei mai optimiști (sau mai neavizați!) dintre noi, care nu puteau uita că în 1973, la București, le-am administrat nordicilor un fulminant 9-0. Numai că, vrem, nu vrem, treburile în fotbal s-au mai schimbat: valorile sînt mai echilibrate (ce ziceți de rezultatul 0-0 al Turciei în Elveția ?!), iar finlandezii, au probat-o și la Timișoara, se găsesc (cel puțin față de 1973)

lorilor merită să fie subliniată, atît în ceea ce privește folosirea lui imediată, cit și în ideea perspectivei. Sigur că, privind în ansamblu, evoluția fotbalistilor noștri n-a strălucit. Ritmul n-a fost totdeauna cel așteptat, iar cîțiva jucători, unii cu scuza accidentărilor, n-au prins ziua cea mai fastă. Dar ce-a fost, a fost, istoria fotbalului se compune, oricît n-ar dori-o „estefii”, tot din rezultate. Cum nici un meci nu seamănă cu altul, lege veche de cînd fotbalul, se cuvîne să nădăjduim că, învățînd și din greșelile comise la Timișoara, tricolorii vor fi în

ca o mașină puternică avînd frîna de mină trasă, Bôlôni (despre care noi nu împărtășim părerea, tot mai des auzită, c-ar fi un jucător „pe ultima sută de metri”) ar urma să dețină în Anglia un rol-cheie, de „închizător” în fața liniei de fundași. E rolul, ne place să credem, care i se potrivește ca o mînușă și, dacă n-am fi regretat prea tare absența lui la Timișoara, unde jocul se preta mai ales la construcție, am regreta-o imens pe „Wembley”. Firește, dacă nu se va putea și nu se va putea, se vor găsi soluții. Poate Andone,

parșiv. Adică, ne-a lăsat să înțelegem, nimic nu e încă tranșat în grupă și orice, chiar răsăturnarea Angliei de pe locul 1, e posibil. Să fi fost el, lăudînd echipa noastră, numai diplomat ? Mai degrabă nu, managerul formației britanice întîind că nu-i va fi ușor la 11 septembrie.

Socotim că am fostul destul de expliciți. Ar fi o greșelă elementară, și tocmai de aceea penibilă, tratarea meciului cu Anglia fără veleități, calculînd că am putea realiza calificarea și fără a lua puncte (punct) de la Londra. Egalul din 1969 a însemnat „actul de naștere” al generației de la Guadalajara, fotbalul insular fiind, cu toate scăderile lui, unul de referință pe plan mondial. În fața Angliei, nu a Finlandei, și cu atît mai mult pe „Wembley”, își verifică potențialul o echipă sau alta. Nici un examen adevărat nu-i ușor, iar cel de miercuri nu se anunță altfel. N-am pierdut însă niciodată pe „Wembley” și e de datoria jucătorilor noștri să facă totul ca, prin rîvnă, prin devotament, prin dăruire dusă pînă la sacrificiu, prin abordarea înfîntării fără complexe, să consolideze tradiția. Le stă în puteri, nu ne îndoim.

Mult succes, tricolori !

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Baleț aerian la Timișoara: Cămătaru în luptă cu Europeacu

Miercuri, la Londra, Anglia — România în preliminariile C.M.

N-am pierdut niciodată pe „Wembley” !

Într-un real progres. Jocul lor de miercuri trecută, îndrîjit pînă la agresivitate, urmărind valorificarea ultimei șanse, nu i-a putut însă împiedica pe tricolori să obțină o victorie fără echivoc, pe care am aprecia-o, în contextul calificării, ca deosebit de prețioasă. Ea a însemnat pentru tricolori încă un pas spre Mexic, iar pentru elevii lui Kuusela sfîrșitul iluziilor. Cu zero la „adevăr”, cu golaveraj negativ (-6) și fără nici un alt meci în deplasare, nordicii sînt practic ieșiți din cursă, iar această simplificare a luptei, ce rămîne să se ducă de-acum în 3 (Anglia, România, Irlanda de Nord), ni se dezvăluie ca cel dintîi element pozitiv (din punctul nostru de vedere) al partidei de la Timișoara. Al doilea ar merita legat, opinăm, de faptul, și el îmbucurător, că izbinda fotbalistilor români s-a realizat prin golurile înscrise de Hagi și Mateuț, amîndoi jucători de numai 20 de ani. Ba încă mai mult. Hagi și Mateuț au fost, după păreri unanime, între cei mai buni componenți ai echipei lui Lucescu și Radulescu, ca angajament și ca eficiență. Cîștigarea unui jucător nou, Mateuț, în „familia” trico-

măsură să dea miercuri, pe „Wembley”, o replică de tinută lui Hateley and company.

Din păcate, fără a însemna că sîntem prin asta pesimiști, meciul cu Anglia, după toate calculele cel mai dificil pentru noi, nu pică foarte bine. Iorgulescu și Bôlôni, două dintre „piesele” de bază ale angrenajului lui Lucescu, au suferit puternice contuzii la Timișoara și, pînă la ora la care așternem aceste rînduri, prezența lor pe „Wembley” rămîne sub semnul îndoielii. Primul, cu o gravă entorsă la gleznă, și-a scos ghipsul abia luni, fără ca previziunile medicilor să fie prea optimiste. El nu s-a alăturat lotului reprezentativ, care s-a deplasat marți seara la Bistrița. A rămas în București, sub supravegherea medicilor, urmînd un program special de recuperare. Cît despre Bôlôni, afecțiunea lui, anunțată inițial drept o ruptură fibrilară, pare mai ușoară, dar și referirile la folosirea lui există destule rezerve. Asupra utilității prezenței lor în teren, jucători cu experiență și singe rece, nu mai are rost să insistăm. Mai slab la Timișoara, cînd parcă a făcut ca echipa să joace, cum plastic se exprima cineva,

care ar merita luat în discuție și în cazul recuperării celor doi, dată fiind siguranța lui în duelurile aeriene (una din armele lui Robson), poate Irimescu, care posedă calitățile unui fotbalist de tip britanic etc., dar sîntem convinși că Lucescu, lucid ca totdeauna și cunoscător pînă în detaliu al stilului englezilor (joc aprig, „ploaie”, de centrări ș.a.), va cîntări cel mai bine.

Mergem pe „Wembley”, să nu ne sfiim s-o spunem, cu șansa a doua. Insularii sînt cap de serie, neînvinși, beneficiînd în plus și de avantajul terenului propriu. Al unei arene pe care obișnuiesc s-o numească, nu fără vanitate, „templul fotbalului”. Atuurile noastre sînt însă, pe de-o parte, tradiția (n-am pierdut nici un meci la Londra, 1-1 la 15 ianuarie 1969, 0-0 la 29 aprilie 1981) și, pe de alta, fantezia și „explozia” de pecete latină, care le-au lipsit totdeauna (greșim ?) englezilor, posesori ai unui fotbal mai robust, dar și mai sărac în imaginație. Robson însuși părea, după Timișoara, nu foarte liniștit. Fotbalul, zicea el, e „silly”, ceea ce noi am fost tentați să traducem nu prin prost, ci prin

Intrăm pe teritoriul Bulgariei pe arcul de oțel și beton denumit „Podul prieteniei”. Ne îndreptăm spre Sofia cu imaginea uzinei constructoare de mașini de la Ruse, dispusă în vecinătate cu cea de la Giurgiu. Două forturi ale tehnicii moderne, două cetățile ale muncii ce conlucrează spre binele celor două popoare și întru prestigiul socialismului în lume. Cei doi piloni industriali riverani bătrînului Danubiu se constituie într-un autentic atestat al capacității creatoare ale popoarelor române și bulgare care dintotdeauna s-au ajutat și sprijinit în efortul lor pentru progres și libertate.

Dispusă într-o frumoasă depresiune, capitala Bulgariei poate fi admirată atît în răsărit, cît și

industriale este hotărîtor în dezvoltarea socialistă a țării.

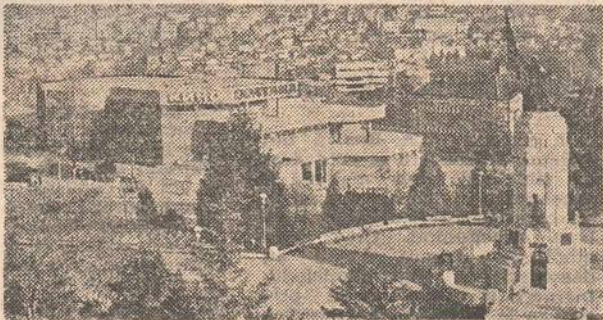
În peisajul înnoirilor orașului Sofia se impune prin inedit și funcționalitate Palatul Național al Culturii. Avînd o frumoasă deschidere către Muntele Vitoșa, monumentală creație arhitecturală reprezintă centrul de atracție pentru sofiți, pentru turiștii din țară și străinătate. În spațiul ce măsoară 17.000 metri pătrați se găsesc săli cu felurite destinații — conferințe, spectacole, expoziții, bibliotecă, discotecă, expoziții de carte, amenajări pentru distracții.

Se poate spune că Palatul Național al Culturii reprezintă azi sufletul spiritualității unei capitale aflate în plin proces de modernizare.

pe mine”. Vasil Levski a căzut ucis de către turci. Idealul pentru care a luptat este astăzi minunat ilustrat în noua înfățișare a acestor meleaguri al cărui fiu a fost.

Impresii deosebite reținem vizitînd mica așezare Grivița, situată în imediata apropiere a orașului Plevna. Într-un mic muzeu întîlnim documente de arhivă, picturi de Nicolae Grigorescu, grafică de Carol Sarmar, fragmente din opera lui Mihail Sadoveanu care vorbesc convingător despre sacrificiile armatei române și sprijinul dat poporului bulgar pentru a înlătura asuprirea otomană. În așezămîntul muzeistic de aici deslușim un text: „Cine luptă vitejește, nemuritor îi rămîne nu-

Un drum peste „Podul Prieteniei”

în apus de soare, de pe Muntele Vitoșa. Edificii ce poartă patina vremii împodobite cu medalioane ale unor revoluționari, oameni de știință și litere se încadrează armonios în peisajul urbanistic dominat de bildinguri semețe. Împătimit de istorie, om de aleasă cultură, editorul Dimitri Ștefanov își cunoaște capitala ca pe propriul cartier. Cu amabilitate și rigurozitate prezintă situația orașului imediat după revoluția din urmă cu 41 de ani. Peste 12.600 de edificii erau transformate în ruine. Rămîile războiului se vedeau pe fiecare stradă în parcurile și grădiniile publice. De pe muntele Vitoșa se sint fixate modernele edificii hoteliere „Balcan”, „Europa”, „Rodina”, „Hemus”, „Moskova”, „Vitoșa New Otaniu”, care depășesc 20 de nivele. În jurul acestor construcții gravitează astăzi adevărate micro-raioane.

Mutațiile urbanistice intervenite în capitala bulgară sint determinate de avîntul și extensia vieții economice. În anii revoluției și construcției socialiste au fost durate importante obiective industriale care sporesc avîntul țării și îi asigură progresul. Sint edificatoare cîteva procente: astăzi industria din Sofia participă cu peste 16 la sută la formarea venitului național și realizează aproape 17 la sută din producția globală. Acest ultim procent este dimensionat de ponderea pe care o au unele ramuri industriale de vîrf — radioelectronica și telecomunicațiile, aparatura de calcul electronic, industria constructoare de mașini și cea metalurgică. Rolul acestor obiective

Capitala țării — Sofia — are drept „concurrent” în planul dezvoltării și al aportului economic orașul Plovdiv. Produsele industriale constructoare de mașini și alimentare se bucură de alese aprecieri. Patru instituții de învățămînt superior sint frecventate de mii și mii de tineri. Instituțiile de cercetări pentru horticultură, legumicultură și cultura tutunului se impun prin realizări de prestigiu, concretizate în sporirea rodnicii ogorelor și ridicarea producțiilor la hectar. Pătrundem în oraș pe magistrala ce străbate Cimpia tragică. La intrare pe o suprafață de sute de metri pătrați se întînd pavilioanele care găzduiesc cunoscutele tirguri internaționale. Centrul dominat de Hotelul „Trimont” adună într-o simetrie armonioasă construcțiile durate în ultimii ani.

Insemnele noului se întîlnesc în toate orașele și satele Bulgariei vecine și prietene. În centrul de raion Lovici, construcțiile ultimilor ani conferă așezării imaginea unui oraș cu o personalitate distinctă. Partea lui estică este apărată de un adevărat contrafort, de forma unui camion. La sud un pînten de piatră ține pe umeri o impresionantă statuie, înconjurată de frumoși arbuști de liliac. Este statuia marelui revoluționar Vasil Levski — unul din cei mai de seamă organizatori și luptători împotriva dominației otomane (1837—1873). Deviza din care el a făcut crezul de luptă care l-a dus la sacrificiul suprem a fost „Dacă cîștig, cîștigă întregul popor, dacă pierd, mă pierd numai

mele”. Nu poartă nici o semnătură. Așertiunea, care exprimă un mare adevăr, aparține, desigur, geniului anonim popular. Ne bucurăm că peste un secol fiul poporului bulgar păstrează vie în memorie numele sergentului Ion Grigore, ale căpitanului Valter Mărăcineanu, ale maiorilor Sonțu sau Ene... ale altor eroi căzuți la datorie în numele unui ideal — libertatea țării lor și nu numai a lor. Piața din care pornesc principalele străzi ce definesc istorica așezare se cheamă București. De aici se ramifică străzile care, simbolice, pentru istorie, poartă numele de eroi-ostași ai României. Generalat de sentimentele revoluționarilor bulgari care au găsit adăpost și un generos sprijin din partea poporului român, acest gest al recunoștinței cu profunde reverberații în inimi și conștiințe s-a transmis pînă azi. Și noi, generațiile prezente, receptăm cu toată căldura inimilor acest mesaj al istoriei. Ne bucurăm că jertfele și tradițiile făurite de popoarele române și bulgare capătă în anii socialismului noi dimensiuni umane.

Imaginile și impresiile adunate în acest reportaj se vor un cald omagiu adus Bulgariei socialiste, vecină și prietenă. Înnoirilor și oamenilor ce le-au plămădit în epoca de libertate inaugurată de revoluția din septembrie 1944. În emblematica noului tablou geografic al spațiului de la sud de Dunăre se impun ca un simbol al progresului înnoirile socialiste.

CONSTANTIN ZAMFIR ■

Nici un deget pe trăgaci

Se înțelege de la sine că ideea neproliferării armelor atomice nu putea să nu convină, acum mai bine de un deceniu și jumătate, puterilor nucleare, întrucît ele rămîneau cu bombe și cu rachetele, în timp ce țările celelalte urmau să se abțină. De aceea, statele deținătoare de armament nuclear, în frunte cu cele două superputeri, au pus atunci în circulație sloganul avantajului care ar decurge din faptul că ar rămînea „mai puține degete pe trăgaci”. Dar țările neposesoare de arme atomice, în număr de peste 125, nu înțelegeau chestiunea în acest mod. La gestul lor de renunțare trebuia să li se răspundă, din partea puterilor nucleare, cu gesturi asemănătoare, cu renunțări. Și nu doar de dragul simetriei, ori pentru a se respecta regula reciprocității, ci pentru că numai astfel se putea ajunge la o înlăturare reală a pericolului atomic — țelul însuși al inițiativelor privind neproliferarea armelor nucleare. În cele din urmă, Tratatul de neproliferare încheiat și intrat în vigoare cu 15 ani în urmă a prevăzut atît angajamentul țărilor neposesoare de arme atomice de a nu produce sau procura asemenea arme, cît și obligații ale puterilor nucleare privind încetarea cursei înarmărilor atomice și luarea de măsuri efec-

tive în direcția dezarmării nucleare. Se poate spune deci cu deplin temei că tratatul amintit a fost încheiat ca un instrument de frînare și de oprire a competiției pe planul înarmărilor nucleare, ca un punct de pornire pentru măsuri de diminuare și de eliminare a armelor nucleare din arsenalul statelor.

Ce s-a întîmplat din 1970 încoace, cum a fost pus în practică Tratatul de neproliferare a armelor nucleare? Din păcate, cursa înarmărilor a continuat și

Comentariul săptămîinii

continuă în ritmuri tot mai accentuate. Nesocotindu-se prevederile Tratatului, obligațiile asumate, armele nucleare au proliferat foarte mult, atît prin creșterea stocurilor, cît și prin sporirea numărului de state care dețin și perfecționează tehnica de producere a armelor atomice. În ceea ce privește negocierile de dezarmare nucleară și de control al armamentelor, ca și negocierile de dezarmare în general, ele n-au dus pînă în prezent la nici un rezultat. Așa se prezintă deci situația în momentul cînd la Geneva are loc cea de-a treia conferință a statelor semnatare ale Tratatului, pentru examinarea modului de îndeplinire a obligațiilor asumate prin acest document.

Pornind de la situația exis-

tentă, țara noastră, președintele ei s-au pronunțat și se pronunță cu consecvență pentru urgentarea măsurilor necesare înlăturării pericolului unei conflagrații atomice pustiitoare, asigurării unui viitor de pace și de colaborare între popoare. „Nu există și nu poate exista — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — problemă mai importantă decît salvarea omenirii de la distrugerea nucleară! Trebuie să facem totul pentru dezarmare, pentru a asigura popoarelor dezvoltarea liberă, independența și pacea! Considerînd mai mult ca orîcînd că toate guvernele, toți șefii de state, toate forțele politice trebuie să acționeze, pînă nu este prea tîrziu, pentru a salva omenirea de la catastrofa nucleară”. În acest sens, un rol de seamă l-ar avea luarea, în cadrul amintitei conferințe de la Geneva, a unor hotărîri referitoare la încheierea tuturor armamentelor nucleare: încetarea tuturor experiențelor cu arma nucleară, oprirea fabricării de noi arme atomice și a amplasării lor în Europa și în alte regiuni ale lumii etc. În același timp, o problemă deosebită o constituie garanțiile de securitate pe care statele posesoare de arme nucleare trebuie să le ofere statelor neposesoare. Finalmente, prin măsuri de dezarmare nucleară, de lichidare a stocurilor de armament atomic existente, trebuie să se ajungă la situația în care pe trăgaciul atomic să nu se mai afle nici măcar un singur deget.

ION D. GOIA ■

Frumoasa adormită și șacalii

Decembrie 1979. Sunny von Below, 48 de ani, miliardară americană, sănătoasă și vioaie, se trezește din somn pradă unui rău inexplicabil. Respiră greu, începe să delireze, își pierde cunoștința. Devotata Maria, camerista, cheamă disperată pe domnul și stăpînul care, moleșit după o noapte de chef, citea ziarele. Calm, Claus decretează „azi noapte a băut prea mult, las-o să se odihnească” în timp ce bolnava era cît pe ce să treacă în repaosul de veci. La spital, unde a fost dusă la insistențele devotatei Maria, a fost injectată glucoză, pentru reanimare, dar fără nici un efect. Alarmați, medicii au constatat scăderea rapidă a zahărului din sînge pînă la 20 de miligrame. Sunny a fost salvată, adică n-a murit, dar de peste 4 ani se află în spitalul Columbia Presbyterian din New York în stare de inconștiență, este hrănită artificial și respiră prin tub de oxigen. Văzînd starea în care a ajuns soția sa nepretuită, Claus a hotărît că, decît să trăiască vegetativ, e mai bine să fie lăsată să moară în pace. Alexander și Ala, copiii doamnei din prima căsătorie, s-au opus „asasinatului” și plătesc o gardă permanentă pentru a o menține în viață. Dacă ar muri, ea ar lăsa, conform testamentului, „doar” 75 milioane dolari bani lichizi plus multe proprietăți imobiliare în valoare de alte milioane. Cui credeți? Lui Claus. Dacă nu moare, copiii pot toca în liniște contul bancar la care au acces. Deci, care pe care. Așa că domnul Claus a fost acuzat de tentativă de uxoricide — încercarea de ucidere a soției — și a fost recunoscut vi-

novat de un juriu popular al tribunalului din Newport, urmînd ca judecătorul să-i stabilească pedeapsa. Dar, în urma unei obiecții procedurale ridicată de apărătorii din instanță a acuzatului, verdictul a fost anulat. Reclamanții au adus ca probă inatacabilă a vinovăției tatălui vitreg o borsetă cu cîteva medicamente și o seringă în care s-au găsit urme de insulină. Medicii, hotărînd că Sunny este victima unei superdoze de insulină, au produs proba materială, martor fiind devotata Maria, incarnarea domnișoarei „Denvers din „Rebecca”. Obiecția apărării — proba a fost adusă prin efracție — procedeu neconform cu jurisdictia americană și deci verdictul a căzut. În plus, unul din prietenii de familie, cunoscutul romancier Truman Capote, confirma într-o mărturisire înregistrată cu puțină vreme înainte de a muri că Sunny bea și se droga zdravăn. Cum stăm cu vinovatul? În literatura criminală insulina era considerată pînă de curînd ca instrumentul crimei perfecte. Dar medicina a reușit să descopere că este insulina produsă de pancreas și care cea injectată. La asta probabil nu s-a gîndit Claus. A apărut însă un nou element relevant: Sunny își făcea injecții cu insulină pentru a slăbi... Și, după revelațiile lui Truman Capote, lucrurile se complică fiind foarte posibil ca într-o stare pronunțat euforică Sunny să confundă fiolele de drog cu cele de insulină. Așa că în jurul frumoasei adormite de la spitalul din New York bătălia continuă acerb. Cu rezultate imprevizibile. Credem că toși moștenitorii se vor împăca făcînd fifty-fifty și vor lăsa obiectul disputei să se odihnească de drept. Orice este posibil în „lumea bună” sau, cum spun americanii, în „high society”.

IOAN ROȘCA ■

Accente în lume

„Lupi de mare”

la feminin

Cel ce visează în copilărie la nesfîrșitele întinderi albastre, la aventuri pe tîrmuri necunoscute, reușesc cîteodată să-și vadă visul împlinit, îmbrățișînd cariera marinărească. Încă din timpul lui Ulise, bărbații erau cei care navigau, iar frumoasele sirene îi ademeneau pe tîrm. Se vede treaba că, sîturîndu-se de rolul acesta, mai multe fete s-au înscris anul trecut la Școala de marină din Tallin, unde pentru prima oară a fost primit și „sexul slab” la secțiile de radiocomunicații, electronavigație și tehnologie a produselor piscicole. Peste trei ani, pe navele de pescuit, îmbrăcate în uniforma de marinar, își vor face apariția primele marinărese. Vai de pirății ce le vor ieși în cale!

Păsări — pescari

Lacul Dojran, situat în sud-estul Republicii Socialiste Macedonia, la frontiera iugoslavo-greacă, la altitudinea de 148 de metri, este renumit prin marea sa bogăție în pește, ce-i conferă primul loc între lacurile din Balcani. Ca să poată pridi, pescarii „soliciți” ajutorul păsărilor. Pescuitul cu ajutorul păsărilor este un obicei vechi datînd dinaintea erei noastre și s-a transmis din generație în generație. Acest mod de-a pescui durează din noiembrie pînă în martie cînd numeroase păsări migratoare poposesc aici să-și petreacă iarna. Păsările cărora li se taie aripile duc peștii spre tîrm drept în plasele pescarilor.

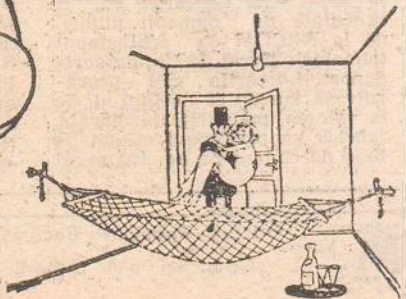
Bolidul șic

Dintre mărcile de automobile de prestigiu din lume nu poate fi omisă cea numită Porsche, bilanțul succeselor ei fiind mai mult decît convingător. Cel care a dat numele acestei întreprinderi prestigioase se numea Ferdinand Porsche, una din personalitățile cele mai talentate printre constructorii erei automobilului. Fiul său Ferry continuă seria succeselor obținute de către părintele său prin anii '30. Astăzi, Porsche poate fi întîlnit pe drumurile a 140 de țări și numele său este sinonim nu numai cu cel al bolizilor care poartă pe capotă emblema orașului Stuttgart în care ei se construiesc, ci și cu performanțele tehnice remarcabile. Cele două uzine Porsche din Stuttgart — Zuffenhausen și din orașul apropiat Neckarsulm produc în fiecare zi cam 210 mașini de sport, iar într-o lună se construiesc cel mult două modele identice.

ELENA GRECESCU ■

Lumea se amuză

ULTIMA ORĂ

Două într-o barcă

Le aveți în imagine, stimați cititori, pe Elena Florea și Rodica Arba, cele mai proaspete campioane mondiale ale canotajului nostru. În Belgia, la Hazelwinkel, în proba de 2 rame, Elena și Rodica au făcut o cursă irezistibilă, completându-și palmaresul cu singurul titlu care le lipsea, ele fiind, reamintim, campioane olimpice la Los Angeles. Într-un recent interviu, tinerele laureate, Elena membră a clubului Steaua, Rodica aparținând clubului Dinamo, puneau la temelie izbinzii lor munca și spiritul de echipă. Bravo, fetelor, felicitări pentru succes și, totodată, pentru modestie!

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

Invitații Festivalului „George Enescu”

A.R.I.A. a purtat tratative cu o serie de personalități ale muzicii contemporane spre a participa la Festivalul „George Enescu”, organizat la București între 17 și 27 septembrie. În aceste zile e cerută participarea baletului contemporan din Leningrad, a violonistului sovietic Victor Tretiakov, a Quartetului Brodski din Anglia, a dirijorului Jun Ichi Hirokami din Japonia, a tenorului sovietic Vladimir Piavkov, a Quartetului Dolezal din R.S. Cehoslovacă, a balerinilor Ala Mihalenko și Nicolai Feodorov de la Bolșoi Teatr, care vor apărea în Giselle și Lacul lebedelor, a pianistului chinez Wu Ying și a chitaristului spaniol José Miguel Moreno Aguada. Acestora li se vor alătura cei mai strălucii interpreți ai muzicii românești contemporane.

Au trecut 100 de ani și peste bătrâna noastră Operă. Evenimentul aniversar va fi sărbătorit cu un sir de spectacole, primul însemnând și deschiderea stagiunii și a Festivalului George Enescu, în 17 septembrie, cu Oedip — David Ohanesian în rolul principal. Apoi, în 18 septembrie — Rigoletto, în 19 — Faust, în 20 — Lacul lebedelor, în 22 — Balet românesc și, seara, Baletul din Leningrad. În ziua de 24 septembrie este programat spectacolul Giselle, în 25 — Aida, în 26 — Hamlet, în 27 — Othello, în 28 — Lakmé iar, în 29, un concert extraordinar de închidere. Și totuși Opera se luptă pentru tinerețea spectacolelor sale. În această stagiune veti putea vedea în premieră absolută opera pentru copii Pinochio, de Corneliu Cezar, baletul Albă ca zăpada de Cornel Trăilescu și baletul Peer Gynt pe muzică de Edward Grieg în coregrafia unei tinere maestre: Mihaela Atasiu. La Operă, deci, ar fi destule de văzut și de auzit.

Români pe Nil

La 400 de kilometri de Cairo, în amonte pe Nil, a intrat în vigoare contractul pentru lucrările de construcții montaj aferente fabricii de ciment de la Asut II. Lucrările vor fi executate de oamenii muncii de la ARCOM cu echipament tehnologic livrat de Unimimport-export. Lucrările sînt prevăzute să dureze 30 de luni și, de la tăierea panglicii inaugurale, fabrica va produce 1 milion de tone de ciment pe an. Inginerul

Grigore Ionță, șeful serviciului de ofertare de la ARCOM, spune: „În 30 de luni vom construi o fabrică pe cinste”.

În județul Argeș, în cadrul rezervației istorice de la Cetățeni, se află și cel mai vechi monument rupestre cu pictură, de o incomparabilă valoare și inedit. Numai că starea în care se află ar solicita mai mult interes din partea cercetătorilor și mai ales a restauratorilor.

Piața „1 Mai” din Capitală beneficiază în aprovizionarea sa de aportul legumelor de la C.A.P. Otopeni, dar și de un vânzător care confundă taraba cooperativei cu proprietatea sa. Vinde cum vrea și cui vrea, cui nu-i convine este poftit să iasă din rind ori să-i ia locul „dacă e în stare”. Dar cine e în stare să ia locul unui necunoscut vânzător de zarzavat; el nu poartă niciodată ecuson. Are în jur și „ciracii” lui, parfumați cu „o bătrână” care îi ține isonul în fața cumpărătorilor.

Un nou spital

La Neholu, în județul Buzău, s-a terminat construcția unui modern spital, cu 240 de paturi. Cînd zicem modern, n-avem în vedere doar faptul că noua clădire poate rivaliza prin frumusețe și funcționalitate cu cele ale multor așezăminte medicale din capitalele de județ, ci și pe acela că secția de radiologie a Spitalului comunal Neholu este dotată cu circuit intern de televiziune!

Proiectele unui scriitor

Luni seara, l-am sunat la Cluj-Napoca pe cunoscutul romancier Augustin Buzura. Ne-a spus că este ultimul telefon pe care îl primește în vechia sa locuință unde și-a scris majoritatea romanelor. De a doua zi urma să se mute într-un apartament nou aflat între străzile Andrei Mureșeanu și Calea Turzii. La ce lucrează Augustin Buzura? Confinuă redactarea volumului doi din romanul Zidul morții (primul s-a numit Refugii) și se pregătește de volumul al treilea, pentru al cărui titlu încă mai ezită între Drumul cenușii și Sălbaticii. A predat la Casa de filme nr. 4 un scenariu după noua „Pădureană” de Ion Slavici, o Pădureană într-o accepțiune modernă. Incredințată regizorului Nicolae Mărgineanu. În același timp, e ispitit de ideea unui scenariu despre viața salvatorilor din mine, un scenariu în care și-l imaginează ca protagonist pe actorul Ion Georgescu de la

Teatrul dramatic din Brașov, cea mai mare surpriză a scenei, „un om cu un talent extraordinar” spunea romancierul.

De la Vasile Ihora, directorul Centrului de calcul al Casei de Economii și Consumațiuni, aflăm că la unitatea C.E.C. de pe Calea Victoriei nr. 13 (filiala sectorului 5) a fost pus în funcțiune un terminal de calculator. Posesorii librelor cu cîștiguri în autoturisme bat seria pe terminal și calculatorul le răspunde dacă la ultima tragere au avut noroc sau, nu. Despre bafta posesorilor de obligațiuni C.E.C. răspunde același calculator la o simplă interpelare, pe baza programei realizate de Enache Gurău. Cît privește faptul că respectivul calculator răspunde corect, nu-i minte și nu-i incurcă pe cei care se așteaptă să cîștige un autoturism, aceasta se datorează lui Nicolae Ionță și lui Lucian Pătă, autorii programei.

Încă o moară de vînt

În comuna C.A. Roșetti din județul Tulcea era și este destul de vînt, după cum mai era și scheletul unei mori străvechi, pe care puțini și-o mai aminteau funcționînd. Cînd s-au gândit s-o repare, sătenii au descoperit că toți tehnicienii, inginerii și specialiștii se pricepeau la toate, de la mecanica fluidelor pînă la teoria relativității, dar despre morile de vînt nu prea știau multe. Doar că au zămisit. Noroc că unuia i-a venit ideea, să dea sfoară în țară printre bătrîni. Și a venit un moș de la Sulina, Ion Șigțenco, om cu școală mai puțină și cu mîini de artist. Și fără nici un cui a ridicat o moară înaltă de 30 metri, cu 6 elici de cîte 10 metri. Și merge ca un ceasornic. Chiar dacă privită de departe, în lumea deltei, construcția are un aer ciudat, oricum, în 8 ore ea macină 2 tone de cereale și nu suferă de „foame de energie”.

Bucureștenii aproape că s-au obișnuit ca în zona Covaci comerțul clandestin să-și invită mărunțișurile sale spectaculoase, zise și nimicuri, și vîntătorii de iluzii să mai încerce pe această stradă o mică ciupeală, o mică „bombă” care, de obicei, se dezamorsa cu o pedeapsă. Iată însă că în loc să dispară acest vad al comerșanților fără căpătîi, el și-a deschis o filială și-n Piața Unirii, în preajma ieșirii de la stația de metrou. Poate că pe lingă curățenia străzii, puțină curățenie morală n-ar strica și prin aceste locuri.

Turul ciclist al României

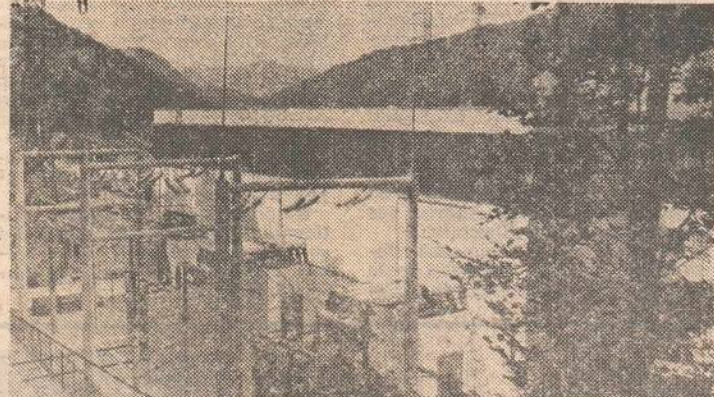

Pentru a 23-a oară, Turul ciclist al României s-a pus în mișcare duminică, la Cimpulung Muscel, rutieri din 4 țări (R.D.G., Polonia, Turcia și, firește, România) avînd să parcurgă aproape 1200 de kilometri pentru a ajunge, la 8 septembrie, la București. Imediat după start, moment la care a asistat și fotoreporterul nostru Victor Rădulescu, caravana multicoloră s-a așternut la drum cu multă ambiție, trecerea ei pe prima parte a traseului fiind salutăată, cu entuziasm, de mii și mii de spectatori. În ceea ce privește clasamentul, liderul alergătorilor români, Mircea Romascanu, este (la ora la care încheiem ediția) purtătorul tricoului galben visat de alți peste 80 de cicliști. Amănunte despre desfășurarea „micii bucle”, în numărul viitor al revistei.

Energia electrostatică apare din te miri ce. De cele mai multe ori nici nu este sesizabilă, dar adesea produce niște surprize care pot fi periculoase. La fabricarea hîrtiei, în procesele tipografice, la țesătorii, în industria petrochimică apariția ei dă naștere la perturbări și la abateri ale preciziei utilajelor. Mai mult, oamenii care lucrează în cîmpul electrostatic simt o diminuare a capacității de muncă și uneori sînt puși în situația de a avea reacții ciudate. Mai grav este atunci cînd energia electrostatică produce scînteii. În unele domenii ele pot fi fata-

Lumină, mai multă lumină!

În salba de hidrocentrale din Munții Apuseni, fotoreporterul Virgil Pavel a realizat o imagine într-un moment de referință.

La Remeți se aflau în probe tehnologice de 72 de ore două grupuri generatoare de cîte 50 de MW fiecare.

le. Există aparate pentru detectarea acestei energii, dar cine le-a izbutit nu a prea fost interesat să le vîndă. După cîteva ani de cercetări asidue, fizicianul Aurel Subescu și inginerul Mircea Vasiliu, cercetători la Institutul de cercetări științifice pentru protecția municipii din Capitală, au realizat un aparat în dimensiuni miniaturale cu care se poate detecta de la distanță orice încărcare electrostatică.

Realizat în premieră națională, aparatul a și fost multiplicat și „pirăste” cu promptitudine orice apariție a încărcăturii electrostatice.

Editura Cartea Românească a înalțat spre tipărire, în aceste zile, mai multe titluri, dintre care unele sîntem siguri că vor stîrni interesul cititorilor. Se află astfel sub tipar, un volum de versuri de Nichita Stănescu — Ordinea cuvîntelor. Cuprins în seria „Mari scriitorilor români”, ediția este îngrijită de Alexandru Condeescu. De asemenea, iubitorii de poezie se vor reîntîlni în săptămîinile care urmează cu versurile Anei Blandiana, în volumul Stea de pradă. O surpriză — plăcută, cred editorii — o va constitui desigur prezența în librării a unui nume atît de cunoscut cum este cel al actorului Mircea Albulescu (de altfel, M. Albulescu nu se află la prima „trădare”), pe coperta volumului de versuri intitulat Voluntate. Din lirica universală, Mira și Constantin Plopeanu traduc din versurile poetului chinez Lang Ling o

ret. Pe parcursul anului trecut 700 de copii au frecventat aceste cursuri care s-au reluat acum săptămînal, joia și sîmbăta de la 16 la 18. Doi specialiști ai muzeului predau copiilor și tinerilor lecții de desen și culoare și le supraveghează primii pași în lumea artelor plastice. Pînă acum au fost organizate deja două expoziții cu lucrările tinerilor participanți. Și chiar dacă nu toți au vocație și nu toți vor deveni artiști, frecventarea acestui curs are un alt mare beneficiu: cînd vor fi mari copiii de acum nu se vor uita la capodopere ca pisica în calendar, sau ca un alt animal care privea o poartă nouă.

Între primii 10 din lume

Știați că România este una din primele 10 țări exportatoare de vinuri din lume? Dacă nu, atunci aflați că numai stațiunea Murfatlar deține peste 400 de medalii de aur, de argint, diplome și premii internaționale (nici n-ar încăpea toate pe sîcilele pe care le găsim în alimentara). Pînă și celebrul critic de gastronomie Jacques Bouget, cea mai mare autoritate de vinuri de pe glob, a avut cuvinte de laudă despre aceste vinuri. La această oră, la Murfatlar, două lucruri se repetă în fiecare zi: preocuparea pentru soiuri și tipuri de vin și struguri cu eficiență economică maximă. Al doilea este legat de vinul roșu. Cum să fie mai bun și mai mult?

La loc potrivit

N-are rost să-i căutați pe: Ioan Lazăr, Stelian Oksatin, Al. Gall, Dănuț Ban din Lupeni pentru parazitism, Vasile Baicu din Livezeni (jud. Hunedoara) pentru sustragerea pieselor de la magazia la care lucra, Constantin Silvia de la Alimentara nr. 3 din Tulcea pentru că amesteca laptele strîcat cu brînză și-l vindea drept brînză, Marian Petcu din județul Ialomița, pentru că a furat hainele unui cetățean de pe plaja lacului Amara, Ioana Petre de la Popasul Malu (jud. Ialomița) pentru că din 140 de porții de ciorbă a făcut 200, dar mult mai limpezii, Constantin Miton de 29 de ani, din Iași, pentru că și-a vizitat o vecină pe geam și a plecat tot pe acolo, dar cu bani, Dumitru Neferu din Tîrgu Jiu pentru escrocherie („dă-mi 400 de lei și-ți fac eu plinul la mașină”), Marian Drăgan din Brașov pentru comerț cu anticoncepționale, ceasuri electronice și țigări, Mircea Burdiană din Iași (măgălar la unitatea 214) pentru dosirea a 50 de kilograme de carne. Pe toți aceștia nu merita să-i căutați, cel puțin o vreme.

La Tîndărei (Ialomița) se editează de cîteva ani o foaie trimestrială, „Viitorul”, jurnal chiar foarte bine scris și frumos tipărit. Ultimul număr își informează localnicii despre un fapt ce ne aparține tuturor. La fabrica de ulei va intra curînd în producție o ultramodernă secție de texturate proteice, singura de acest gen din țară. Texturate ce nu sînt altceva decît un înlocuitor vegetal al cărnii, produs despre care, dacă ne mai amintim, citeam, acum cîteva ani prin publicațiile americane.